

Effekten af introduktionsprogrammets arbejdsmarkedsrettede indsats

af

Jens Clausen
Hans Hummelgaard
Leif Husted
Kræn Blume Jensen
Michael Rosholm

akf forlaget
januar 2006

Forord

Den foreliggende rapport er udarbejdet efter anmodning for Integrationsministeriet i forbindelse med, at ministeriet varetog formandsposten for en arbejdsgruppe bestående af embedsmænd fra Finans-, Beskæftigelses- og Integrationsministeriet.

Kommissoriet for arbejdsgruppen udgjorde den overordnede ramme for dette projekt, hvorfor de vigtigste elementer kort skal angives her. Der skulle bl.a. gennemføres en sammenlignende analyse af beskæftigelses-/uddannelseseffekterne for nytilkomne udlændinge i perioden henholdsvis før og efter implementeringen af introduktionsprogrammet. Det skulle ligeledes vurderes, i hvilket omfang introduktionsprogrammet havde bidraget til at øge den enkelte deltagers beskæftigelsesmuligheder, og hvilke aspekter af introduktionsprogrammet. Opdraget var at analysere såvel overgangen til selvforsørgelse som overgangen til beskæftigelse og uddannelse.

Integrationsministeriet og arbejdsgruppen er den direkte målgruppe for denne rapport, men den forventes også at have betydelig interesse i kommunerne.

Analyserne er gennemført og rapporten skrevet af en forskergruppe i akf bestående af forskningsassistent Jens Clausen, forsker Kræn Blume Jensen, seniorforsker Leif Husted, forskningsprofessor Michael Rosholm og forskningschef Hans Hummelgaard. Sidstnævnte overtog projektansvaret primo 2005 fra Kræn Blume Jensen på grund af hans forældreorlov. Stud.scient.oecon. Maria Gleerup har gennemført hovedparten af rapportens deskriptive analyser.

Analyserne publiceres som to selvstændige dele med en fælles sammenfatning. Dette skal ses på baggrund af, at det oprindeligt blev aftalt at

publicere projektets to hoveddele i form af selvstændige publikationer, hvilket senere er ændret som følge af, at resultaterne af del 2 i høj grad forklares af resultaterne af del 1. Ændringen i publiceringen betyder, at der kan forekomme betydelige tekstmæssige overlap mellem de to dele.

Analyserne blev gennemført forud for regeringens fremsættelse af integrationsplanen »En ny chance til alle« og blev derved anvendt som baggrundsviden for de kommende ændringer af integrationsloven med henblik på bl.a. at intensivere den beskæftigelsesrettede indsats. Der er således hverken i analyse eller tekst taget hensyn til disse ændringer.

Analyserne og rapporten er finansieret af Integrationsministeriet.

Hans Hummelgaard

Januar 2006

Indhold

1 Sammenfatning	9
------------------------------	----------

Del 1

Hvilke integrationsindsatser er mest effektive?

2 Formål og baggrund	18
2.1 Introduktionsprogrammet.....	20
2.1.1 Arbejdsmarkedsrettede tilbud	21
2.1.2 Danskuddannelse.....	22
3 Data og forklarende variabler	30
3.1 Effektmål.....	30
3.2 Arbejdsmarkedsrettede tilbud og danskuddannelse	31
3.3 Forklarende variabler.....	32
4 Beskrivende analyser	37
4.1 Deltagelse i forskellige aktiveringsforløb.....	38
4.2 Deltagelse i danskuddannelse.....	45
5 Empirisk model	62
5.1 Den grundlæggende model	62
5.2 Udvidelser.....	65
5.3 Marginaleffekter.....	66

6 Resultater af de økonometriske analyser.....	68
6.1 Overgang til selvforsørgelse.....	68
6.1.1 Danskuddannelse.....	69
6.1.2 Aktiveringsindsatsen	73
6.2 Betydningen af baggrundsvariablerne	76
6.3 Overgang til beskæftigelse	79
6.3.1 Dataafgrænsning	80
6.3.2 Estimationsresultater	82

Bilag

1 Bilagstabeller og -figurer	88
2 Beskæftigelsestabeller til afsnit 4.....	96
3 Data	108
4 Estimationsresultater til afsnit 6	110
5 Økonometrisk model	117

Litteratur.....	125
------------------------	------------

Del 2

Effekten af integrationsloven

7 Formål og baggrund	130
8 Datagrundlaget.....	135
9 Empirisk model	138
10 Beskrivende analyse.....	142
11 Økonometrisk analyse	154

Bilag

6 Variabeloversigt og statistik	168
7 Estimationsresultater	175
8 Estimationsresultater uden interaktionseffekter.....	179
9 Varighed af efterfølgende forløb	181

Litteratur	182
-------------------------	-----

English Summary	183
------------------------------	-----

Noter	191
--------------------	-----

1 Sammenfatning

Et af formålene med integrationsloven herunder introduktionsprogrammet fra 1999 er få nytilkomne udlændinge hurtigere i permanent beskæftigelse og selvforsørgelse. Midlet hertil er et treårigt introduktionsprogram, der består af henholdsvis danskuddannelse og en række arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger. Der gøres nu status over introduktionsprogrammets virkninger frem til 2003. Sammenfatningen bygger på både rapportens del 1 og 2.

Er nogle arbejdsmarkedsforanstaltninger mere effektive end andre?

Set under ét påvirker de forskellige arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger ikke signifikant udlændinges chancer for at blive selvforsørgende. Der er dog betydelige forskelle mellem effekten af de forskellige typer af foranstaltninger; nogle fremskynder overgangen til at blive selvforsørgende, mens andre forsinker den¹.

Jobtræning i private virksomheder er ubetinget den mest effektive foranstaltning med henblik på at få udlændinge ud af offentlig forsørgelse. Normalt mindskes chancen for at blive selvforsørgende, mens den enkelte deltager i en aktiveringsforanstaltning (fastholdelseseffekt). Det begrundes normalt med, at der er mindre tid til at søge et arbejde under et aktiveringsforløb, og at den enkelte har en interesse i at færdiggøre specielt de aktiveringsforanstaltninger, der opkvalificerer på den ene eller anden måde. For privat jobtræning kan der ikke påvises en fastholdelseseffekt, hvilket kan skyldes, at privat jobtræning er meget erhvervsrettet i sit sigte (opstår der en jobmulighed, er det med at slå til, da det er hele formålet med denne

aktivering). Ved deltagelse i privat jobtræning øges udlændinges chancer for at blive selvforsørgende desuden relativ meget efter afslutningen af forløbet (programeffekt).

Omvendt viser de samlede resultater, at uddannelse, særligt aktiverende forløb og anden aktivering, forlænger ventetiden til selvforsørgelse, dog ikke signifikant for særligt aktiverende forløb. Det skyldes både meget stærke fastholdelseeffekter under aktiveringen og svage programeffekter, hvoraf dog kun programeffekten for særligt aktiverende forløb er signifikant positiv. Der er tale om relativ korte forløb, som ikke har samme direkte erhvervssigte som privat jobtræning. Endvidere kan fx vejledning og opkvalificering tænkes at have en effekt i det lange løb, efterhånden som udlændingen får opbygget de nødvendige kvalifikationer.

Virkningen af offentlig jobtræning ligger i midterfeltet, idet denne aktiveringsform medfører en lille afkortning af ventetiden indtil selvforsørgelse, om end effekten ikke er signifikant.

Når udlændinge bliver selvforsørgende, sker det kun i under halvdelen af tilfældene ved, at den pågældende kommer i beskæftigelse. Mange overgår således til at bliver forsørget af deres ægtefælle. På trods af dette er der ikke nogen større forskel i effekten af aktiveringsindsatsen i forhold til beskæftigelse relativt til effekten i forhold til selvforsørgelse.

Os bekendt er der hverken i Danmark eller i udlandet gennemført tilsvarende undersøgelser, som de foreliggende resultater kan sammenholdes med. De resultater, der findes for effekten af beskæftigelsesindsatsen i forhold til alle på arbejdsmarkedet (og altså ikke kun i forhold til udlændinge omfattet af introduktionsprogrammet), viser overvejende positive, men små effekter af indsatsen. Studier fra Sverige, der minder meget om Danmark, viser insignifikante eller negative beskæftigelseseffekter af den arbejdsmarkedsrettede indsats.

Dette sammenholdt med, at vore analyser af specielt de forskellige aktiveringsforanstaltningers effekt på chancen for at komme i beskæftigelse gennemføres på et tidligt tidspunkt efter integrationslovens ikrafttrædelse, betyder, at det nok alligevel ikke er så overraskende, at der ikke på nuværende tidspunkt kan påvises sikre effekter af aktiveringsindsatsen.

Hjælper danskuddannelsen?

Formålet med danskuddannelse har et bredere sigte end at medvirke til at bringe udlændinge i arbejde. Med dette forbehold in mente kan der som for aktiveringsindsatsen principielt argumenteres for, at danskuddannelse har såvel en fastholdelses- som en programeffekt. Beregningerne viser, at chancen for at komme i selvforsørgelse er reduceret kraftigt, mens udlændinge deltager i danskuddannelse, hvilket kan skyldes en fastholdelseseffekt. Dvs., at den enkelte udlænding har mindre tid til at søge et arbejde, ligesom den enkelte må formodes at være interesseret i at gøre undervisningen færdig. Men i relation til specielt danskuddannelse gør der sig givetvis også det væsentlige gældende, at mange udlændinge ikke under undervisningsforløbet har tilstrækkelige sproglige færdigheder til at kunne bestride et arbejde.

Omvendt viser beregningerne også, at den forbedring af danskkundskaberne, som undervisningen resulterer i, øger chancen for at blive selvforsørgende (programeffekt). Men denne effekt er ikke stærk nok til at opveje den ovennævnte negative fastholdelseseffekt af at deltage i danskuddannelse. De bagvedliggende tal viser, at danskuddannelse mindsker chancen for at blive selvforsørgende for den del af selvforsørgelse, der er forbundet med at blive forsørget af ægtefællen. Med andre ord modvirker danskuddannelsen i betydelig grad, at udlændinge går hjemme og bliver forsørget af ægtefællen.

Ses der derimod på den del af selvforsørgelsen, der skyldes overgang til beskæftigelse, tegner der sig et noget andet billede. Beregningerne viser ganske vist umiddelbart, at danskuddannelsen ikke forbedrer chancerne for at komme i beskæftigelse (men de bliver altså heller ikke forringet). Resultatet er imidlertid meget afhængig af den forholdsvis kort periode (fire år), der er lagt til grund for beregningerne kombineret med, at en introduktionsperiode varer tre år. Hvis beregningsperioden forlænges til 10 år, får danskuddannelsen som ventet en stor positiv effekt på chancen for at komme i beskæftigelse. Relevansen af dette resultat forudsætter dog, at den estimerede gunstige effekt af danskuddannelsen er af langvarig karakter. Dette synes på den ene side at være en rimelig forudsætning, da forbedrede danskkundskaber ikke kan forventes at blive tabt over tid, når man bor i Danmark og har brug for dansk i dagligdagen. På den anden side kan det

dog også modsat antages, at sprogkunderskab mistes over tid, hvis de ikke anvendes. Der synes at være udlændinge, der taler meget lidt dansk i deres hverdag – især dem, der er uden for arbejdsmarkedet.

Er en kombineret brug af danskuddannelse og aktivering særlig effektiv?

Generelt set kan undersøgelsen ikke påvise, at en kombineret brug af danskuddannelse og erhvervsrettede forløb har en særlig positiv effekt på chancen for at blive selvforsørgende eller at komme i beskæftigelse.

For offentlig jobtræning og særligt aktiverende forløb forstærkes fastholdelseeffekten i forhold til at blive selvforsørgende, når der kombineres med danskuddannelse (for de øvrige aktiveringstyper er kombinationseffekten insignifikant). Efter afslutningen af aktiveringsforløbene kan der helt overvejende ikke påvises, at personer med gode danskunderskaber har større udbytte af aktiveringen end andre.

Har integrationsloven virket?

Det kan ikke påvises, at udlændinge set under ét kommer hurtigere i beskæftigelse efter iværksættelsen af integrationsloven i 1999. Integrationsloven repræsenterer ganske vist en mere omfattende danskuddannelse og arbejdsmarkedsrettet indsats end tidligere og kunne derfor forventes at have en positiv effekt, men følgende forhold kan være med til at forklare resultatet:

- Effektanalysen er gennemført forholdsvis hurtigt efter lovens ikrafttrædelse. Vi har således indtil nu primært set de fulde fastholdelseeffekter af den mere omfattende aktivering og danskuddannelse, mens programeffekterne kun har haft kort tid at udspille sig i.
- Implementeringen af loven (især aktiveringen) kom langsomt i gang, og aktiveringsfrekvensen er stadig lav i nogle kommuner. Dette forstærker det problem, der er nævnt under forrige punkt.
- På grund af mangel på data er der forhold, der ikke har kunnet blive inddraget i analyserne. Det drejer sig først og fremmest om medbragt uddannelse og erhvervserfaring. Hvis nyankomne udlændinge efter integrationslovens ikrafttrædelse fx er mindre veluddannede end før, kan det trække i retning af at undervurdere effekten af loven. Der tages

ganske vist i den statistiske analyse højde for de forhold, der ikke er oplysninger om, men det kan ikke forventes, at hele betydningen af de udeladte variabler opfanges.

- Samtidigt med intensiveringen af danskuddannelsen og den arbejdsmarkedsrettede indsats er der gennemført en spredningspolitik, der betyder, at relativt flere udlændinge er blevet placeret i kommuner, der har forholdsvis lille erfaring med integrationsarbejdet.

De detaljerede beregninger viser, at integrationsloven har haft en positiv betydning for nogle indvandrergupper og en negativ betydning for andre grupper. For mænd gælder eksempelvis, at udlændinge fra Irak kommer hurtigere i beskæftigelse end før lovens ikrafttrædelse, mens det modsatte gør sig gældende for mandlige udlændinge fra Tyrkiet, Iran og Øvrige Asien.

Hvem har det lettest?

De udlændinge, der generelt kommer hurtigst i selvforsørgelse har følgende kendetegn:

- mand uden børn
- ung
- gift med en dansker
- komme fra Eksjugoslavien eller Tyrkiet
- familiesammenført med ikke-flygtninge
- bopæl i en kommune med mange udlændinge og lav arbejdsløshed
- bosat uden for et udsat boligområde
- godt helbred

Omvendt har en syg kvindelig kvoteflygtning med mange små børn, der er gift med en anden flygtning, og som er bosiddende i en kommune med få udlændinge og en høj arbejdsløshed, det svært.

Rapportens anbefalinger

Ikke overraskende har de direkte erhvervsrettede indsatser som privat (og til dels offentlig) jobtræning de bedste effekter med hensyn til at få udlændinge ud af offentlig forsørgelse. I forhold hertil er det et stort pro-

blem, at der kommer forholdsvis få udlændinge i offentlig jobtræning og endnu færre i privat jobtræning. Der er således behov for tiltag, der langt mere effektivt end hidtil sikrer flere pladser.

Begrundelsen herfor skulle for det første være, at det samfundsmæssigt er overordentlig vigtig at få mange flere udlændinge i arbejde bl.a. i lyset af, at der i de kommende årtier bliver betydeligt færre personer i den erhvervsdygtige alder. For det andet er den samfundsmæssig gevinst ved at få udlændinge opkvalificeret og i ordinær beskæftigelse større end den gevinst, som den enkelte virksomhed i gennemsnit kan forvente at få ved at opkvalificere en udlænding (positiv eksternalitet). Herved mangler den enkelte virksomhed et incitament til at afholde de samlede omkostninger ved at integrere en udlænding på arbejdsmarkedet. Risikoen er jo, at en velintegreret udlænding får et andet jobtilbud, og derfor kan virksomhedens investering nok give et afkast til samfundet som helhed, men ikke i fuld udstrækning til den investerende virksomhed. Herudfra vil det ikke være optimalt for virksomheden at forestå den fulde optræning af udlændinge-arbejdskraften, og regulering vil være på sin plads.

Dette forhold tages der i dag højde for ved, at der kan tilbydes virksomhedspraktik og job med løntilskud, og fra 2003 er der efter integrationsloven mulighed for at betale for opkvalificering på en arbejdsplads, mentorer mv. De relativt få job med løntilskud, der er for nyankomne udlændinge i virksomhederne, tyder imidlertid på, at tilskuddene ikke er høje nok, eller at der er behov for andre tiltag.

En forøgelse af løntilskuddene kan eventuelt finansieres af virksomhederne under ét og dermed i praksis af de virksomheder, der ikke tilbyder jobtræningspladser. Problemet hermed er imidlertid, at de nuværende tilskud i princippet er afstemt efter, at jobtræningspersoner ikke må være konkurrenceforvridende i forhold til allerede ansatte og dermed skubbe disse ud i arbejdsløshed. Med det relativt ringe antal jobtræningspladser, der udbydes i dag, tyder det dog på, at der er langt til denne situation. Der synes således at være basis for undersøgelser af, hvordan og hvor meget løntilskuddet kan øges med henblik på at få flere jobtræningspladser, uden at det medfører arbejdsløshed for allerede ansatte.

En anden supplerende mulighed er at indføre kvoter, således at det lovgivningsmæssigt sikres, at alle virksomheder tager deres del af opgaven

med at tilbyde job med løntilskud. Problemet ved kvoter er imidlertid, at det er en inoptimal reguleringsform. Der sikres således ikke, at oplæringen koncentrerer sig i de virksomheder, hvor den er bedst og billigst. For at afbøde dette kan det overvejes at lade kvoterne være omsættelige, altså virksomhederne skal kunne handle kvoterne indbyrdes, hvorved der opstår en markedspris på kvoter.

Ikke alle udlændinge har umiddelbart de rette kvalifikationer til at komme i jobtræning. Forud for jobtræningen kan det således være relevant/nødvendigt at tilbyde andre foranstaltninger som fx korte vejlednings- og afklaringsforløb, opkvalificering, virksomhedspraktik mv. Der bliver herved tale om en trinvis opkvalificering til arbejdsmarkedet, som er en generel målsætning. Det er imidlertid ud fra statistikkerne slående, at vejlednings- og introduktionsforløb samt særligt aktiverende forløb forholdsvis sjældent følges op af privat jobtræning. Det anbefales, at det nærmere undersøges, om ideen om trinvis opkvalificering gennemføres i tilstrækkeligt omfang i praksis, og hvad der eventuelt kan gøres for at forbedre situationen.

Danskuddannelsen skal tilrettelægges på en sådan måde, at det er muligt at følge godt ét års (1,2 år) heltidsundervisning over en treårig periode. Herved er det muligt at kombinere undervisningen med udlændinges beskæftigelse eller tilbud om aktivering. I betragtning af, at forholdsvis få udlændinge kommer i beskæftigelse, mens de deltager i danskuddannelse, er det spørgsmålet, om det er den bedste måde at tilrettelægge undervisningen på. Analyserne peger på, at det måske ville være bedre at gennemføre danskuddannelsen hurtigt som fuldtidsundervisning for de grupper af udlændinge, der vil kunne gennemføre en så intensiv indlæring. Herved vil fastholdelseeffekten af undervisningen kunne begrænses betydeligt, og udlændinge bliver hurtigere i stand til at høste frugten af forbedrede dansk-kundskaber i form af beskæftigelse eller et godt udbytte af fx jobtræning. Der er således ikke noget der tyder på, at samtidig gennemførelse af danskuddannelse og aktivering giver nogen speciel god effekt – nærmere tværtimod.

Endeligt kan der være god grund til at overveje, om ikke kommunerne skal have pligt til at give nyankomne familiesammenførte de samme tilbud som flygtninge, da det samfundsøkonomisk er vigtigt, at alle har de bedste muligheder for at komme ind på arbejdsmarkedet.

Del 1

Hvilke integrationsindsatser er mest effektive?

2 Formål og baggrund

Formålet med denne delrapport er at analysere:

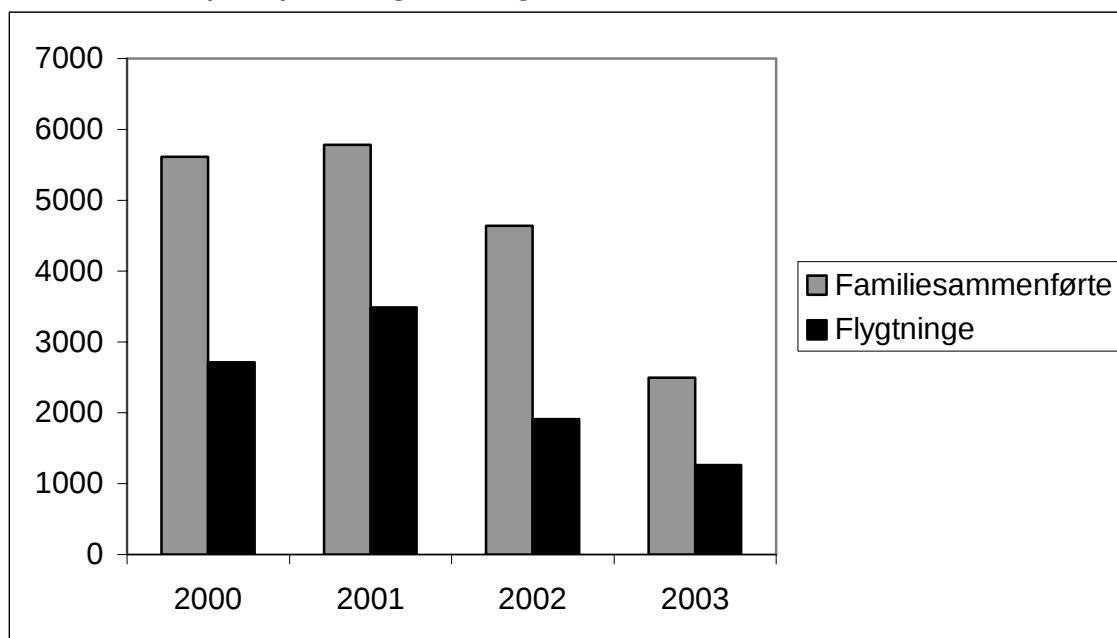
- om nogle af aktiveringstilbuddene under integrationsloven er mere effektive end andre med hensyn til at sikre udlændinge omfattet af loven beskæftigelse og selvforsørgelse
- om danskuddannelse har en selvstændig positiv effekt
- om kombineret brug af danskuddannelse og aktivering er mere effektiv end aktiveringstilbud og danskuddannelse hver for sig.

Et af de primære formål med integrationsloven, der blev indført primo 1999, var at bidrage til, at flygtninge, familiesammenførte til flygtninge og familiesammenførte til andre gennem beskæftigelse hurtigere bliver selvforsørgende. Et væsentligt middel til at opnå dette er introduktionsprogrammet, der dels skal sikre, at den enkelte udlændinge hurtigst muligt kan forstå og anvende det danske sprog, dels at der opnås arbejdsmarkedsrelevante kvalifikationer og kendskab til det danske arbejdsmarked, så udlændinge kan komme i beskæftigelse og forsørge sig selv.

Analyserne tager udgangspunkt i de flygtninge og familiesammenførte udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, og som er kommet til landet i perioden fra 2000 til og med 2003². Heraf udgør familiesammenførte et langt større antal end flygtninge, jf. figur 2.1. Det fremgår endvidere, at antallet af nyankomne flygtninge og familiesammenførte er faldet kraftigt i perioden. Det må forventes, at det er de familiesammenførte til flygtninge og flygtningene, som modtager introduktionsydelse (og derfor skal tilbydes aktive tilbud). Familiesammenførte til andre skal på grund af forsørgelseskravet forsørges af ægtefællen og skal alene tilbydes undervis-

ning i dansk og samfundsforståelse (før 1.7.2002 gjaldt forsørgelseskravet ikke for flygtninge).

Figur 2.1 Nyankomne udlændinge omfattet af introduktionsprogrammet, 2000-2003 fordelt på opholdsgrundlag

Det er især udlændinge fra Irak, som har præget indvandringen i perioden 2000-2003 (landegrupperne »øvrige Asien« og »andre lande« udgør også et stort tal, men hver af disse grupper indeholder en række lande, hvorfra der hver for sig kun er kommet et begrænset antal), jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1 Nyankomne udlændinge i perioden 2000-2003, fordelt på landegrupper

	2000	2001	2002	2003	I alt
Eksjugoslavien	689	692	556	293	2230
Irak	1722	1970	1144	573	5409
Afghanistan	821	1542	524	390	3277
Tyrkiet	670	665	521	188	2044
Somalia	596	638	577	183	1994
Iran	287	253	320	153	1013
Øvrige Asien	1753	1699	1379	957	5788
Øvrige Afrika	619	625	540	370	2154
Andre lande	1174	1184	989	649	3996
I alt	8331	9268	6550	3756	27905

2.1 Introduktionsprogrammet

Målet med integrationsloven er, at nyankomne udlændinge bliver integreret i det danske samfund ved, at de lærer dansk og kommer i beskæftigelse og dermed bliver helt eller delvist selvforsørgende. Introduktionsprogrammet giver kommunerne en række redskaber til at nå disse mål, jf. Ministeriet for Indvandrere, Flygtninge og Integration (2004).

Integrationsloven omfatter flygtninge, familiesammenførte til flygtninge samt familiesammenførte til andre. Kommunerne har som udgangspunkt pligt til at tilbyde alle udlændinge, der er omfattet af loven og som er fyldt 18 år på tidspunktet for kommunens overtagelse af ansvaret for den pågældende udlænding, deltagelse i et introduktionsprogram. Programmet, der varer i højst tre år, omfatter danskuddannelse og arbejdsmarkedsrettede tilbud. Sidstnævnte kan være vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud. Frem til 2004 indeholdt programmet også et kursus i selvforståelse.

Der er et krav om, at udlændinge skal tage en danskprøve/have deltaget i 85% af danskuddannelsen for at få tidsubegrænset opholdstilladelse. Ved uberettiget udeblivelse fra introduktionsprogrammet skal der trækkes i vedkommendes ydelse.

Introduktionsprogrammet skal påbegyndes senest en måned efter, at kommunen har overtaget ansvaret for en udlænding. Det er imidlertid ikke alle dele af programmet, der skal iværksættes inden for dette tidsrum. Der skal udarbejdes en individuel kontrakt og tilbydes danskuddannelse, hvorimod der i integrationsloven ikke er fastsat frister for, hvornår der skal modtages arbejdsmarkedsrettede tilbud. Kommunen kan således indlede introduktionsprogrammet med at tilbyde et program, der hovedsageligt består af danskuddannelse, og derefter senere følge op med arbejdsmarkedsrettede tilbud.

Sammenfattende er de udlændinge, der er omfattet af introduktionsprogrammet og som ikke kan forsørge sig selv (eller af andre), som udgangspunkt berettigede til at modtage introduktionsydelse. De er samtidig forpligtet til at deltage aktivt i både danskuddannelse og aktive tilbud.³ Især før 2004 var der en stor forskel på tilbudene til flygtninge og familiesammenførte. I analyserne måles effekten af beskæftigelsesrettede tilbud således i mindre grad i forhold til familiesammenført end i forhold

således i mindre grad i forhold til familiesammenført end i forhold til flygtninge.

2.1.1 Arbejdsmarkedsrettede tilbud

Der skal tilbydes arbejdsmarkedsrettede (aktive) tilbud til alle, der er omfattet af integrationsloven, og som er berettiget til at modtage introduktionsydelse. Det vil sige udlændinge (omfattet af introduktionsprogrammet), der ikke er selvforsørgende, eller som forsørges af andre. Relativt mange nyankomne udlændinge omfattet af introduktionsloven har opholdstilladelse på grundlag af familiesammenføring, jf. figur 2.1. Der stilles normalt den betingelse herfor, at den herboende godtgør at kunne forsørge den ægtefællesammenførte. Derfor modtager disse ægtefællesammenførte ikke introduktionsydelse, hvorfor de ikke skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet og ikke har pligt til at deltage i arbejdsmarkedsrettede tilbud som led i introduktionsprogrammet.

Endvidere gælder det i henhold til integrationsloven og lov om aktiv socialpolitik, at ægtefæller har gensidig forsørgelsespligt. Hvis den ene ægtefælle derfor opnår arbejde eller andre indtægter, hvorved den pågældende kan forsørge den anden ægtefælle, kan ægtefællerne ikke modtage introduktionsydelse. Dette kan indebære, at en person omfattet af integrationsloven må afbryde et aktivt tilbud, hvis ægtefællen får arbejde og tjener så meget, at der ikke længere udbetales ydelse til ægtefællen. Kommunen har hele tiden kunnet være med til at øge disse udlændinges mulighed for at muligheden for at opnå beskæftigelse ved at tilbyde beskæftigelsesfremmende tilbud i form af virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud, men det er kun siden 1.1.2004, at kommunen har kunnet hjemtage tilskud til finansiering af udgifterne (i højst 9 måneder). Der kan kombineres med tilbud om danskuddannelse.

Formålet med at give arbejdsmarkedsrettede tilbud er, at udlændinge hurtigst muligt opnår varig beskæftigelse. Ved afgivelse af tilbud skal kommunen derfor foretage en afvejning af, hvilket tilbud der vil kunne bringe den pågældende udlændinge hurtigt i beskæftigelse og samtidig fastholde udlændingen i varig beskæftigelse. Tilbudene kan kombineres i forløb, der består af flere tilbud af samme type eller af flere tilbud af for-

skellig karakter. De enkelte tilbud kan endvidere kombineres med dansk-uddannelse.

Her og i det følgende bruges betegnelserne for de enkelte aktive tilbud, som var gældende før 2004, idet analyserne gennemføres med udgangspunkt i data fra 2000-2003. Til brug for analyserne er foranstaltningerne grupperet dels ud fra, hvad der er politisk interessante foranstaltninger, dels ud fra, at der i hver gruppe skal være et vist minimumsantal personer for, at der kan gennemføres statistiske analyser med rimelig grad af sikkerhed. Følgende hovedgrupper af foranstaltninger analyseres (i parentes er angivet de betegnelser, der er gældende fra 2004):

- privat jobtræning (nu privat ansættelse med løntilskud)
- offentlig jobtræning (nu offentlig ansættelse med løntilskud) og offentlig individuel jobtræning (nu offentlig virksomhedspraktik)
- ordinær uddannelse og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (nu vejledning og opkvalificering)
- særligt aktiverende forløb (nu en kombination af tre redskaber: vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og løntilskud)
- anden aktivering (nu hovedsageligt vejledning og opkvalificering)
- privat individuel jobtræning (nu privat virksomhedspraktik).

De mest benyttede er særligt aktiverende forløb, der består af en kombination af flere aktiviteter, der forbedrer den enkeltes personlige eller alment faglige færdigheder. Anden aktivering består for hovedparten af kortvarige vejlednings- og introduktionsprogrammer med vejledning om arbejds- og uddannelsesmuligheder. Herudover indgår frivillige ulønnede aktiviteter samt voksen- og efteruddannelse for personer over 25 år. Individuel jobtræning omfatter træning i arbejde med løntilskud, som ellers ikke ville blive udført som almindelig lønnet arbejde. Individuel jobtræning er for særligt udsatte grupper.

2.1.2 Danskuddannelse

Formålet med tilbud om uddannelse i dansk som andetsprog er, at voksne udlændinge opnår de nødvendige dansksproglige kompetencer og viden om kultur og samfundsforhold, så de kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere, jf. Ministeriet for

Indvandrere, Flygtninge og Integration (2004). Danskuddannelse skal sammen med de arbejdsmarkedsrettede tilbud sætte udlændinge i stand til at opnå beskæftigelse og blive selvforsørgende.

Kommunerne skal give tilbud om danskuddannelse til alle udlændinge over 18 år med mangelfulde danskkundskaber, der bor og er folkeregistreret i kommunen. Målgruppen er således væsentlig bredere end integrationslovens personkreds. Det gælder såvel udlændinge, der er i beskæftigelse, som ledige. Pligten til at tilbyde danskuddannelse er som hovedregel begrænset til en periode på højst tre år. Udlændinge under integrationsloven, der modtager introduktionsydelse, har pligt til at følge undervisningen. Kommunen kan dog helt eller delvis undlade at tilbyde en udlænding danskuddannelse, hvis den pågældendes danskkundskaber skønnes at være tilstrækkelige.

Danskuddannelse tilbydes som tre uddannelser (spor), der retter sig mod forskellige grupper af udlændinge, jf. en uddybning i afsnit 3.2. Hver af disse danskuddannelser har et normeret omfang på 1,2 års heltidsuddannelse, der skal tilrettelægges, så det er muligt at gennemføre uddannelsen inden for en tidsramme på tre år. Det er således forudsat, at danskuddannelsen skal kunne gennemføres på deltid i løbet af den treårige periode med henblik på kombination med udlændingens beskæftigelse eller aktive tilbud.

Uddannelsen foregår typisk på sprogcentre, hvor kursistgrundlaget er mangfoldigt og repræsenterer en lang række nationaliteter og sprog, jf. Undervisningsministeriet (1999). De skole-, uddannelses- og arbejdsmæssige erfaringer går fra analfabeter til højtuddannede. Den enkelte kursist skal have det undervisningstilbud, der skønnes at kunne give den pågældende bedst udbytte af undervisningen.

Undervisningen tilrettelægges i spor, trin og niveauer (i dag hedder det danskuddannelse 1-3), jf. figur 2.2. Sprogcentre visiterer kursisterne til at følge danskuddannelsen på ét af tre spor afhængig af deres sproglige evner og uddannelsesniveau.

Undervisningen på spor 1 tilrettelægges for kursister, der ikke har lært at læse eller skrive på deres modersmål, eller som ikke har lært at skrive eller læse det latinske alfabet. Undervisningen omfatter alfabetiseringsundervisning. Spor 1 har ikke direkte et erhvervsmæssigt sigte, idet målet er

at give kursisterne en første kvalificering og introduktion til det danske samfund. Derudover er det målet at give kursisterne læse- og skrivefærdigheder, der gør det muligt for dem at deltage i undervisningen på spor 2.

På spor 2 tilrettelægges undervisningen for kursister, der har en kort skole- og/eller uddannelsesbaggrund fra hjemlandet. Kursisterne på dette spor forventes at have en forholdsvis langsom indlæring af dansk. Målet for undervisningen på spor 2 (og 3) er at gøre kursisterne i stand til at kunne fungere som aktive samfundsborgere og varetage erhvervsarbejde. Kursisterne på spor 2 skal specifikt have opnået kvalifikationer, der gør det muligt for dem at deltage i ikke-kompetencegivende voksenuddannelse.

Målgruppen for spor 3 er kursister, der har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og som må forventes at have en forholdsvis hurtig indlæring af dansk som andetsprog. Kursisterne på spor 3 skal kunne deltage i kompetencegivende uddannelse herunder en videregående uddannelse.

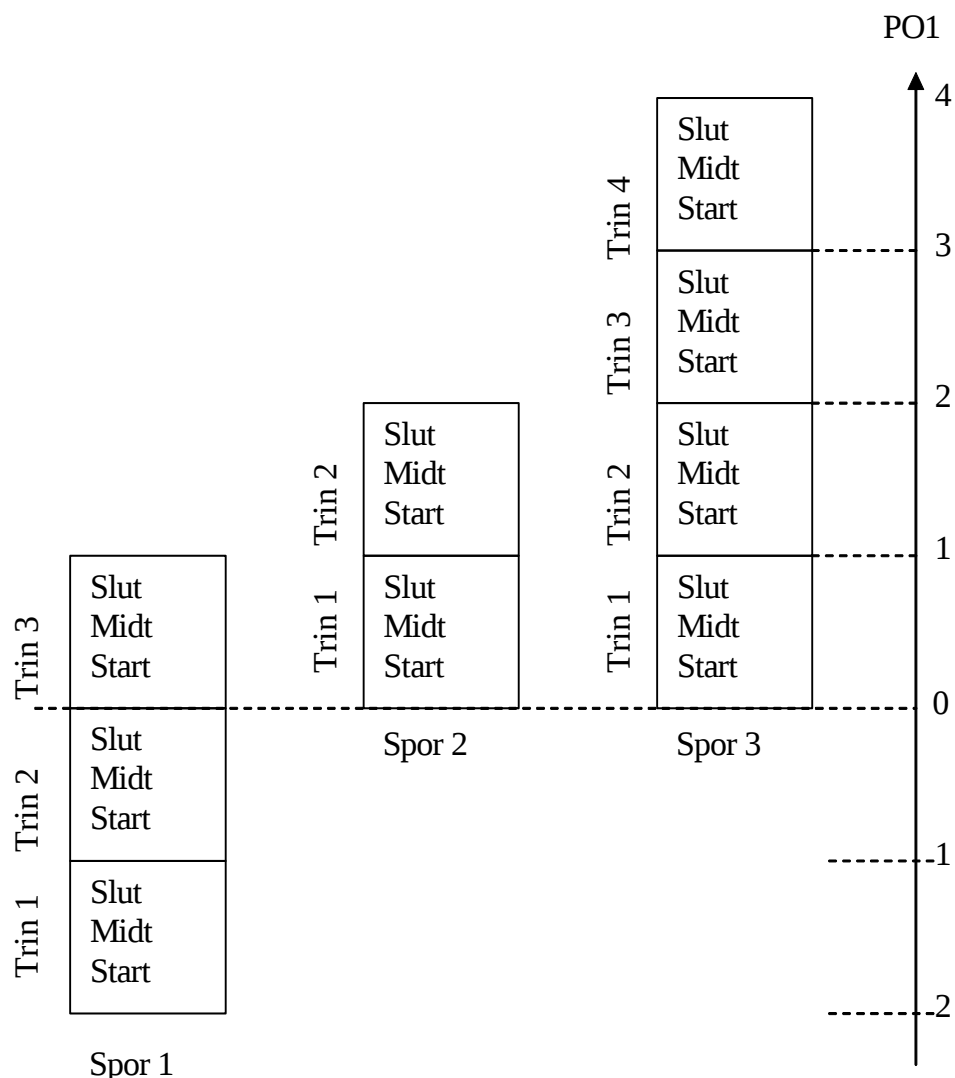
Undervisningen på spor 1 er inddelt i tre trin, spor 2 i to trin, og spor 3 er inddelt på fire trin, jf. figur 3.1. Undervisningen udbydes på start-, midt- og slutniveauer på de enkelte trin.

Med udgangspunkt i denne tilrettelæggelse af undervisningen er det muligt at få et indtryk af den enkelte udlændinges dansksproglige kundskaber ved påbegyndelsen af danskuddannelse. Fx forventes personer, der starter på trin 1 på henholdsvis spor 2 og 3, at have nogenlunde samme kundskaber. At disse personer er placeret på forskellige spor, skyldes således alene, at de forventes at have forskellige forudsætninger for at lære dansk. Med udgangspunkt i såvel spor som trinoplysninger er der til dette projekt konstrueret en indikatorvariabel (P01) for sprogkundskaberne med talværdier fra -2 til $3 \frac{2}{3}$ (med spring på $\frac{1}{3}$). Der er således oplysninger om niveauplaceringen, når den pågældende påbegynder undervisningen på det pågældende niveau.

Ud over en fastsættelse af den respektive udlændinges sprogmæssige placering ved undervisningens start er det endvidere muligt ganske detaljeret at følge udviklingen i den enkelte udlændinges indlæring af dansk/progressionen (til at belyse dette er variablen, DEVNE, konstrueret). Eksempelvis vil DEVNE have værdien 1 for en person, der starter sprogundervisningen på trin 1 på spor 2 eller 3 og påbegynder undervisningen på niveau

1 trin 2. DEVNE undervurderer dog udviklingen i danskkundskaberne. Vi har således kun viden om færdiggørelse af et givet undervisningsniveau, hvis den pågældende udlænding påbegynder undervisningen på det efterfølgende niveau. Herudover ville det naturligvis have været mere tilfredsstillende at have testresultater for den enkelte udlændinges danskkundskaber på forskellige tidspunkter efter indvandringen, men sådanne oplysninger er ikke tilgængelige.

Figur 3.1 Skitse af sprogundervisningens opdeling på spor, trin og niveauer og værdierne for P01 i lyset heraf

Tidligere undersøgelser

Der er såvel internationalt som for Danmark ringe viden om effekten af indsatsen for at få udlændinge i arbejde, jf. Hedetoft et al. (2002) og Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark (2004). Af en oversigt i Madsen (2000) fremgår, at forskningsbaserede evalueringer af arbejdsmarkedspolitikens virkninger i forhold til udlændinge er yderst begrænsede i Tyskland, Holland, Frankrig og Storbritannien. I de fleste lande har man ligestilling i adgangen til deltagelse i arbejdsmarkedspolitiske programmer som et væsentligt princip, ofte så det heller ikke er

heller ikke er muligt efterfølgende at sondre mellem udlændinge og andre deltagere i et konkret program.

For Danmark er der ikke offentliggjort forskningsresultater om, hvilke arbejdsmarkeds- og socialpolitiske indsatser, der er mest effektive med hensyn til at få udlændinge i arbejde.

Et speciale fra Institut for Økonomi ved Århus Universitet undersøger effekten af den aktive arbejdsmarkedspolitik med fokus på udlændinge, jf. Justesen (2004). Der estimeres både fastholdelses- og programeffekter for forskellige arbejdsmarkeds- og socialpolitiske indsatser. Fastholdelseseffekten viser chancen for at få arbejde i aktiveringsperioden sammenlignet med en situation uden aktivering. Programeffekten viser chancen for at komme i beskæftigelse efter afslutningen af aktiveringen sammenlignet med en situation uden aktivering. Fastholdelseseffekten estimeres i almindelighed til at være negativ og programeffekten til at være positiv, jf. fx Rosholm og Svarer (2004). Dvs., at chancen for at få arbejde er mindre, mens en person deltager i et aktiveringsforløb (negativ fastholdelseseffekt), og at chancen for at få arbejde efterfølgende er større for de personer, der har deltaget i et aktiveringsforløb sammenlignet med de personer, der ikke har deltaget i et forløb (positiv programeffekt).

Justesen (op.cit.) viser, at der for udlændinge er negative fastholdelseseffekter for alle de analyserede indsatstyper og positive programeffekter for de sociale indsatser, mens der for de arbejdsmarkedspolitiske indsatser er en negativ programeffekt for uddannelsesindsatsen. Udlændinges nationalitet spiller en stor rolle for chancen for at komme i beskæftigelse, og det konkluderes, at der er basis for at målrette en ekstraordinær indsats mod bestemte nationaliteter. Specialet viser endvidere, at den arbejdsmarkedspolitiske indsats er mere effektiv i forhold til at få udlændinge i arbejde end til at få danskere i arbejde. Det omvendte gør sig gældende for den socialpolitiske indsats.

Set i lyset af de manglende forskningsresultater om effektiviteten af forskellige indsatser for at få nyankomne udlændinge eller udlændinge i det hele taget i beskæftigelse og selvforsørgelse skal der i det følgende kort angives nogle af hovedresultater fra forskningen om effekten af aktiveringsindsatsen i forhold til arbejdsmarkedet generelt. Det kan således være nyttigt at have et overblik over disse resultater som baggrund for tolknin-

gen af resultaterne i den foreliggende undersøgelse. Effekten af den arbejdsmarkedspolitiske indsats har haft betydelig større opmærksomhed i litteraturen end den socialpolitiske indsats.

I såvel den danske som udenlandske litteratur bliver effekten af arbejdsmarkedsprogrammer typisk opdelt i en fastholdelses- og en programeffekt, jf. ovenfor. At fastholdelseseffekten typisk estimeres til at være negativ skal ses på baggrund af, at der i en aktiveringsperiode er mindre tid til at søge job, ligesom den enkelte har en interesse i at færdiggøre en aktiveringsforanstaltning og dermed få fuld udbytte af den arbejdsmarkeds-mæssige opkvalificering, der er målet med de forskellige foranstaltninger. Den negative fastholdelseseffekt gør sig i særlig grad gældende for uddannelsesmæssige foranstaltninger. Programeffekten, der refererer til perioden efter aktiveringsforanstaltningens afslutning, forventes normalt at være positiv, og det er da også resultatet af hovedparten af studierne af effekten af arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger. Den forøgelse af de arbejdsmarkeds-mæssige kvalifikationer, som et aktiveringsforløb typisk medfører, øger således i almindelighed chancen for at få et arbejde. Der forekommer dog også i litteraturen negative programeffekter. Den situation kan fx opstå, hvis den aktiverede overvurderer forøgelsen af kvalifikationerne. Hermed kan forventningen om en højere løn blive større end det, løftet i de arbejdsmæssige kvalifikationer kan begrunde, hvorved chancen for at få beskæftigelse mindskes.

Der kan oven i fastholdelses- og programeffekten være en såkaldt trusselseffekt, jf. Rosholm og Svarer (2004). For nogle arbejdsløse vil deltagelse i arbejdsmarkedspolitiske programmer ikke være særlig attraktiv som følge af stigmatisering, et indholdsmæssigt dårligt arbejde, ringe aflønning mv. Så for at undgå at deltage i aktiveringsforanstaltninger bliver den enkelte villig til at acceptere en lavere aflønning i et ordinært job og/eller et indholdsmæssigt dårligere job for at undgå at komme i aktivering. Af den grund får flere beskæftigelse forud for det tidspunkt, hvor de har pligt til at blive aktiveret.

I den foreliggende undersøgelse inddrages trusselseffekten ikke. For det første kender nyankomne udlændinge ikke det danske aktiveringssystem særlig godt og dermed den eventuelle trusselseffekt, der er forbundet hermed. For det andet betyder nyankomne udlændinges manglende kvali-

fikationer i forhold til det danske arbejdsmarked, at hovedparten af dem i starten af perioden i Danmark slet ikke vil kunne få et arbejde uanset, hvor ubehageligt aktiveringen evt. måtte være. For det tredje vil det tage meget lang tid at estimere de foreliggende modeller med trusselseffekten inkluderet, hvorfor inddragelse heraf vil ligge uden for dette projekts tidsrammer.

Arbejdsmarkedsprogrammer har eksisteret i såvel USA som Europa i adskillige årtier. Evalueringer af deres virkninger har været langt mere udbredt i USA end i Europa. Stanley et al. (1999) indeholder en oversigt over de kvantitative effekter af en del amerikanske programmer. Generelt er beskæftigelseseffekterne af arbejdsmarkedsprogrammer små specielt i forhold til omkostningerne ved programmerne. Desuden har de enkelte programmer forskellige effekter. De finder, at midlertidige økonomiske tilskud til at få beskæftigelse (beskæftigelsessubsidier) øger sandsynligheden for at finde job i subsidieperioden, mens der ikke er langsigtede effekter. Stanley et al. finder ligeledes, at jobsøgningskurser og vejledning øger beskæftigelseschancerne. Der er beskæftigelseseffekter for de svageste grupper på arbejdsmarkedet, mens effekten er lille eller ikke-eksisterende for andre grupper, hvilket svarer til resultaterne af oversigten i Heckmann et al. (1999).

I Europa har der blandt politikerne været ringe villighed til at evaluere effekten af arbejdsprogrammerne, og det er først inden for det seneste årti, at der er fremkommet forskningsresultater på området. Kluwe og Schmidt (2002) giver en oversigt over europæiske studier siden 1995. Den generelle konklusion er, at effekterne er moderate.

Calmfors et al. (2002) har lavet en oversigt over studier af effekten af den aktive arbejdsmarkedspolitik i Sverige, der på mange måder minder om den danske. De finder, at beskæftigelseseffekten for det enkelte individ af aktiveringsindsatsen er enten insignifikant eller negativ.

For Danmark er der også i de seneste år gennemført undersøgelse af virkningen af arbejdsmarkedsprogrammer, og resultaterne heraf svarer overordnet set til de internationale undersøgelser, jf. fx Bolvig et al. (2003), Rosholm og Skipper (2003) samt Munch og Skipper (2003).

3 Data og forklarende variable

Grundlaget for analyserne er akf's udlændingedatabase, som består af et 100% udtræk af udlændinge i den danske befolkning. Databasen er baseret på en lang række oplysninger fra Danmarks Statistiks registre. Disse registeroplysninger på individniveau gør det muligt meget detaljeret at følge individuelle arbejdsmarkedsforløb med tilknytning af en række baggrundsvariable⁴. Herudover anvendes DREAM-data, der beskriver omfanget af modtagne indkomstoverførsler. Disse data gør det generelt muligt at føre analyserne længere frem i tid, for så vidt angår modtagelse af indkomstoverførsler.

3.1 Effektmål

I analyserne opereres med henholdsvis beskæftigelse/ordinær uddannelse og selvforsørgelse som effektmål for integrationsindsatsen. De to mål har hver deres fordele og ulemper, idet der er et »trade-off« mellem præcision og muligheden for at føre analysen langt frem i tid. Det betragtes endvidere som en succes, hvis den pågældende person kommer i ordinær uddannelse, da det formodes senere at lette vejen til beskæftigelse eller selvforsørgelse.

Selvforsørgelse måles i analyserne ud fra, at en person ikke længere optræder i de offentlige registre for indkomstoverførsler. Personen vil ikke nødvendigvis være kommet i beskæftigelse. Umiddelbart kan det lede frem til at anvende beskæftigelse som det centrale succesmål. Man kan dog komme ét år længere frem i tid ved at se på selvforsørgelse, da data herfor

opdateres hurtigere end de data, der er nødvendige for bestemmelse af beskæftigelse. Som angivet i forordet har opdraget for projektet været at undersøge såvel overgangen til beskæftigelse/uddannelse som til selvforsørgelse.

Beregningen af en persons beskæftigelsesstatus involverer mange forskellige arbejdsmarkedsrelaterede variabler. Disse variabler stammer hovedsageligt fra IDA (integreret database for arbejdsmarkedsforskning), der først er tilgængeligt med ca. to års forsinkelse. IDA er således på tidspunktet for gennemførelse af beregningerne kun opdateret frem til og med 2002, hvilket giver et relativt begrænset datamateriale at arbejde med set ud fra, at integrationsloven først blev implementeret primo 1999. Kun udlændinge, der er ankommet til Danmark i løbet af 1999, har derved haft mulighed for at gennemføre det treårige integrationsforløb inden udgangen af 2002. Hertil kommer, at analyserne af tekniske grunde først påbegyndes i år 2000, jf. afsnit 3.2. Ved anvendelse af DREAM-data har det ved analyserne af modtagelse af indkomstoverførsler været muligt at inddrage oplysninger for 2003 også.

Kvaliteten af de registerdata, der anvendes i analyserne, betragtes normalt som meget god, da informationerne i høj grad stammer fra sagsbehandlingen herunder udbetaling af økonomiske ydelser.

3.2 **Arbejdsmarkedsrettede tilbud og danskuddannelse**

Som angivet i afsnit 2 analyseres effekten af arbejdsmarkedsrettede tilbud og danskuddannelse.

Oplysninger om *arbejdsmarkedsrettede tilbud*, som tilbydes udlændinge under integrationsloven, findes i Danmarks Statistiks register for Arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger (AMFORA). Formålet med registeret er at belyse enkelte individers deltagelse i forskellige arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, og der findes individoplysninger om start-/slutdatoer og timer pr. uge for hver enkelt foranstaltning. Fra og med 1. kvartal 2000 er personer, der er aktiveret efter integrationsloven kommet

med i AMFORA, hvorved analyserne i dette projekt først kan påbegyndes i dette år.

Datamaterialet om danskuddannelsen stammer fra Integrationsministeriets danskuddannelsesdatabase for årene 1999 til 2003 (datakvaliteten er dog lav for 1999, hvorfor dette år er udeladt), jf. Clausen og Husted (2005) for en uddybning.

3.3 Forklarende variabler

Med henblik på at isolere den selvstændige effekt af de enkelte aktiveringsforanstaltninger og af danskuddannelse (herunder placeringen på danskuddannelsen) inddrages en lang række forklarende variabler/baggrunds faktorer, der formodes at have en selvstændig betydning for, at udlændinge kommer i beskæftigelse og bliver selvforsørgende. Der inddrages såvel individspecifikke forhold som forhold vedrørende den kommune, som udlændinge bor i. I det følgende gives en oversigt over disse variabler og begrundelserne for at inddrage dem i arbejdsmarkedsanalyser generelt, ligesom der også inddrages variabler, der formodes at have en specifik betydning for udlændinges chance for at komme i beskæftigelse.

Det er et generelt resultat af arbejdsmarkedsanalyser, at chancen for at komme i beskæftigelse forringes med *alderen* (aldersgrupperne 18-24, 25-34, 35-44 og 45-64 inddrages i analyserne). Omvendt forventes det, at jo længere erhvervserfaring en given person har, desto lettere er det at komme i beskæftigelse. Udlændinge omfattet af introduktionsprogrammet har som udgangspunkt ingen erhvervserfaring i Danmark, ligesom der ikke foreligger oplysninger om erhvervserfaringen fra hjemlandet. Denne variabel inddrages derfor ikke.

En udbredt hypotese er, at *små børn i familien* mindsker specielt kvinders beskæftigelseschancer (børn i alderen 0-2 og 3-6 år inddrages i analyserne). Nogle kvinder formodes at mindske søgeaktiviteten efter et job, da de ønsker at passe børnene, ligesom forholdsvis mange af de lavtlønnede kvinder med børn økonomisk set har forholdsvis lidt ud af at komme på arbejdsmarkedet – en del af dem taber ligefrem penge på det. For arbejdsmarkedet generelt fremgår det af fx Rosholm (1998) og Nielsen og Rosholm (1997), at færre kvinder med små børn kommer i beskæftigelse.

se. Det omvendte gælder for mændene, hvor flere med små børn får beskæftigelse. Måske betyder forsørgerrollens større pres på fædrene, at de bliver mindre kritiske over for den type job, der er at få, eller at de arbejder bedre på grund af forsørgerpresset og derfor er mere værd for arbejdsgiverne. Inden for nogle udlændingegrupper kan der endvidere være en kultur for, at kvinderne er i hjemme og mændene på arbejdsmarkedet.

Ud over, om den pågældende person har små børn, inddrages antallet af *0-17-årige børn* i analyserne.

Det har i mange år været en central politisk målsætning at undgå, at udlændinge bor koncentreret ud fra en betragtning om, at det hæmmer integrationen i det danske samfund herunder på arbejdsmarkedet. Der mangler imidlertid for især Danmark forskningsbaseret viden om, hvorvidt denne antagelse er rigtig, jf. Hedetoft et al. (2002). I den foreliggende undersøgelse inddrages der en variabel for, om udlændinge bor i de 20% mest *udsatte boligområder* blandt de boligområder, der i midten af 1990'erne modtog midler fra Regeringens Byudvalg til at bekæmpe ghettoseringen og konsekvenserne heraf, jf. Hummelgaard et al. (1997) for en uddybning af definitionen af de udsatte boligområder. Estimationsresultaterne for denne variabel, jf. kapitel 6, kan dog ikke tages som udtryk for, om bopæl i et udsat boligområde rent faktisk har betydning for arbejdsmarkedsintegrationen. At svare herpå vil således kræve en modellering af den selektionsproces, der finder sted i forbindelse med bosætningen (det er formentlig ud fra socioøkonomiske forhold mv. den svageste del af udlændinge, der er bosat i de udsatte boligområder). Modelleringen heraf vil være ganske kompleks og ressourcekrævende, hvorfor det ligger uden for dette projekts ressourcemæssige rammer.

Ud over ovenstående variabler, der generelt for arbejdsmarkedet formodes at have betydning for chancen for at komme i beskæftigelse, inddrages en række forklarende variabler, der alene relaterer sig til udlændinge.

Det drejer sig for det første om *oprindelsesland*, idet såvel danske som udenlandsk undersøgelse viser, at arbejdsmarkedsintegrationen varierer meget mellem de forskellige nationaliteter. Én af de fremførte forklaringer er, at desto længere oprindelseslandet ligger fra Danmark kulturelt, sprogligt mv., desto vanskeligere er det alt andet lige at blive integreret på

arbejdsmarkedet. Udlændinge omfattet af integrationsloven, der udgør populationen for analyserne, inddeles i følgende landegrupper: Irak, Eksjugoslavien, Afghanistan, Tyrkiet, Somalia, Iran, Øvrige Asien, Øvrige Afrika samt en opsamlingskategori for andre lande. Kriteriet for landeinddelingen har dels været at få opdelt i så mange enkelte lande som muligt dels at sikre, at der af hensyn til validiteten af de statistiske analyser skal være et passende stort antal udlændinge i hver gruppe.

Der opdeles endvidere efter *opholdsgrundlag*: flygtninge (kvoteflygtninge og andre flygtninge), familiesammenførte med flygtninge og familiesammenført med andre. Forventningen er, at familiesammenførte alt andet lige har lettere ved at komme ind på arbejdsmarkedet, da de ved ankomsten bliver inddraget i et eksisterende socialt netværk hos herboende udlændinge, hvilket vil øge muligheden for at finde job af uformelle kanaler, der er meget udbredt for mange jobtyper i specielt den nedre ende af kvalifikationsskalaen.

Hvorvidt udlændinge er *enlige* eller *samboende* med en dansker eller med en 1.- eller 2.-generations-udlændinge inddrages også. At være samboende med en dansker forventes at give det bedste sociale netværk i relation til at få et arbejde, ligesom det også må forventes generelt at fremme den kulturelle forståelse for det danske samfund herunder kulturen på arbejdspladserne. Sondringen mellem 1.- eller 2.-generations-udlændinge skal ses ud fra en forventning om, at sidstnævnte generelt er bedst integreret i Danmark og dermed er en større støtte for en udenlandsk samlevende. Ægteskab for i hvert fald 2.-generations-udlændinge synes at have en signifikant negativ effekt på sandsynligheden for at komme i beskæftigelse efter afsluttet uddannelse, jf. Nielsen et al. (2002). Analyserne kan dog ikke afdække den præcise årsagssammenhæng mellem ægteskab og beskæftigelsesforhold. Den negative sammenhæng kan dels skyldes, at ægteskab i sig selv skader arbejdsmarkedskarrieren, og dels at manglende beskæftigelse tilskynder de unge til at gifte sig tidligt.

Sygelighed må umiddelbart forventes at forringe chancerne for at komme i beskæftigelse. På baggrund af en gennemgang af såvel international som dansk litteratur angiver Danø (2005), at mange undersøgelser finder en negativ sammenhæng mellem arbejdsløshed og helbred, mens der i nogle undersøgelser ikke findes en sammenhæng. Deres egen undersøgelse

se, der anvender kontakthypighed med privatpraktiserende læge som indikator for sygelighed, understøtter ikke en hypotese om en kausal sammenhæng af arbejdsløshed på helbred. Hummelgaard et al., der ligeledes anvender kontakthypigheden, finder, at øget sygelighed har en signifikant negativ betydning for chancen for at komme i beskæftigelse, men effekten er ikke stor. Ikke mindst for flygtninge kan der gøre sig så store helbredsmæssige problemer gældende, at det kan have en stor effekt på beskæftigelseschancerne. Det er så spørgsmålet, hvorvidt kontakthypigheden med privatpraktiserende læge, der også anvendes som indikator for sygeligheden i dette projekt, opfanger dette. Men som tidligere anført søges der taget højde for uobserverbare forhold, hvorved særlig alvorlige helbredsproblemer i et eller andet omfang kan opfanges af denne vej.

Endelig inddrages variabler, der belyser de betingelser, som kommunerne har for at få udlændinge i beskæftigelse.

For det første inddrages, hvor stor en del af jobbene i kommunen, der kræver forholdsvis få *kvalifikationer*. Dels har mange udlændinge ringe kvalifikationer og dels er forventningen, at indgangen til det danske arbejdsmarked ofte går igennem job, der forudsætter et relativt lavt kvalifikationsniveau. Herefter kan den enkelte udlænding arbejde sig opad i stillingshierarkiet i takt med, at de relevante sproglige og faglige kvalifikationer erhverves evt. til supplerende af en uddannelse fra hjemlandet.

Andelen af udlændinge i en given kommune inddrages på den ene side som en indikator for den konkurrence, der forventes at være om de job, der især er relevante for nyankomne udlændinge. På den anden side kan en høj andel udlændinge også forbedre den enkelte udlændinges muligheder for at have et socialt netværk med andre udlændinge, der har et job, hvilket i sig selv øger jobchancerne. På forhånd kan det derfor ikke siges, om det er positivt eller negativt for integrationen på arbejdsmarkedet, at der bor forholdsvis mange udlændinge i en kommune.

Endelig har den generelle *ledighed i kommunen* betydning for, hvor let det er for udlændinge at få del i de job, der er i kommunen.

I analyser af udlændinges integration på arbejdsmarkedet inddrages normalt også »uddannelse«, der forventes at have stor betydning for udlændinges chancer for at komme i beskæftigelse. Der har imidlertid ikke været tilgængelige oplysninger om uddannelse for de udlændinge, der er

omfattet af integrationsloven. Oplysninger om det spor, udlændinge bliver indplaceret på på sprogcentre, giver en vis indikation af uddannelsesbaggrunden, jf. afsnit 3.2. Herudover søges der generelt i de statistiske analyser taget højde for betydningen af uobserverbare forhold herunder uddannelse, jf. kapitel 5.

Med udgangspunkt i ikke mindst søgeteorien er det en oplagt hypotese, at jo mindre den relative »økonomiske compensation« er ved arbejdsløshed, desto større vil incitamentet være for den enkelte til at søge og få et job. Beregningen af kompensationsgraden forudsætter, at man har kendskab til timelønnen forud for en arbejdsløshedsperiode. Dette vides i sagens natur ikke for nyankomne udlændinge, for hvem vi netop undersøger ventetiden indtil det første job.

4 Beskrivende analyser

I kapitlet præsenteres beskrivende analyser for den gruppe udlændinge, der er omfattet af introduktionsprogrammet, og som i en periode efter ankomsten til Danmark bliver offentlig forsørget⁵. Der ses på såvel andel selvforsørgende som længden af perioden indtil selvforsørgelse. Herudover præsenteres i bilaget analyser med hensyn til, hvor stor en andel der kommer i beskæftigelse/ordinær uddannelse, og hvor lang tid der går, samt ændringer i gruppens sammensætning over tid. Resultaterne af analyserne i bilaget inddrages i kapitel 4 i det omfang, at de giver væsentlig anderledes resultater.

Datagrundlaget for analyserne af overgangen til selvforsørgelse er de personer under integrationsloven, der bliver offentlig forsørget i en periode efter ankomsten til Danmark (frem til 2004 er det således kun disse personer, der er berettiget til aktivering). Der tages udgangspunkt i DREAM-registeret for perioden 2000-2003.

I analyserne med fokus på beskæftigelse tages der udgangspunkt i hele personkredsen omfattet af introduktionsprogrammet, uanset om de bliver offentlig forsørget eller ikke. Der er således tale om en noget bredere populationsafgrænsning end ved analyserne med fokus på selvforsørgelse. Et betydeligt antal personer blandt de familiesammenførte bliver ikke offentligt forsørget, enten fordi de hurtigt får et arbejde, eller fordi de bliver forsørget af ægtefællen, jf. tidligere uddybning om forsørgelseskravet. Der er ikke aktiveringspligt for denne gruppe, hvorfor aktiveringsfrekvensen alt andet lige er lavere i tabellerne i bilaget, jf. fx tabel 1 i bilag 2. Herudover er analyseperioden ét år kortere i disse analyser (2000-2002), hvorved alle har haft kortere tid til at komme i aktivering.

Alene disse forskelle i datagrundlaget vil således give forskellige resultater med udgangspunkt i overgangen til henholdsvis selvforsørgelse og beskæftigelse. På trods af den kortere dataperiode betyder den bredere populationsafgrænsning, at der er betydelig flere personer i beskæftigelsesend i selvforsørgelsesanalyserne.

4.1 Deltagelse i forskellige aktiveringsforløb

Knap 40% af de udlændinge, der er med i analysen, har ikke deltaget i et aktiveringsforløb, jf. tabel 4.1. Det mest udbredte er særligt aktiverende forløb, hvori flere aktiviteter, der forbedrer den enkeltes personlige eller alment faglige færdigheder, kombineres. Herefter følger offentlig jobtræning samt ordinær uddannelse under integrationsloven og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb. Kun knap en tiendedel af alle udlændinge er i privat jobtræning, og heraf deltager hovedparten i privat individuel jobtræning, der omfatter træning i arbejde, som ellers ikke ville blive udført som almindeligt lønnet arbejde. De individuelle forløb er rettet mod særlig udsatte grupper.

Tabel 4.1 Antal personer i de forskellige aktiveringstyper (første aktiveringsforløb), opdelt på opholdsgrundlag

	Opholdsgrundlag									
	I alt		Kvoteflygtninge		Øvrige flygtninge		Familiesammenført med flygtning		Familiesammenført med andre	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen aktivering	6051	39	429	41	2609	35	1679	42	1334	42
Privat jobtræning	238	2	9	1	170	2	19	0	40	1
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	2095	13	136	13	1263	17	490	12	206	6
Ordinær uddannelse og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb	1666	11	105	10	885	12	446	11	230	7
Særligt aktiverende forløb	3172	20	245	23	1319	18	871	22	737	23
Anden aktivering	1385	9	62	6	385	5	414	10	524	16
Privat individuel jobtræning	1048	7	66	6	764	10	109	3	109	3
I alt	15655	100	1052	100	7395	100	4028	100	3180	100

Anm.: Udlændinges deltagelse i det første aktiveringsforløb danner udgangspunkt for denne og lignende efterfølgende tabeller.

Der er ikke de store forskelle mellem, hvorvidt udlændinge med forskelligt opholdsgrundlag deltager i aktivering. Derimod er der betydelige forskelle mellem, hvilke typer af aktivering de deltager i. Kvoteflygtninge deltager forholdsvist ofte i særligt aktiverende forløb, mens øvrige flygtninge langt hyppigere deltager i offentlig jobtræning og privat individuel jobtræning. Familiesammenførte med andre deltager langt hyppigere end øvrige flygtninge i anden aktivering, der helt overvejende omfatter vejlednings- og introduktionsforløb, hvortil kommer frivillige ulønnede aktiviteter samt voksen- og efteruddannelse for personer over 25 år.

For de udlændinge, der faktisk kommer i aktivering, varer det i gennemsnit 2/3 år, inden de kommer det, jf. tabel 4.2. Der er dog en del udlændinge, der i den forholdsvis korte dataperiode ikke når at komme i aktivering, hvorfor tallene i tabel 4.2 formentlig undervurderer den tid, der går, indtil udlændinge aktiveres. I den tilsvarende tabel 2 i bilag 2, hvor der tages udgangspunkt i beskæftigelse, er varighederne noget kortere (ca. ½ år). Dette skyldes dog formodentlig, at personerne er fulgt i en kortere periode og flere derfor ikke når at blive aktiveret i observationsperioden, jf. at færre i beskæftigelsestabel 4.1 i bilaget bliver aktiveret sammenlignet med tabel 4.1 her i tekstafsnittet.

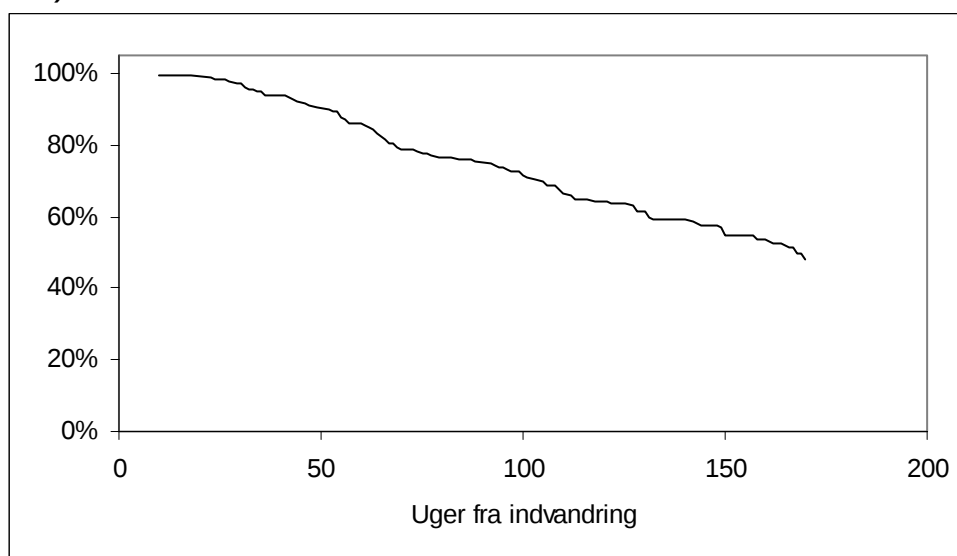
Tabel 4.2 Gennemsnitlig varighed (antal uger) fra ankomst til den pågældende aktivering

	Alle	Opholdsgrundlag			
		Kvoteflygtninge	Øvrige flygtninge	Familie-sammenført med flygtning	Familie-sammenført med andre
Privat jobtræning	51	81	50	71	41
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	38	35	35	47	40
Ordinær uddannelse og særligt tilrett. udd. Forløb	31	26	28	38	30
Særligt aktiverende forløb	31	36	31	34	26
Anden aktivering	22	26	27	27	15
Privat individuel jobtræning	49	47	48	63	46
Alle	34	35	34	38	26

Umiddelbart efter indvandringen kommer forholdsvis mange udlændinge i aktivering, jf. figur 4.1, hvorefter tilgangen flader ud. Efter 200 uger er

der fortsat ca. 20% af udlændinge omfattet af introduktionsprogrammet, som ikke har deltaget i aktivering (er ikke vist i grafen).

Figur 4.1 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der ikke er i aktivering og ikke har været det et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

Det varer i gennemsnit næsten et år, inden privat individuel jobtræning påbegyndes, for dem, der kommer i denne form for aktivering, mens det går langt hurtigere (22 uger) med at komme i gang med vejlednings- og introduktionsforløb (anden aktivering). Det går generelt noget hurtigere med at få »familiesammenførte med andre« i gang med et aktiveringsforløb i forhold til gruppen, der bliver familiesammenført med en flygtning. Det skal dog bl.a. ses på baggrund af, at langt flere familiesammenførte med andre kommer i anden aktivering, hvor ventetiden er kortest.

Kun de færreste af dem, som aktiveres, er selvforsørgende (6%), når det første aktiveringsforløb afsluttes, jf. tabel 4.3. Privat jobtræning skiller sig ud ved en langt større andel selvforsørgende end de øvrige aktiverings typer, men det er meget få, der kommer i privat jobtræning, jf. tabel 4.1.

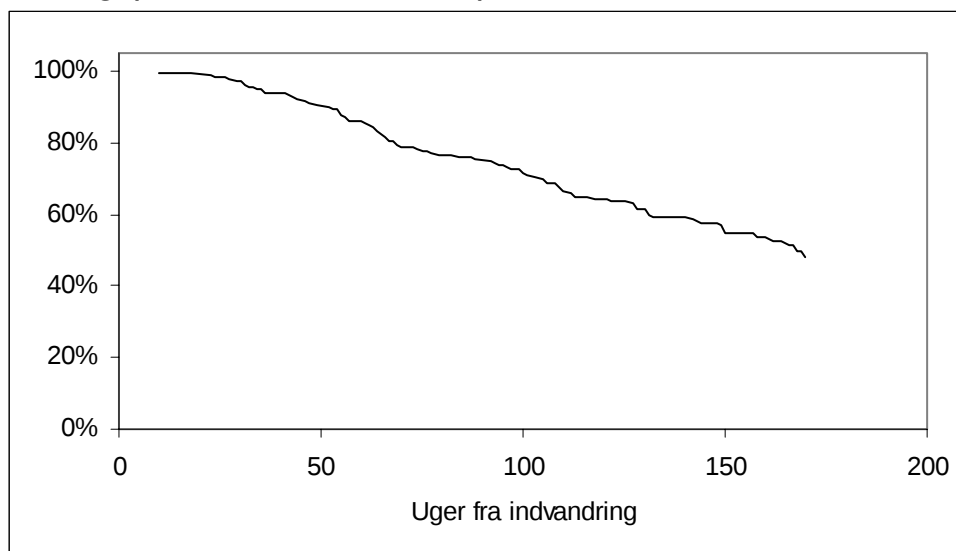
Tabel 4.3 Årsager til, at aktiveringsforløbet er ophørt

	Afslutningsårsag			
	Selvforsørgelse		Offentlig forsørgelse	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Privat jobtræning	40	21	148	79
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	73	5	1511	95
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. Forløb	69	5	1221	95
Særligt aktiverende forløb	153	7	2176	93
Anden aktivering	81	7	1078	93
Privat individuel jobtræning	54	7	761	93
Alle	470	6	6895	94

Note: I tabellen indgår kun personer som aktiveres og som observeres i hele aktiveringsperioden.

For dem, der deltager i privat jobtræning, er der en jævn overgang til selvforsørgelse over tid, jf. overlevelseskurven i figur 4.2. I bilag 1 er angivet overlevelsesfigurerne for de øvrige aktiveringstyper.

Figur 4.2 Andel offentligt forsørgede udlændinge, som har deltaget i privat jobtræning, der fortsat er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

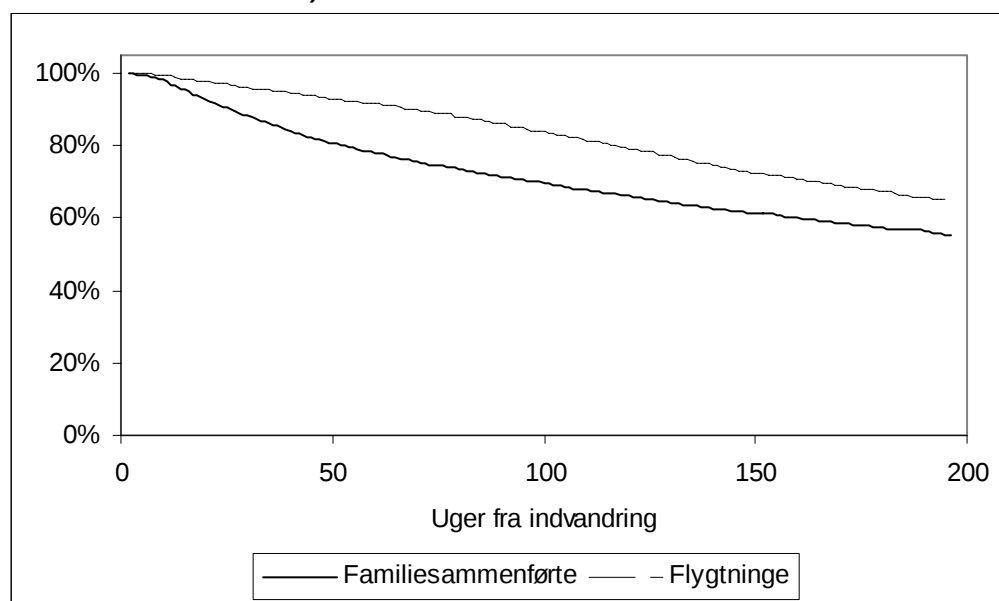

Langt flere i gruppen familiesammenførte med andre er selvforsørgende (13%) ved afslutningen af aktiveringsforløbet sammenlignet med de øvrige grupper, jf. bilagstabellerne 1.1a-1.1c. Den højere selvforsørgelsesgrad spreder sig ud over alle aktiveringstyper. Det skal pointeres, at dette ikke

nødvendigvis betyder, at familiesammenførte med andre har større udbytte af aktivering end andre.

For familiesammenførte er der i forhold til flygtninge en særlig hurtig overgang til selvforsørgelse i starten af den periode, de er i landet, jf. figur 4.3. Figuren viser, at indtil omkring 1½ år efter ankomsten reduceres andelen af offentligt forsørgede familiesammenførte udlændinge hurtigere end andelen af offentligt forsørgede, hvorefter de to kurver forløber ret parallelt. Det kan hænge sammen med, at familiesammenførte hurtigt bliver introduceret til et eksisterende socialt netværk, hvilket kan lette muligheden for at få job hurtigt for de bedst kvalificerede og mest motiverede udlændinge.

Figur 4.3 Andel flygtninge og familiesammenførte udlændinge i offentlig forsørgelse, et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktioner)

I analyserne tages der udgangspunkt i det første aktiveringsforløb, den enkelte deltager i. 63% af deltagerne i det første aktiveringsforløb fortsætter ikke i et nyt forløb, jf. tabel 4.4 (andelen er større, når der tages udgangspunkt i beskæftigelsestabellerne, jf. bilag 2). For de resterende er det overvejende mest almindeligt, at det andet aktiveringsforløb er af samme type som det første.

Det gælder dog ikke vejlednings- og introduktionsforløb (anden aktivering), hvor det er mest almindeligt at fortsætte med et særligt aktiverende forløb, der er en kombination af flere aktiviteter, som forbedrer den enkeltes personlige eller alment faglige færdigheder. Umiddelbart kan det overraske, at en tiendedel af de, der fortsætter i et nyt aktiveringsforløb, har behov for et nyt vejledningsforløb. Det kan dog ikke nødvendigvis konkluderes, at der ikke er en trinvis udvikling i tilbudene, som er en generel målsætning, fordi der fx i høj grad tilbydes særligt aktiverende forløb to gange i træk. Særligt aktiverende forløb er en bred betegnelse, hvorfor der kan være forskelligt indhold i to tilbud.

Tabel 4.4 Hvorvidt personer, der afslutter et første aktiveringsforløb, på et tidspunkt fortsætter i et nyt aktiveringsforløb, procent

Første aktiveringsforløb:	Andet aktiveringsforløb							I alt
	Ingen aktivering	Privat jobtræning	Offentlig jobtræning/ offentlig individuel jobtræning	Ordinær uddannelse og særligt tilrett. udd. forløb	Særligt aktiverende forløb	Anden aktivering	Privat individuel jobtræning	
Privat jobtræning	72	6	8	4	2	1	8	100
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	64	2	16	4	4	1	7	100
Ordinær uddannelse og særligt tilrett. udd. Forløb	62	2	9	12	9	2	5	100
Særligt aktiverende forløb	65	1	4	4	19	2	4	100
Anden aktivering	53	1	4	4	26	10	3	100
Privat individuel jobtræning	63	4	7	4	5	2	16	100
Alle	63	2	8	5	13	3	6	100

Yderligere analyser viser, at 65% af de, der har deltaget i to aktiveringsforløb, ikke deltager i yderligere aktivering inden for analyseperioden. Af de resterende 35% er det fortsat mest almindeligt, at de påbegynder et 3. aktiveringsforløb svarende til ét af de aktiveringsforløb, som de allerede har været igennem.

Umiddelbart er der ikke flere blandt dem, der deltager i flere aktiveringsforløb, som bliver selvforsørgende – tværtimod, jf. tabel 4.5. Dette skyldes sandsynligvis, at de mest ressourcestærke generelt bliver hurtigere selvforsørgende end andre. Der kan således være tale om en sorteringseffekt, idet de ressourcestærke har mindre behov for og dermed mindre sandsynlighed for at deltage i flere aktiveringsforanstaltninger.

Tabel 4.5 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende fordelt på antal aktiveringsforløb, procent

	Procent			Antal i alt
	Selvforsørgende	Højrecensureret	I alt	
Ingen	33	67	100	6051
1	24	76	100	6034
2	20	80	100	2318
Flere end 2	14	86	100	1252

Samlet set er der meget stor forskel på privat jobtræning på den ene side og de øvrige aktiveringstyper på den anden med hensyn til, hvor stor en andel der afslutter den offentlige forsørgelse, jf. tabel 4.6. For privat jobtræning overgår således 50% af kvinderne til selvforsørgelse sammenlignet med ca. 15% for de øvrige aktiveringstyper. For personer i privat jobtræning går det imidlertid ikke hurtigere med at komme i selvforsørgelse. Dette skal ses på baggrund af, at det varer lang tid, før privat jobtræning påbegyndes.

Tabel 4.6 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (pct.), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter første aktiveringstype, procent

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Ingen aktivering (bliver ikke selvfors.)	2430	.	.	1625	.	.
Ingen aktivering (bliver selvfors.)	922		41	1074		45
Privat jobtræning	28	50	106	210	36	76
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	997	12	99	1098	23	89
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. Forløb	824	16	92	842	25	92
Særligt aktiverende forløb	1466	14	88	1706	25	86
Anden aktivering	693	23	75	692	37	74
Privat individuel jobtræning	214	15	102	834	26	95
I alt	7574	21	61	8081	31	69

4.2 Deltagelse i danskuddannelse

88% af udlændinge omfattet af introduktionsprogrammet modtager eller har modtaget danskuddannelse i løbet af analyseperioden⁶, jf. tabel 4.7. Blandt de senest ankomne er andelen lavest, men forskellen i forhold til de først ankomne er ikke voldsom og skyldes sandsynligvis, at de senest ankomne har haft mindre tid til at påbegynde danskuddannelse. Der er relativ små nationalitetsmæssige forskelle i den andel, der modtager danskuddannelse. Jugoslavere og somaliere er lavest placeret og udlændinge fra Iran og Tyrkiet højest, men forskellene er relativt små. Heller ikke opdelt på opholdsgrundlag eller civilstand findes der nævneværdige forskelle.

Tages der afsæt i beskæftigelsestabellerne, jf. tabel 7 i bilag 2, er resultatet, at »familiesammenførte med andre« i ringest omfang deltager i danskuddannelsen og øvrige flygtninge i størst omfang. Dette skyldes sandsynligvis, at en forholdsvis stor del af de familiesammenførte i den population, der danner grundlag for beskæftigelsesanalyserne, er selvforsørgere. De selvforsørgende deltager også i et introduktionsprogram, men der er ikke krav om, at introduktionsprogrammet skal have et aktivt indhold.

Tabel 4.7 Antal offentligt forsørgede udlændinge, der har modtaget danskuddannelse, og deres andel (procent), fordelt på oprindelsesland, opholdsgrundlag, civilstand og indvandringsår, 2000-2003

Oprindelsesland:	Antal	Procent
Eksjugoslavien	1211	82
Øvrige Asien	1774	88
Øvrige Afrika	874	89
Øvrige lande	1041	88
Tyrkiet	526	90
Somalia	1327	82
Afghanistan	2469	92
Irak	3969	89
Iran	595	91
I alt	13786	88
Opholdsgrundlag:		
Kvoteflygtning	957	91
Øvrige flygtninge	6526	88
Familiesammenført med flygtning	3444	86
Familiesammenført med andre	2859	90
I alt	13786	88
Civilstand:		
Gift/samboende med dansker	1249	92
Gift/samboende med udlændinge	7282	88
Gift/samboende med 2.-generations-udlændinge	303	92
Enlig	4952	87
I alt	13786	88
Indvandringsår:		
2000	4367	91
2001	5343	91
2002	2956	87
2003	1120	70
I alt	13786	88

Anm.: Det kræves, at der er modtaget mindst 5 timers danskuddannelse i løbet af en uge.

Spor

Som redegjort for i afsnit 3 bliver udlændinge indplaceret på et af tre spor på sprogcentrene. Sporplaceringen er i høj grad en indikator for udlændinges forudgående skole- og uddannelsesmæssige niveau. Kursisterne på spor 1 har således ikke lært at læse eller skrive på deres modersmål, mens spor 3 omfatter kursister, der har en mellemlang eller lang skole- og ud-

dannelsesmæssig baggrund fra hjemlandet. I lyset heraf er det ikke overraskende, at en betydelig større andel af udlændinge på spor 3 bliver selvforsørgende sammenlignet med spor 1, jf. tabel 4.8. Det mest overraskende er nærmest, at henholdsvis 10 og 19% af udlændinge på spor 1 er selvforsørgende. Det er dog ikke nødvendigvis det samme som, at de er i beskæftigelse.

Tabel 4.8 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter højeste indplacering i danskuddannelsen, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selv-fors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Ingen danskuddannelse*	977	30%	32	745	45%	27
Manglende oplysning om spor	457	28%	45	513	44%	51
Spor 1	1588	10%	65	829	19%	73
Spor 2	2253	14%	68	3035	24%	77
Spor 3	2299	30%	72	2959	36%	79
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

* Det kræves, at der er modtaget mindst 5 timers danskuddannelse i løbet af en uge.

Danskuddannelse og aktivering

Umiddelbart må det forventes, at hvis danskuddannelse og aktivering kombineres, ville chancen for at komme i beskæftigelse og dermed blive integreret på arbejdsmarkedet blive øget. Det understøttes dog ikke af de deskriptive analyser, jf. tabel 4.9. Personer, der ikke bliver aktiveret, har den højeste selvforsørgelsesgrad. Den næsthøjeste findes for den gruppe udlændinge, der alene bliver aktiveret, og den lavest andel selvforsørgende skal findes i den gruppe, der modtager såvel danskuddannelse som aktivering. Det går også langsommere for dem, der både modtager danskuddannelse og er i aktivering, med at blive selvforsørgende. Det er umiddelbart et overraskende resultat, der muligvis bl.a. kan forklares af et selektionsproblem: De, der bliver selvforsørgende hurtigt, når ikke at deltage i aktivering. Herudover kan resultater fra deskriptive analyser som angivet indledningsvis ikke nødvendigvis udlægges som udtryk for årsagssammenhænge, og den opridsede problemstilling vil blive behandlet langt

mere indgående i afsnit 6. Det skal dog her anføres, at deltagelse i dansk-uddannelse ikke siger noget om, hvor god den enkelte er til dansk. Viden herom vil i sagens natur kræve testresultater.

Tabel 4.9 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent) og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter danskuddannelse og aktivering, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Ingen aktivering	3352	28%	41	2699	40%	45
Aktivering uden Danskuddannelse	1187	20%	79	1714	32%	81
Aktivering med Danskuddannelse	3035	14%	94	3668	24%	89
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Anm.: Det kræves, at der er modtaget mindst 5 timers danskuddannelse i løbet af en uge.

Tabel 4.10 viser yderligere, at for mænd er selvforsørgelsesandelen markant lavere for de udlændinge, der modtager meget danskuddannelse, mens der for kvinder ikke er nogen klar sammenhæng. Det tager endvidere længere tid for dem, der i perioden 2000-2003 har modtaget danskuddannelse mere end 25% af tiden.

Tabel 4.10 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter omfanget af danskuddannelse, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
< 25% af perioden	2052	23%	42	1579	41%	40
25%-50% af perioden	1844	18%	68	1651	37%	74
50%-75% af perioden	2291	23%	69	2990	32%	80
> 75% af perioden	1387	19%	71	1861	15%	82
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Indplacering på trin

Inden for hvert spor bliver den enkelte udlænding placeret på forskellige trin (og niveauer) alt efter færdighederne på det respektive trin, jf. afsnit 3.2. Det er således det nærmeste mål, der i denne undersøgelse findes for, hvor gode udlændinge er til dansk. Således må personer på høje trin forventes at være noget bedre til dansk end personer på lavere trin på samme spor. Ud fra dette kunne det forventes, at personer på høje trin forholdsvis let og hurtigt ville blive selvforsørgende, men som det ses i tabel 4.11, ser det ikke generelt ud til at være tilfældet. Derimod er andelen af afsluttede forløb generelt højest på sporenes trin 1, og varigheden til selvforsørgelse er generelt længere jo højere trin. Hvis det antages, at kursisterne har modtaget danskuddannelse i længere tid, jo højere trin de opnår, kan dette tyde på en ret tæt sammenhæng mellem varigheden af offentlig forsørgelse og modtagelse af danskuddannelse. Det er dog ikke umiddelbart til at sige, hvad der er årsag, og hvad der er virkning.

Tabel 4.11 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter højeste indplacering i danskuddannelsen, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Ingen danskuddannelse	977	30%	32	745	45%	27
Manglende oplysning om spor	457	28%	45	513	44%	51
Spor 1, trin 1	1080	11%	57	467	24%	62
Spor 1, trin 2	406	6%	94	288	12%	100
Spor 1, trin 3	102	10%	84	74	18%	95
Spor 2, trin 1	1479	16%	59	1718	30%	63
Spor 2, trin 2	774	8%	105	1317	17%	107
Spor 3, trin 1	952	37%	48	1056	45%	56
Spor 3, trin 2	709	25%	83	998	32%	88
Spor 3, trin 3	562	25%	111	847	30%	109
Spor 3, trin 4	76	38%	102	58	29%	115
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Forklarende variabler

Besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt nogle aktiveringstyper er mere effektive end andre med hensyn til at få udlændinge ud af offentlig forsørgelse, kræver, at der korrigeres for betydningen af en række baggrundskaraktéristika vedrørende såvel den enkelte udlændinge, som bopælskommunen. At en given aktiveringsforanstaltning umiddelbart ser effektiv ud, kan således i princippet udelukkende skyldes, at der er en overvægt af ressourcestærke personer i den pågældende foranstaltning. Det er hovedformålet med modelanalyserne i afsnit 6 at korrigere herfor.

Her præsenteres deskriptiv statistik for de enkelte variabler, hvilket giver et første indtryk af, hvorvidt der synes at kunne være en sammenhæng mellem den respektive variabel og henholdsvis den andel, der bliver selvforsørgende, og hvor hurtigt det sker. Ud over den selvstændige interesse, som en sådan information har, kan det også være en nyttig viden i forbindelse med tolkningen af resultaterne af de komplekse statistiske analyser. Konstaterede sammenhænge i deskriptive analyser kan dog ikke umiddelbart tolkes som årsagssammenhænge.

Alder

Jo ældre udlændinge er, desto lavere andel bliver selvforsørgende, og sammenhængen er langt kraftigere for mænd end for kvinder, jf. tabel 4.12. For dem, der bliver selvforsørgende, tager det endvidere med alderen noget længere tid for mændene, jo ældre de er, mens der ikke er nogen aldersmæssig sammenhæng for kvinderne.

Tabel 4.12 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter alder, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
16-24 år	1763	29%	60	1451	51%	64
25-34 år	3345	21%	60	3651	36%	69
35-44 år	1707	16%	66	2017	18%	74
45-64 år	759	12%	61	962	8%	82
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Familieforhold

Hvem den enkelte udlænding er gift med, forventes også normalt at have betydning for integrationen på arbejdsmarkedet. Langt flere udlændinge under integrationsloven, der er gift/samboende med en dansker, bliver selvforsørgende – det gælder for såvel mandlige som kvindelige udlændinge, jf. tabel 4.13. Den laveste andel, der bliver selvforsørgende, findes for udlændinge, der er gift/samboende med en anden førstegenerationsudlænding. Der er også forskelle med hensyn til, hvor hurtigt de enkelte grupper bliver selvforsørgende, om end disse forskelle er langt mindre end forskellene i andel selvforsørgende.

Tabel 4.13 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter civilstand, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Gift/samboende med dansker	754	66%	52	604	70%	54
Gift/samboende med udlændinge	5135	15%	63	3128	22%	74
Gift/samboende med andengenerationsudlændinge	97	37%	45	233	66%	59
Enlig	1588	17%	75	4116	30%	72
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Som angivet i afsnit 3 er det et generelt resultat i arbejdsmarkedsanalyser, at små børn hæmmer kvinders arbejdsmarkedsintegration og fremmer mænds. Det fremgår af tabel 4.14, at der forholdsvis er under halvt så mange kvinder med små børn, der bliver selvforsørgende, sammenlignet med kvinder uden børn. For mænd er sammenhængen den samme om end ikke helt så udtalt. Det tager også længere tid for såvel mænd som kvinder med små børn at blive selvforsørgende.

Tabel 4.14 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter, om vedkommende har små børn (0-6 år), 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Ingen 0-6 år	4727	26%	59	6316	34%	67
Har 0-6 år	2847	12%	68	1765	22%	79
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Ud over, om der er små børn i familien, er der også en kraftig negativ sammenhæng mellem antallet af børn og chancen for at blive selvforsørgende – sammenhængen er igen kraftigst for kvinder, jf. tabel 4.15. Mens 31% af kvinder uden børn bliver selvforsørgende, er det kun 4% af kvinderne med fem eller flere børn. De tilsvarende tal for mænd er 36 og 11%. Det tager også længere tid for såvel kvinder som mænd at blive selvforsørgende.

Tabel 4.15 Antal offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent) og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter, hvor mange børn den pågældende har, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Ingen børn	3354	31%	57	5568	36%	66
1 barn	1517	20%	61	919	28%	68
2 børn	1300	12%	71	804	21%	80
3-4 børn	1102	7%	86	641	15%	93
5 eller flere børn	301	4%	108	149	11%	91
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Oprindelsesland, opholdsgrundlag og indvandringstidspunkt

Der er store nationalitetsmæssige forskelle mellem, hvor stor en andel der bliver selvforsørgende, jf. tabel 4.16. Den højeste andel selvforsørgende findes blandt tyrkiske mænd (65%), hvorefter følger kvinder og mænd fra øvrige tredjeverdenslande. Omvendt er det kun 9% af de afghanske kvinder, der bliver selvforsørgende, ligesom også kvinder fra Somalia og Irak

ligger lavt. Der er mindre forskelle i den tid, der går, inden de forskellige nationaliteter bliver selvforsørgende (det tager længst tid for udlændinge fra Afghanistan og Irak).

Tabel 4.16 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter oprindelsesland, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Eksjugoslavien	772	17%	70	701	33%	68
Øvrige Asien	1028	35%	50	985	35%	62
Øvrige Afrika	438	31%	59	545	43%	59
Øvrige lande	729	49%	62	449	46%	58
Tyrkiet	165	39%	45	421	65%	55
Somalia	853	16%	67	759	26%	65
Afghanistan	1199	9%	76	1492	23%	87
Irak	2045	11%	70	2417	26%	76
Iran	345	18%	57	312	23%	78
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Tages der udgangspunkt i den tilsvarende beskæftigelsestabel i bilag 2, kan der for nogle nationaliteter konstateres betydelige forskelle i resultaterne. I ovenstående tabel er det eksempelvis 16% af kvinderne fra Somalia, der bliver selvforsørgende. Af bilag 2 fremgår imidlertid, at det kun er 1% af disse kvinder, der kommer i beskæftigelse. Somaliske kvinder bliver således selvforsørgende på anden måde end ved at få arbejde. De vil sandsynligvis helt overvejende blive forsørget af deres ægtefælle. Tilsvarende markante resultater genfindes for kvinder fra især Irak og Iran

Med hensyn til opholdsgrundlag klarer gruppen af familiesammenførte med andre sig bedst, jf. tabel 4.17. Der er således en langt højere andel, der bliver selvforsørgende, ligesom det også går hurtigere end for de øvrige grupper. Kvinder med flygtningebaggrund, og især kvoteflygtninge, klarer sig dårligst, idet kun hhv. 12 og 8% bliver selvforsørgende, og det tager over 30 uger længere end for kvinder, der bliver familiesammenført med andre end flygtninge.

Tabel 4.17 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter opholdsgrundlag, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Kvoteflygtninge	425	8%	97	627	11%	92
Øvrige flygtninge	2234	12%	84	5161	26%	77
Familiesammenført med flygtning	3228	13%	64	800	25%	64
Familiesammenført med andre	1687	50%	51	1493	60%	56
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Jo senere udlændinge er kommet til landet, desto færre bliver selvforsørgende. Men for dem, der faktisk bliver selvforsørgende, går det hurtigere med at blive det, desto senere de er kommet, jf. tabel 4.18. Dette skyldes formodentlig hovedsageligt, at disse personer netop er kommet senere til landet og derfor har haft mindre tid til at blive selvforsørgende. Af samme grund er det også i sagens natur gået relativt hurtigt for dem, som har nået det inden for analyseperioden.

Tabel 4.18 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter indvandringsår, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
2000	2285	28%	83	2510	44%	86
2001	2755	21%	57	3105	31%	64
2002	1741	18%	32	1663	24%	38
2003	793	7%	15	803	7%	19
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

De angivne betragtninger ovenfor om indvandringsåret understøttes endvidere af, at andelen af ikke-aktiverede er langt højere for dem, der indvandrede i 2003, sammenlignet med dem, der udlændinge i 2000, jf. tabel 4.19.

Tabel 4.19 Antal offentligt forsørgede udlændinge i forskellige aktiveringstyper fordelt efter indvandringsår, 2000-2003

	Indvandringsår							
	2000		2001		2002		2003	
	Antal	Pro-cent	Antal	Pro-cent	Antal	Pro-cent	Antal	Pro-cent
Ingen aktivering	1404	29	2079	35	1519	45	1049	66
Privat jobtræning	87	2	90	2	43	1	18	1
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	704	15	843	14	438	13	110	7
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. Forløb	748	16	572	10	269	8	77	5
Særligt aktiverende forløb	1026	21	1293	22	648	19	205	13
Anden aktivering	479	10	558	10	283	8	65	4
Privat individuel jobtræning	347	7	425	7	204	6	72	5
I alt	4795	100	5860	100	3404	100	1596	100

Anvendes antal årlige kontakter med privatpraktiserende læger som en indikator for sygeligheden, fremgår det af tabel 4.20, at tiden indtil selvforsørgelse vokser med antallet af kontakter. Derimod er der ikke nogen sammenhæng mellem den andel, der afslutter offentlig forsørgelse, og antallet af kontakter.

Tabel 4.20 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent) og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter antal kontakter med privatpraktiserende læger i indvandringsåret, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
0	2792	21%	53	3725	29%	63
1-4	901	30%	62	1537	40%	70
5-9	1582	21%	67	1571	32%	73
10+	2299	17%	68	1248	23%	79
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Anm.: Antallet af kontakter i indvandringsåret er opjusteret til årsniveau.

Kommunevariabler

Med hensyn til kommunevariabler viser de deskriptive analyser, at jo større en andel, udlændinge udgør af en kommunes befolkning, desto større andel bliver selvforsørgende i analyseperioden, jf. tabel 4.21. Det går også hurtigere med at blive selvforsørgende i kommuner med en høj andel udlændinge. En høj andel udlændinge kan forventes som minimum at have to modsatrettede effekter. På den ene side må det forventes, at en høj andel udlændinge øger konkurrencen om de job, der især er relevante for udlændinge, hvorved arbejdsmarkedsintegrationen vanskeliggøres. På den anden side kan en høj andel udlændinge alt andet lige betyde et bedre socialt netværk med udlændinge i arbejde, hvilket kan have positive effekter med hensyn til at få et arbejde.

Tabel 4.21 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter andelen af udlændinge i bopælskommunen, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Lav	1077	13%	67	1279	22%	84
Mellem	2841	17%	68	3122	26%	80
Høj	3656	26%	57	3680	39%	59
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

En høj ledighed i en kommune må umiddelbart forventes at vanskeliggøre processen med at blive selvforsørgende. Dette understøttes dog ikke af tabel 4.22, idet der ikke er nogen entydig sammenhæng mellem bopælskommunens ledighedsprocent og andelen, der bliver selvforsørgende. Og for i hvert fald kvinderne går det hurtigere med at blive selvforsørgende i kommuner med en høj ledighed. Det er umiddelbart overraskende resultater, men det skal igen påpeges, at resultatet ikke kan tolkes som en årsagssammenhæng men alene som en databeskrivelse⁷. Problemstillingen behandles yderligere i kapitel 6.

Tabel 4.22 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent) og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter ledighedsprocenten i bopælskommunen, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Lav	1758	18%	70	2095	28%	73
Mellem	3586	22%	60	3789	34%	66
Høj	2230	21%	58	2197	29%	70
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Endvidere gælder det, at hvis der tages udgangspunkt i den tilsvarende beskæftigelsestabel i bilag 2, kommer flere såvel mænd som kvinder i beskæftigelse i lavledigheds- end i højledighedskommuner. Sammenhængen med ledigheden i kommunen er dog ikke entydig, idet udlændinge i »mellemkommunerne« har den største chance for at komme i beskæftigelse.

Jo flere højt kvalificerede job, der er i en kommune, jo vanskeligere forventes det at blive for udlændinge at komme ind på arbejdsmarkedet og blive selvforsørgende, idet mange udlændinge er dårligt uddannet eller har svært ved komme til at udnytte deres uddannelse. Tabel 4.23 viser det omvendte. I kommuner med en stor andel højt kvalificerede job bliver flere selvforsørgende, og det tager kortere tid at blive det. Det er umiddelbart et overraskende resultat, men det skal igen påpeges, at resultatet ikke kan tolkes som en årsagssammenhæng, men alene som en databeskrivelse. Fx kan den tilsyneladende sammenhæng mellem selvforsørgelse og andel højt kvalificerede job i kommunen formentlig tilskrives tilfældig samvariation med andre faktorer og behøver altså ikke at være udtryk for nogen årsagssammenhæng.

Tabel 4.23 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent), og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter andel job i kommunen, der kræver højt kvalifikationsniveau, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Lav	1111	16%	66	1239	26%	85
Mellem	2822	16%	66	3227	25%	76
Høj	3641	26%	58	3615	38%	60
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Bopæl i udsatte boligområder

Der kan opstilles hypoteser for, at bopæl i et udsat boligområde henholdsvis hæmmer og fremmer arbejdsmarkedsintegrationen. På trods af at der i denne rapport tages udgangspunkt i de mest udsatte boligområder, viser tallene ikke nogen sammenhæng for kvinder. Og for mænd er der i de udsatte boligområder en større andel, der bliver selvforsørgende, og det går hurtigere, jf. tabel 4.24.

Tabel 4.24 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bliver selvforsørgende (procent) og varigheden indtil selvforsørgelse (uger) fordelt efter, om den pågældende bor i et udsat boligområde, 2000-2003

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse	N	Andel selvfors.	Antal uger til selvforsørgelse
Bor i et udsat boligområde	221	22%	61	203	40%	53
Bor ikke i et udsat boligområde	6924	21%	61	7534	31%	68
Er flyttet ml. de 2 typer	429	14%	76	344	25%	90
I alt	7574	21%	61	8081	31%	69

Tages der afsæt i den tilsvarende beskæftigelsestabel i bilag 2, er resultatet, at en mindre andel af såvel mænd som kvinder i de udsatte boligområder er i beskæftigelse. Kvinder i disse boligområder kommer også langsommere i beskæftigelse, mens det modsatte gør sig gældende for mændene.

Lidt flere kvinder end mænd bor i de udsatte boligområder, og en større andel af de udlændinge, der har været i introduktionsprogrammet i tre år, bor i disse boligområder sammenlignet med de, som kun har været et år i programmet, jf. tabel 4.25.

Tabel 4.25 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bor i udsatte boligområder, opdelt på køn og år i introduktionsprogrammet

År i introduktionsprogrammet	Kvinder	Mænd	I alt
1	7%	5%	6%
2	7%	6%	7%
3	9%	7%	8%
Alle	7%	6%	7%

Der er store forskelle med hensyn til den andel af de enkelte nationaliteter, der bor i de udsatte boligområder, jf. tabel 4.26. Forholdsvis bor der flest udlændinge fra Tyrkiet og den øvrige del af Asien i boligområderne (16%), mens omvendt kun 3-4% af udlændinge fra Afghanistan, Irak og øvrige lande bor i de udsatte boligområder. For de fleste nationaliteter vokser koncentrationen med antal år i Danmark og dermed varigheden i introduktionsprogrammet, om end der findes undtagelser fra dette mønster.

Tabel 4.26 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bor i udsatte boligområder, opdelt på landegrupper og år i introduktionsprogrammet

	År i introduktionsprogrammet			I alt
	1	2	3	
Eksjugoslavien	6%	7%	5%	6%
Øvrige Asien	16%	15%	17%	16%
Øvrige Afrika	5%	6%	7%	6%
Øvrige lande	3%	4%	4%	4%
Tyrkiet	17%	14%	16%	16%
Somalia	7%	11%	13%	9%
Afghanistan	2%	3%	5%	3%
Irak	3%	4%	6%	4%
Iran	6%	6%	3%	5%
Alle	6%	7%	8%	7%

Der er en markant forskel i den boligmæssige koncentration mellem de forskellige udlændingegrupper opdelt efter opholdsgrundlag, jf. tabel

4.25. Den højere andel blandt familiesammenførte skal ses på baggrund af, at relativt mange af de herboende udlændinge i forvejen bor i de udsatte boligområder. Og for flygtninge betyder »spredningspolitikken« en mere geografisk spredt bosætning i hvert fald i den første tid, flygtninge er i landet.

Tabel 4.27 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bor i udsatte boligområder, opdelt på opholdsgrundlag og år i introduktionsprogrammet

År i introduktionsprogrammet	Kvoteflygtninge	Øvrige flygtninge	Familiesammenført med flygtning	Familiesammenført med andre	I alt
1	2%	2%	8%	13%	6%
2	2%	3%	9%	12%	7%
3	2%	3%	15%	13%	8%
Alle	2%	3%	10%	12%	7%

Tabel 4.28 viser, at for langt de fleste undergrupper vokser den boligmæssige koncentration i de udsatte boligområder med opholdstiden og dermed antal år i introduktionsprogrammet. Koncentrationstendensen begrænses helt givet af integrationslovens bosætningsbestemmelser, men der kan efter integrationsprogrammets udløb ventes en højere koncentration, jf. Blume og Husted (2004).

Tabel 4.28 Andel offentligt forsørgede udlændinge, der bor i udsatte boligområder, opdelt på køn, oprindelsesland, opholdsgrundlag og år i introduktionsprogrammet

	År i introduktionsprogrammet			I alt
	1	2	3	
Alle	6%	7%	8%	7%
Køn				
Kvinder	7%	7%	9%	7%
Mænd	5%	6%	7%	6%
Oprindelsesland				
Eksjugoslavien	6%	7%	5%	6%
Øvrige Asien	16%	15%	17%	16%
Øvrige Afrika	5%	6%	7%	6%
Øvrige lande	3%	4%	4%	4%
Tyrkiet	17%	14%	16%	16%
Somalia	7%	11%	13%	9%
Afghanistan	2%	3%	5%	3%
Irak	3%	4%	6%	4%
Iran	6%	6%	3%	5%
Opholdsgrundlag				
Kvoteflygtninge	2%	2%	2%	2%
Øvrige flygtninge	2%	3%	3%	3%
Familiesammenført med flygtning	8%	9%	15%	10%
Familiesammenført med andre	13%	12%	13%	12%

5 Empirisk model

Der anvendes en varighedsmodel til at gennemføre mere detaljerede statistiske analyser af de observerede forløb. Denne type model modellerer sandsynligheden for på et vilkårligt tidspunkt t at skifte fra en tilstand til en anden inden for en kort tidsperiode, fx som her at skifte fra offentlig forsørgelse til hhv. selvforsørgelse eller beskæftigelse. Denne sandsynlighed betegnes afgangsraten (også kendt som hazardraten) ved tiden t . På baggrund af afgangsraten bestemmes overlevelsesfunktionen, som angiver sandsynligheden for stadig at være i initialtilstanden ved tidspunkt t . Ud fra overlevelsesfunktionen kan der beregnes marginaleffekter, som bruges til at angive den samlede effekt af danskuddannelses- og aktiveringsforløb.

I dette kapitel beskrives den anvendte models overordnede egenskaber. En mere teoretisk gennemgang af modellen findes i bilag 5.

5.1 Den grundlæggende model

I varighedsmodellen kan afgangsraten og dermed overlevelsesfunktionen bestemmes rent empirisk, dvs. uden anvendelse af andre forklarende faktorer end oplysninger om forløbenes observerede varigheder og om, hvorvidt forløbene er afsluttet (til hhv. selvforsørgelse og beskæftigelse) inden for analyseperioden (fra 2000 til hhv. 2003 og 2002). Den empiriske overlevelsesfunktion blev anvendt i den beskrivende analyse af data-materialet i kapitel 4 (se figur 4.1-4.4).

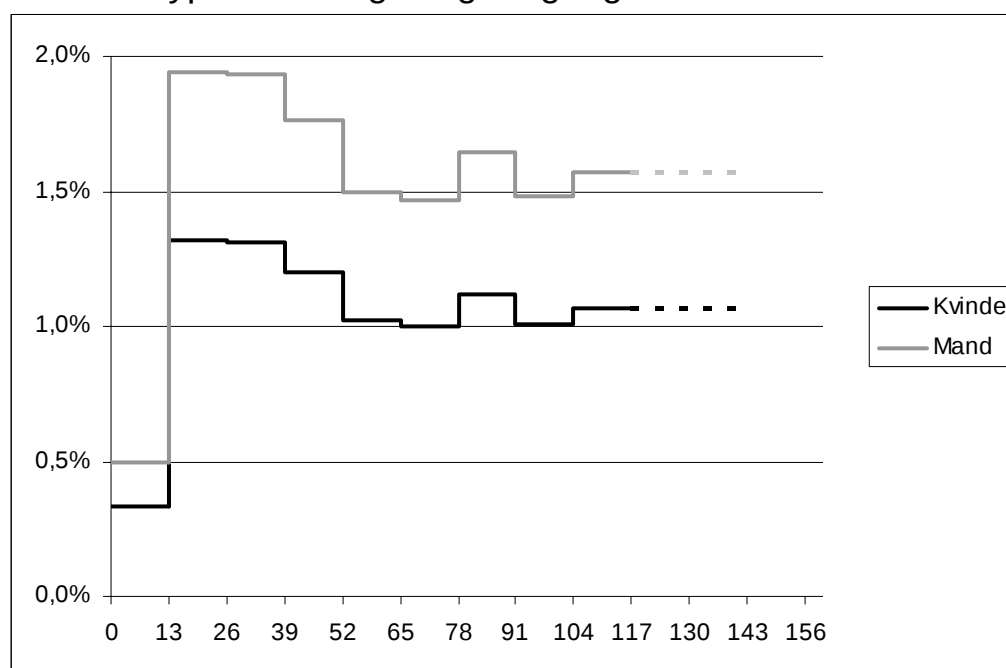
Afgangsraten og overlevelsesfunktionen kan også bestemmes ud fra parametriske modeller, som tillader estimation af parametre, som angiver betydningen af de anvendte forklarende variabler. For at kunne estimere en sådan parametrisk model er det nødvendigt at gøre antagelser om fx afgangsratens funktionelle form med hensyn til varighedsafhængighed og måden, de forklarende variabler indgår på.

Afgangsratens tidsprofil antages at være ens for alle personer. Det vil sige, at afgangsraten vil være forholdsvis høj/lav på samme tidspunkter for alle personer. Derudover antages tidsprofilen at være konstant inden for de enkelte kvartaler indtil to år og derefter konstant. Dette kan umiddelbart lyde restriktivt, men er faktisk en meget fri antagelse, idet der ikke lægges bånd på, hvordan tidsprofilens overordnede forløb ser ud.

Den enkelte persons karakteristika antages at påvirke afgangsraten ligefrem proportionalt, fx således at mænds afgangsrate er et vist antal procent større (eller mindre) end kvinders. Dette er en meget almindelig antagelse, som har den behagelige konsekvens, at koefficienterne, der estimeres i modellen, nogenlunde svarer til variabelens procentvise virkning på afgangsraten.

I figur 5.1 nedenfor illustreres et eksempel på afgangsrater for to hypotetiske personer, som har samme stykkevis konstante tidsprofil, men forskellige karakteristika. Det ses, at afgangsraterne udvikler sig parallelt over tid, dog således, at udsvingene er størst i mandens afgangsrate da niveauet, der er højest⁸.

Figur 5.1 Illustration af hypotetiske ugentlige afgangsrater over tid

Selv om der anvendes et anseeligt antal forklarende variabler, er det næppe sandsynligt, at alle relevante faktorer er inddraget, fx har det ikke været muligt at inddrage oplysninger om personernes uddannelse eller motivation for at finde beskæftigelse. For at korrigere for sådanne uobserverede forhold (uobserveret heterogenitet) anvendes en metode svarende til en såkaldt latent class model, idet den uobserverede heterogenitet approkimeres med et diskret antal støttepunkter med tilhørende sandsynligheder. I praksis vil det sige, at man vælger et fast antal støttepunkter, som kan siges at repræsentere forskellige »typer« af personer. Sædvanligvis anvendes kun meget få støttepunkter (som det er tilfældet her, bruges ofte kun to punkter), da dette er tilstrækkeligt til at opfange hovedparten af den uobserverede heterogenitet og gevinsten ved at tillade en rigere uobserveret heterogenitet erfaringsmæssigt er lille, specielt i forhold til den større beregningsmæssige kompleksitet. Idet den uobserverede heterogenitet kun modelleres for at korrigere de centrale parameterestimer, vil estimerne for korrektionen af den uobserverede heterogenitet ikke blive præsenteret eller kommenteret.

Disse antagelser og den resulterende model svarer til antagelserne og modellen anvendt i analyserne i del 2, og er der beskrevet mere indgående.

5.2 Udvidelser

For at tilpasse den økonometriske model til analysens centrale mål er den basale varighedsmodel udvidet med en timing of events-model til identifikation af aktiveringens fastholdelses- og programeffekter samt med tidsvarierende forklarende variabler, specielt for danskuddannelse. Disse udvidelser er kort beskrevet nedenfor, mens en mere indgående beskrivelse kan findes i bilag 5.

I denne analyse er et af de centrale mål at undersøge aktiveringsprogrammets betydning for udlændinges selvforsørgelse og beskæftigelse. Idet det ikke er tilfældigt, hvem der aktiveres, og i hvilke typer aktivering, er det nødvendigt at udvide modellen ovenfor således, at der tages hensyn til selektionen ind i de forskellige typer aktivering. Dette gøres vha. en såkaldt timing of events-model, der tillader identifikation af programeffekter i en varighedsmodel. Udvidelsen virker ved, at der tages hensyn til, at placering i bestemte typer aktivering kan være korreleret med sandsynligheden for at blive selvforsørgende eller i beskæftigelse. Dette sikrer, at den estimerede effekt af en aktiveringstype angiver effekten af aktiveringen rensset for effekten af selektionen ind i aktiveringstypen. Hvis dette ikke var gjort, ville det ikke være muligt at vide, om de estimerede effekter skyldtes selve aktiveringen eller blot afspejlede betydningen af selektionen af deltagere i aktiveringen. I praksis inddrages placeringen i de forskellige aktiveringstyper ved, at der simultant estimeres varighedsmodeller for tiden indtil aktivering. Disse estimationer relateres til den centrale model for varigheden indtil selvforsørgelse/beskæftigelse via den uobserverede heterogenitet, som udvides med en dimension (til 2×2 støttepunkter) svarende til aktiverings-sandsynligheden.

Et andet centralt mål er at undersøge danskuddannelsens betydning for udlændinges selvforsørgelse og beskæftigelse. For at gøre dette bedst muligt er det nødvendigt at tage hensyn til, at udlændinges danskundskaber forbedres over tid. For at inkludere dette i modellen på en måde, der er konsistent med modellens tidsmæssige dimension, anvendes tidsvarierende værdier for nogle af de forklarende variabler. Dette gælder specielt variablerne, som angiver udlændinges initiale sprogundskaber og deres progression.

Selv om det ville være at foretrække, har det desværre ikke været muligt at modellere selektionen ind i danskuddannelse eller placeringen på spor samtidig med selektionen ind i de forskellige typer aktivering. I det omfang, dette måtte påvirke resultaterne, forventes påvirkningen at være forholdsvis lille, idet de observerede personlige karakteristika ud fra de deskriptive analyser ikke ser ud til at variere væsentligt mellem de, der modtager danskuddannelse, og de, som ikke gør. Den praktiske årsag til, at selektionen ind i danskuddannelse ikke modelleres, er, at det ville øge modellens kompleksitet meget væsentligt og dermed gøre den (endnu) svære at estimere med det foreliggende datamateriale. En mere overkommelig måde at vurdere betydningen af, ikke at have modelleret selektionen ind i danskuddannelse på, er at modellere denne selektion i stedet for selektionen ind i aktivering. Dette er gjort for både overgange til selvforsørgelse og beskæftigelse med det entydige resultat, at der ikke kan findes nogen uobserveret heterogenitet, når indplaceringen i danskuddannelsen indgår i modellen. Dette understøtter antagelsen om, at det ikke påvirker resultaterne væsentligt, at indplaceringen i danskuddannelsen ikke er modelleret.

Den anvendte model er udviklet af Abbring og van den Berg (2003) og tidligere anvendt af bl.a. Rosholm og Svarer (2004).

5.3 **Marginaleffekter**

Selv om de fleste estimerede koefficienter umiddelbart kan sammenlignes og adderes (fx vil det umiddelbart kunne ses af resultaterne, at den negative effekt på afgangsraten til selvforsørgelse af at have 0-2-årige børn næsten neutraliserer den positive effekt af at være mand), gælder det ikke i alle tilfælde. I nogle tilfælde vil det være svært at vurdere den samlede effekt af flere faktorer, især hvis disse har en tidsmæssig dimension. Fx er det svært at vurdere den samlede effekt af aktiveringsforløb, hvis det, som forventet, findes, at der er en negativ fastholdelseseffekt (sandsynligheden for at blive selvforsørgende mindskes under aktivering) og en positiv programeffekt (sandsynligheden for at blive selvforsørgende øges efter aktivering). I sådanne tilfælde vil den samlede effekt af aktiveringen på sandsynligheden for selvforsørgelse især afhænge af aktiveringsperiodens længde relativt til den efterfølgende periode, hvor programeffekten slår

igennem, men også af den underliggende sandsynlighed for at blive selvforsørgende under og efter aktiveringen⁹. Tilsvarende afhænger den samlede effekt af danskuddannelse bl.a. af starttidspunkt, varighed og persons udbytte af undervisningen. Da det i disse tilfælde ikke er muligt umiddelbart at vurdere størrelsen af den samlede effekt, beregnes en samlet marginaleffekt, som tager hensyn til alle ændringer, der skyldes aktiveringen.

De beregnede marginaleffekter angiver den samlede effekt målt i uger af en given foranstaltning for en standardperson. Marginaleffekterne beregnes som differencen mellem den gennemsnitlige forventede varighed til selvforsørgelse med og uden foranstaltningen, givet et antal repræsentative aktiverings- og danskuddannelsesforløb. Disse forløb er karakteriseret ved enten en aktiveringstype eller undervisningsspor samt starttidspunkter, varigheder og for danskuddannelsesforløbenes vedkommende også en progressionsrate.

Det skal bemærkes, at referenceforløbet for marginaleffekten af danskuddannelse er et forløb, hvor standardpersonen slet ikke har noget med danskuddannelsessystemet at gøre og dermed hverken vurderes eller placeres på et spor. Alternativt kunne referenceforløbet have været et forløb, hvor standardpersonen blev vurderet og indplaceret, men blot ikke modtog nogen undervisning, men resultaterne ville dog kvalitativt være de samme¹⁰.

Det, at marginaleffekterne er beregnet for en standardperson, betyder, at deres absolutte størrelse ikke fuldt ud svarer til, hvad der gælder for populationen som helhed, mens effekternes fortegn og signifikans også gælder for populationen. Beregningen af marginaleffekter er beskrevet mere indgående i bilag 5.

6 Resultater af de økonometriske analyser

Ved afrapporteringen af resultaterne af de økonometriske analyser tages der udgangspunkt i overgangen fra offentlig forsørgelse til selvforsørgelse. Der fokuseres på betydningen af aktivering og danskuddannelse for chancen for at komme ud af offentlig forsørgelse. Ved beregningen heraf tages der højde for en lang række baggrundsfaktorer, jf. oversigten i afsnit 3.3. Der redegøres for betydningen af disse faktorer i afsnit 6.3. Herefter redegøres for resultaterne vedrørende overgangen til beskæftigelse, idet der fokuseres på forskellene i forhold til overgangen til selvforsørgelse.

6.1 Overgang til selvforsørgelse

Med henblik på at fokusere på centrale problemstillinger og for at teste de centrale resultaters stabilitet estimeres der seks forskellige modeller for overgangen fra offentlig forsørgelse til selvforsørgelse, jf. tabel 6.1. Den første model er den mest simple, hvor målet er at få et indtryk af den samlede effekt af danskuddannelse og aktiveringen uden at opdele på de forskellige aktiveringstyper. I den følgende model (model 2) estimeres henholdsvis fastholdelses- og programeffekter for hver af de seks aktiveringstyper, der analyseres. Det undersøges herefter (i model 3), hvorvidt der er en interaktionseffekt for aktivering og danskuddannelse. Dvs., om samtidigt gennemførelse af danskuddannelse og aktivering giver en særlig effekt. I den 4. model inddrages betydningen af det spor, som udlændinge placeres på i sprogundervisningen. Sporplaceringen kan betragtes som en indikator for sprog- og skolemæssige kundskaber fra hjemlandet. Spor-

placeringen er korreleret med P01 og DEVNE, hvorfor inddragelsen af sporplaceringen sker i modeller både med og uden disse variabler inddraget, jf. model 4 og model 5. Endelig undersøges via model 6, om der er sammenhæng mellem sprogkundskaber og udbyttet af aktiveringen.

De forskellige modeller er estimeret primært som følge af deres selvstændige indholdsmæssige interesse, men herudover tjener de til at illustrere stabiliteten for estimaterne til de forskellige forklarende variabler – eller mangel på sammen.

6.1.1 Danskuddannelse

Som redegjort for i afsnit 3.2 er der for den enkelte udlændinges deltagelse i danskuddannelse oplysninger om indplacering på henholdsvis spor, trin og niveau. Disse oplysninger er anvendt til at konstruere en indikator (P01) for udlændinges dansksproglige kvalifikationer ved påbegyndelsen af sprogundervisningen. Indikatoren varierer fra -2 til $3\frac{2}{3}$ med spring på $\frac{1}{3}$ svarende til spring på ét niveau svarende til en $\frac{1}{3}$ trin, jf. figur 3.1. P01 har som ventet en positiv effekt på sandsynligheden for at komme ud af offentlig forsørgelse, jf. tabel 6.1.

Tabel 6.1 Estimationsresultater for betydningen af aktivering samt sprogundervisning og -kundskaber for sandsynligheden for at blive selvforsørgende

	Model					
	1	2	3	4	5	6
Danskuddannelse og -kundskaber:						
DANSK (deltagelse i danskunderv.)	-1,76	-1,75	-1,70	-1,72	-1,70	-1,70
P01 (danskkundskaber ved påbegyndelsen af undervisningen)	0,29	0,28	0,28	0,27	0,26	
DEVNE (forbedring af danskkundskaber)	0,15	0,16	0,16	0,27	0,13	
IKKE (har ikke deltaget i danskuddannelse)	-0,28	-0,26	-0,26	-0,44		
SPOR 1 (danskuddannelse på spor 1)					-0,25	-0,19
SPOR 2 (danskuddannelse på spor 2)					0,12	0,16
SPOR 3 (danskuddannelse på spor 3)					0,38	0,51
Aktivering:						
U (fastholdelseeffekt)	-0,99					
E (programeffekt)	0,27					

	Model					
	1	2	3	4	5	6
<u>Fastholdelseeffekter:</u>						
- privat jobtræning		(-0,07)	(-0,09)	(-0,08)	(-0,09)	(-0,03)
- offentlig jobtræning		-1,08	-0,89	-0,91	-0,88	-0,87
- uddannelse		-1,20	-1,13	-1,13	-1,13	-1,11
- særligt aktiverende forløb		-1,09	-0,98	-1,00	-0,98	-0,98
- anden aktivering (vejledning mv)		-1,07	-1,03	-1,01	-1,04	-1,05
- privat individuel jobtræning		-0,78	-0,67	-0,68	-0,67	-0,62
<u>Yderligere fastholdelse ved aktivering kombineret med danskuddannelse</u>						
- privat jobtræning*dansk			(0,32)	(0,27)	(0,31)	(0,31)
- offentlig jobtræning*dansk			-0,92	-0,93	-0,92	-0,91
- uddannelse*dansk			(-0,24)	(-0,29)	(-0,24)	(-0,24)
- særligt aktiverende forløb*dansk			-0,35	-0,36	-0,35	-0,36
- anden aktivering (vejledning mv.)*dansk			(-0,14)	(-0,18)	(-0,14)	(-0,15)
- privat individuel jobtræning*dansk			(-0,61)	(-0,64)	(-0,62)	(-0,61)
<u>Programeffekter:</u>						
- privat jobtræning		0,92	0,92	1,17	0,92	1,01
- offentlig jobtræning		0,33	0,34	(0,16)	0,33	0,40
- uddannelse		(0,14)	(0,15)	(0,04)	(0,15)	0,20
- særligt aktiverende forløb		0,22	0,23	0,20	0,23	0,30
- anden aktivering		(0,04)	(0,04)	(-0,05)	(0,03)	(0,03)
- privat individuel jobtræning		0,49	0,50	0,60	0,49	0,57

Anm.: Tabel 6.1 er et uddrag af bilagstabel B4.1.

Koefficienterne til de enkelte variabler angiver den isolerede påvirkning af sandsynlighed for at komme ud af offentlig forsørgelse. Eksempelvis øger et positiv tal sandsynlighed for at blive selv-forsørgende.

Betydningen af danskuddannelse og sporplaceringen sammenholdes med ikke at modtage dansk-uddannelse og dermed ikke at være indplaceret på et spor.

() Koefficienten er ikke signifikant på 5% niveau.

Efterhånden som sprogundervisningen skrider frem, vil den enkelte udlænding typisk avancere især med hensyn til niveau og trin, ligesom der også i nogle tilfælde skiftes spor. Herved kan der med udgangspunkt i P01 konstrueres en indikator (DEVNE) for udviklingen i danskkundskaberne. For hvert niveau, der passeres, vokser indikatoren således numerisk med 1/3. Der er således tale om en ganske finmasket indikator. Som ventet estimeres der en positiv koefficient til DEVNE, jf. tabel 6.1.

Endeligt inddrages i estimationerne en indikator for, om de respektive udlændinge deltager i danskuddannelse (DANSK). Af tabel 6.1 fremgår, at deltagelse i danskuddannelse har en negativ betydning for chancen for at komme ud af offentlig forsørgelse. Den umiddelbare negative effekt af at

deltage i danskuddannelse er meget stor; afgangsraten til selvforsørgelse reduceres til under 1/5 af, hvad den er uden deltagelse i danskuddannelse¹¹. Dette kan tolkes som en fastholdelseseffekt, idet deltagere i danskuddannelse alt andet lige har mindre tid til at søge et arbejde, ligesom interessen for at færdiggøre et givet niveau eller trin vil trække i retning af at mindske incitamentet for at søge et arbejde. Herudover gør der sig dog også det meget væsentlige gældende, at mange udlændinge ikke vil have de sproglige færdigheder til at kunne bestride et job specielt i den første del af et danskuddannelsesforløb. En årsag til det markante resultat kan principielt også være et selektionsproblem. Der kan således være tale om to persongrupper, hvoraf den ene kan dansk (dem, der ikke deltager i undervisningen), og den anden kan ikke dansk. Det har imidlertid ikke kunnet påvises, at dette skulle være årsagen, selv om der er lavet forskellige analyser med udgangspunkt i denne hypotese.

Der er også gennemført estimationer til belysning af, hvorvidt danskuddannelse i sammenhæng med aktivering har en særligt positiv program-effekt. Generelt set kan der ikke påvises særskilte effekter heraf, jf. model 5 i bilagstabel B4.1 som eksempel på én af de gennemførte estimationer. Næsten alle interaktionseffekter er således insignifikante eller peger endda i den modsatte retning. Umiddelbart kan det i forbindelse med resultatet anføres, at flertallet af de personer, der ikke aktiveres, er familiesammenførte (der ikke har ret til aktivering), og at disse er mere ressourcestærke end andre. Der er dog i estimationerne taget højde for opholdsgrundlaget, hvorfor dette ikke skulle være forklaringen.

Der er beregnet marginaleffekter af den samlede effekt af danskuddannelsen, hvor der tages hensyn til effekten af såvel variablerne DANSK, P01, DEVNE og IKKE, jf. tabel 6.2. Marginaleffekterne viser effekten af danskuddannelsen på varigheden indtil selvforsørgelse. Resultatet er, at danskuddannelsen samlet set forlænger varigheden indtil selvforsørgelse med i størrelsesordenen 26 uger. Forlængelsen af varigheden er størst for de udlændinge, der er placeret på spor 1 og mindst for udlændinge placeret på spor 3. Sporplaceringen kan dels betragtes som en indikator for, hvor gode uddannelses- og skolemæssige kvalifikationer udlændingen har med fra hjemlandet, og dermed, hvor hurtigt udlændingen kan forventes at lære dansk. Begge forhold trækker i retning af, at udlændinge på spor 3 hurtige-

re kommer i selvforsørgelse, i hvert fald for den del af overgangen til selvforsørgelse, der forklares af, at der opnås beskæftigelse. Yderligere analyser viser, at det er overgangen til selvforsørgelse i form af ægtefælleforsørgelse, der forlænges markant.

Margineffekterne er beregnet for en tidsperiode på fire år svarende til analyseperioden. Det kan formodes, at hvis den anvendte tidshorisont er tilstrækkeligt lang (fx 10 år), ville den samlede margineffekt af danskuddannelsen for overgangen til selvforsørgelse blive positiv som følge af den positive koefficient til DEVNE. En sådan beregning vil dog forudsætte, at den estimerede koefficient til DEVNE kan betragtes som en langtidseffekt. Det må på den ene side forventes at være en rimelig forudsætning, at sprogkunderskaberne fastholdes eller forbedres, når man befinder sig i det land, som de nyerehvervede kundskaber vedrører. På den anden side kan det også forventes, at sprogkunderskaberne mistes over tid, hvis de ikke anvendes. Der synes således at være nogle udlændinge, der taler meget lidt dansk i deres hverdag – især dem, der er uden for arbejdsmarkedet. Gennemføres der en beregning, hvor det antages, at forbedringen af sprogkunderskaberne er varig, fås der dog ikke nogen nævneværdig ændring af resultatet i tabel 6.2 (det ser helt anderledes ud, når overgangen til beskæftigelse betragtes, jf. afsnit 6.3)

Tabel 6.2 Margineffekter af danskuddannelse (ændring af varigheden indtil selvforsørgelse, uger)

	Model		
	1	2	5
Danskuddannelse og -kundskaber:			
	26,5	26,0	27,1
Effekt af danskuddannelse og -kundskaber efter sporplacering:			
- spor 1	40,9	39,9	39,9
- spor 2	24,4	24,0	29,1
- spor 3	18,7	18,2	15,5

Anm.: Margineffekterne er beregnet for tre af de centrale modeller i tabel 6.1 I afsnit 5 er nærmere redegjort for beregningen af margineffekterne.

Betydningen af danskuddannelse og sporplaceringen sammenholdes med ikke at modtage danskuddannelse og dermed ikke at være indplaceret på et spor.

() Margineffekten er ikke signifikant på 5% niveau.

6.1.2 Aktiveringsindsatsen

Fastholdelseeffekt

Samlet set er der som ventet en fastholdelseeffekt af den beskæftigelsesrettede indsats under integrationsloven, jf. model 1 i tabel 6.1. Som angivet i afsnit 2.2 begrundes det typisk med, at der i en aktiveringsperiode er mindre tid til at søge job, ligesom den enkelte har en interesse i at færdiggøre aktiveringsforanstaltningen og dermed få fuld udbytte af den arbejdsmarkeds-mæssige opkvalificering, der i varierende omfang er målet med de forskellige foranstaltninger. Fastholdelseeffekten er af forskellig størrelse for de seks foranstaltningstyper, der analyseres, jf. fx model 2 i tabel 6.1.

Som det ene yderpunkt kan der ikke påvises en fastholdelseeffekt for *privat jobtræning*. Det direkte mål med jobtræningen er at kvalificere til et job, og får jobtræningspersonen under forløbet et tilbud om job, er der ingen grund til at afslå. Chancen herfor er givetvis større end for de øvrige aktiveringstyper, da det er den mest direkte erhvervsrettede indsats samtidigt med, at private virksomheder i modsætning til offentlige institutioner ikke er begrænset i forhold til at ansætte en person i et ordinært job, og private virksomheder vil have incitament til at gøre det, hvis den pågældende er sin løn værd.¹² Alt i alt må der formodes at være relativ gode muligheder for at få et ordinært job i løbet af jobtræningen, hvilket således øjensynligt opvejer den fastholdelseeffekt, der måtte være for en del af jobtræningspersonerne.

Bortset fra privat jobtræning har alle øvrige aktiveringstyper store og signifikante fastholdelseeffekter.

For hovedparten består *anden aktivering* af vejlednings- og introduktionsprogrammer. Der er tale om kortvarige forløb, der skal skabe klarhed over den enkeltes ønsker, behov og muligheder med henblik på at forbedre grundlaget for tilrettelæggelsen af introduktionsprogrammet. Denne aktiveringstype er således af en væsentlig anden karakter end privat jobtræning, og det er forventeligt, at der er en stor fastholdelseeffekt.

For *særligt aktiverende forløb* er der øjensynligt en særlig stor fastholdelseeffekt, når denne aktiveringstype gennemføres samtidigt med danskuddannelse, jf. den negative koefficient til »særligt aktiverende forløb*dansk«. Disse forløb består generelt af en kombination af flere aktivi-

teter, der forbedrer den enkeltes personlige eller alment faglige færdigheder. Der kan fx være tale om projekter eller forløb, der skal afklare og opkvalificere udlændingen forud for en virksomhedsplacering. Der er således heller ikke for denne aktiveringstype et meget direkte erhvervsrettet sigte.

Uddannelsesforløb kan bestå af såvel ordinære uddannelsesforløb som særligt tilrettelagte forløb. Førstnævnte kendetegnes ved at være et på forhånd defineret og samlet uddannelsesforløb, hvis indhold normalt er reguleret i en uddannelsesbekendtgørelse. Særligt tilrettelagte uddannelsesforløb kan være rettet mod særlige målgrupper eller forløb, der ikke kan rummes inden for de ordinære uddannelsesprogrammer. Det kan fx være forløb, der opkvalificerer udlændingen forud for en virksomhedsplacering eller et forløb, der kvalificerer udlændingen til deltagelse i ordinær uddannelse. For uddannelse gælder generelt, at deltagerne har en interesse i at færdiggøre aktiviteten, da det ofte vil give anledning til en formel opkvalificering. Der estimeres da også typisk i effektstudier de største fastholdelses effekter for uddannelsesaktiviteter.

For alle aktiveringsforløb på nær privat jobtræning synes der at være en forøgelse af fastholdelses effekten, hvis udlændinge følger *danskuddannelse* samtidigt med (denne krydseffekt er særlig stor for offentlig jobtræning), om end krydseffekten i de fleste tilfælde er insignifikant.

Programeffekter

Som for fastholdelses effekterne er der også store forskelle i størrelsen af programeffekterne for de enkelte aktiveringstyper. Generelt er programeffekterne signifikant positive og øger altså sandsynligheden for at blive selvforsørgende. Privat jobtræning øger sandsynligheden mest for at komme ud af offentlig forsørgelse efter afsluttet aktivering, mens der ikke kan påvises nogen ændring i chancerne for anden aktivering og uddannelse. De fire aktiveringstyper (anden aktivering, særligt aktiverende forløb, offentlig jobtræning og uddannelse), der havde de største fastholdelses effekter, har generelt de mindste programeffekter. Som omtalt ovenfor er der her tale om aktiveringstyper, der har et relativt ringe direkte erhvervsmæssig sigte.

Offentlig jobtræning og privat individuel jobtræning har større programeffekter uden dog at komme på højde med privat jobtræning.

Generelt set synes de aktiveringstyper, der har det mest direkte erhvervsrettede sigte, at have de største programeffekter, hvilket ikke kan overraske. Herudover har den aktivering, der foregår i private virksomheder, større effekt end aktivering i den offentlige sektor. Det kan bl.a. skyldes det tidligere nævnte forhold, at private virksomheder umiddelbart kan udvide beskæftigelsen, hvis der er afsætningsmæssig baggrund for det, og der kan ansættes en medarbejder, som er mindst sin løn værd.

Samlet effekt af aktivering

Den samlede effekt af aktiveringen på sandsynligheden for at overgå til selvforsørgelse afhænger især af aktiveringsperiodens længde set i forhold til den efterfølgende periode, hvor programeffekten slår igennem, samt naturligvis størrelsen af henholdsvis fastholdelses- og programeffekten (beregningerne gennemføres for en fireårig periode). Som mål for den samlede virkning beregnes marginaleffekter, der angiver aktiveringens samlede påvirkning af ventetiden til selvforsørgelse målt i uger, jf. afsnit 5 for en uddybning.

Tabel 6.3 Marginaleffekter af aktivering (ændring af varigheden indtil selvforsørgelse, uger)

Beregningsmodel:	1	2	5
Aktivering i alt	(-0,1)	(1,0)	(1,1)
- privat jobtræning		-17,2	-17,9
- offentlig jobtræning		(-0,2)	(-0,0)
- uddannelse		4,0	4,1
- særlig aktiverende forløb		(2,2)	(2,2)
- anden aktivering (vejledning mv.)		4,8	5,3
- privat individuel jobtræning		-6,2	-6,0

Anm.: I afsnit 5 er redegjort for beregningen af marginaleffekterne.

() Marginaleffekten er ikke signifikant på 5% niveau.

Samlet set findes der ingen sikker effekt af de forskellige aktiveringsforanstaltninger under aktiveringsprogrammet på ventetiden indtil selvforsørgelse, jf. tabel 6.3, men der er dog foranstaltningstyper, som afkorter ventetiden.

Privat jobtræning medfører ubetinget den største afkortning af ventetiden indtil selvforsørgelse, jf. tabel 6.3. Dette skal ses på baggrund af, at der ikke kan påvises en fastholdelseeffekt for denne aktiveringstype samtidigt med, at der er en relativ stor programeffekt, jf. tabel 6.1. For privat individuel jobtræning er der også tale om en forholdsvis stor effekt. Privat individuel jobtræning (virksomhedspraktik) medfører også en signifikant afkortning af ventetiden indtil selvforsørgelse, om end effekten af denne aktiveringsform er noget mindre end for privat jobtræning.

Derimod kan der ikke påvises signifikante effekter af henholdsvis offentlig jobtræning og særlig aktiverende forløb, mens uddannelse og anden aktivering forlænger tiden indtil selvforsørgelse.

Det umiddelbart »kedelige« ved disse resultater er, at især privat jobtræning (men også privat individuel jobtræning) i dag har et meget ringe omfang specielt set i lyset af den private sektors størrelse. Omvendt aktiveres der langt flere i anden aktivering, offentlig aktivering, særligt aktiverende forløb og via uddannelse, der i bedste fald ikke har nogen påviselig effekt på ventetiden til selvforsørgelse.

6.2 **Betydningen af baggrundsvariablerne**

Stort set alle baggrundsvariabler har den forventede effekt på sandsynligheden for at komme ud af offentlig forsørgelse, jf. gennemgangen af hypoteserne bag inddragelsen af de respektive variabler i afsnit 3. I det følgende gennemgås estimationsresultaterne helt kort, idet der kun uddybes de steder, hvor der ikke er overensstemmelse med hypoteserne eller de deskriptive analyser i afsnit 4.

I estimationerne har der været forsøgt inddraget en række andre krydseffekter end de, der er angivet i tabel 6.4, uden at det i større omfang har ændret på resultaterne eller givet interessante supplerende resultater.

Demografiske variabler og bopæl

Generelt set understøtter modelanalyserne de deskriptive analyser med hensyn til betydningen af børn og køn. Mænd uden børn kommer hurtigere ud af offentlig forsørgelse end kvinder uden børn, jf. tabel 6.2 (for forklaring af variabelnavnene i tabellen henvises til bilag 4). Såvel mænd

som kvinder med børn bliver langsommere selvforsørgende end personer uden børn, men effekten er mest udtalt for kvinder. Det er især helt små børn i alderen 0-2 år, mens 3-6-årige kun har signifikant betydning for kvinder. Det er endvidere kun for kvinderne, at det samlede antal børn har en negativ effekt på sandsynligheden for at komme ud af offentlig forsørgelse, hvorimod dette kun har ingen eller ringe betydning for mændene.

Chancen for at blive selvforsørgende falder som ventet med alderen. Udlændinge gift med danskere kommer hurtigst ud af offentlig forsørgelse og udlændinge gift med 1.-generations-udlændinge langsomt.

At være bosat i et udsat boligområde estimeres umiddelbart til at have en negativ betydning for chancerne for at blive selvforsørgende. Som uddybet i kapitel 3 kan dette resultat dog ikke tages som udtryk for, om bo-pæl i et udsat boligområde rent faktisk har en negativ betydning. At svare herpå vil således kræve en modellering af den selektionsproces, der formentligt finder sted i forbindelse med bosætningen, hvilket ligger uden for dette projekts ressourcemæssige ramme.

Tabel 6.4 Estimationsresultater for betydningen af baggrundsvariablerne for sandsynligheden for at blive selvforsørgende, 2000-2003

	Model					
	1	2	3	4	5	6
MAND uden børn (reference er kvinde uden børn)	0,38	0,37	0,37	0,36	0,37	0,38
K*(0-2-årige børn)	-0,47	-0,49	-0,48	-0,46	-0,47	-0,49
K*(3-6-årige børn)	-0,27	-0,27	-0,27	-0,26	-0,26	-0,26
K*(antal børn uanset alder)	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18
M*(0-2-årige børn)	-0,36	-0,35	-0,35	-0,35	-0,36	-0,36
M*(3-6-årige børn)	(-0,14)	(-0,14)	(-0,13)	(-0,13)	(-0,13)	(-0,13)
M*(antal børn uanset alder)	(-0,06)	(-0,07)	(-0,07)	-0,07	(-0,06)	(-0,05)
16-24 år	0,63	0,63	0,63	0,63	0,62	0,64
25-34 år	0,41	0,41	0,40	0,40	0,40	0,41
45-64 år	-0,65	-0,65	-0,65	-0,63	-0,64	-0,65
gift med en dansker	0,61	0,59	0,59	0,57	0,57	0,58
gift med en udlændinge	-0,32	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,34
gift med en 2.-gen.-udlændinge	(-0,03)	(-0,03)	(-0,03)	(-0,02)	(-0,04)	(-0,04)
fra Eksjugoslavien	0,47	0,47	0,47	0,47	0,47	0,50
fra Afghanistan	(0,09)	(0,10)	(0,10)	(0,09)	(0,09)	(0,11)
fra Tyrkiet	0,43	0,42	0,42	0,42	0,45	0,47
fra Somalia	0,19	0,21	0,21	0,20	0,24	0,24

	Model					
	1	2	3	4	5	6
fra Iran	(0,12)	(0,13)	(0,13)	(0,13)	(0,12)	(0,15)
fra øvrige Asien	0,25	0,25	0,25	0,25	0,26	0,26
fra øvrige Afrika	0,38	0,38	0,38	0,38	0,36	0,37
andre lande	0,44	0,46	0,46	0,45	0,43	0,48
indvandret i år 2000	(-0,05)	(-0,04)	(-0,04)	(-0,03)	(-0,04)	(-0,03)
indvandret i år 2002	0,38	0,38	0,38	0,37	0,38	0,39
indvandret i år 2003	0,43	0,44	0,43	0,43	0,43	0,45
flygtninge (ikke kvote-)	-1,09	-1,11	-1,10	-1,10	-1,09	-1,10
kvoteflygtninge	-1,64	-1,65	-1,64	-1,64	-1,63	-1,66
familiesammenført m. en flygtning	-0,83	-0,82	-0,81	-0,81	-0,81	-0,83
andel højt kvalificerede job i komm.	-0,13	-0,14	-0,14	-0,13	-0,15	-0,15
andel indv. fra tredjeverdenslande i komm.	0,27	0,33	0,33	0,32	0,34	0,33
ledighedsprocent i kommunen	-0,32	-0,29	-0,29	-0,31	-0,32	-0,32
bor i udsat boligområder	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,34	-0,33
1-4 årlige kontakter med læge	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,14	-0,14
5-9 årlige kontakter med læge	-0,46	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45	-0,46
over 9 årlige kontakter med læge	-0,79	-0,79	-0,78	-0,78	-0,78	-0,81

Anm.: Tabel 6.2 er et uddrag af bilagstabel B4.1.

Koefficienterne til de enkelte variabler angiver den isolerede påvirkning af sandsynlighed for at komme ud af offentlig forsørgelse. Eksempelvis øger et positivt tal sandsynlighed for at blive selvforsørgende.

I bilag 4 findes en oversigt over betydningen af de angivne variabelnavne.

() Koefficienten er ikke signifikant på 5%-niveau.

* Koefficienten til SPOR1 afhænger af skaleringen af P01, hvilket der er taget højde for ved at fratrække 2*koefficienten til P01.

Oprindelsesland, opholdsgrundlag og indvandringstidspunkt

De statistiske analyser understøtter resultatet af de deskriptive analyser i afsnit 4, der viser, at udlændinge fra Tyrkiet hurtigt kommer ud af offentlig forsørgelse. Derimod understøttes ikke de deskriptive analysers indtryk af, at eksjugoslavere klarer sig dårligt – tværtimod klarer de sig bedre end tyrkerne. Når estimationsresultaterne som her modsiger indtrykket fra de deskriptive analyser, skyldes det, at de estimerede modeller tager hensyn til personernes øvrige karakteristika. Således betyder forskellen mellem de deskriptive analyser og parameterestimaterne for hhv. eksjugoslavere og tyrkere, at eksjugoslavernes øvrige karakteristika forklarer deres relativt lave selvforsørgelseschancer i de deskriptive analyser.

Personer, der er familiesammenført med en ikke-flygtning, klarer sig betydeligt bedre end de, som er (kvote)flygtninge eller familiesammenført med en flygtning. Indvandringsåret har ikke en let forklarlig indflydelse på sandsynlighed for at komme ud af offentlig forsørgelse.

Kommunevariabler

En relativt høj andel job for højt kvalificeret arbejdskraft mindsker som ventet sandsynlighed for, at nyankomne udlændinge hurtigt kommer ud af offentlig forsørgelse. Relativt mange udlændinge har således ikke kvalifikationer til at bestride disse job.

Jo større en andel af en kommunes indbyggere, udlændinge udgør, desto større chance er der for at blive selvforsørgende. Det fortolkes som en netværkseffekt således, at mange udlændinge i en kommune giver nyankomne udlændinge et mere omfattende netværk, der ikke mindst kan have betydning i forbindelse med at få et arbejde. Alternativt kunne dette resultat ses som et udtryk for, at kommuner med flere udlændinge har større erfaring i at finde beskæftigelse til disse, og at virksomhederne i sådanne kommuner er mere åbne over for at ansætte udlændinge. Omvendt kunne hypotesen også være, at mange udlændinge i en kommune ville skærpe konkurrencen om de job, der er relevante for udlændinge, men det er øjensynligt den første effekt, der er dominerende.

Ledigheden i bopælskommunen estimeres som ventet til at have en negativ betydning for chancen for at komme ud af offentlig forsørgelse.

Sygelighed

Anvendes antal årlige kontakter med privatpraktiserende læger som mål for den sundhedsmæssige tilstand, fås som ventet, at dårligere helbred forringer chancen for at blive selvforsørgende.

6.3 Overgang til beskæftigelse

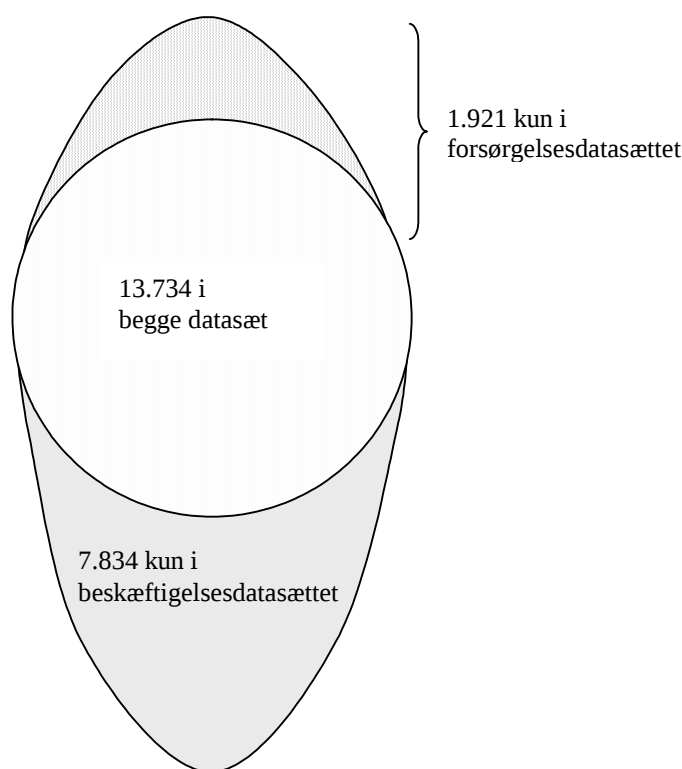
Hidtil er analyseret overgangen fra offentlig forsørgelse til selvforsørgelse. Selvforsørgelse kan opnås enten via beskæftigelse eller ved, at den pågældende udlænding bliver forsørget på anden vis fx af en ægtefælle.

Overgangen til beskæftigelse er analyseret ved anvendelse af samme modeltype som ovenfor.

6.3.1 Dataafgrænsning

Som udgangspunkt tages der i beskæftigelsesanalyserne udgangspunkt i alle personer omfattet af introduktionsprogrammet – dog afkortes dataperioden til 2000-2002, jf. afsnit 3. Beskæftigelsesdatasættet udvides på trods af afkortningen af tidsperioden med godt 50% (7.834 personer), jf. figur 6.1 i forhold til selvforsørgelsesdatasættet. Denne udvidelse skyldes, at personer omfattet af introduktionsprogrammet, der ikke er i offentlig forsørgelse, inddrages i dette datasæt.

Figur 6.1 Dataafgrænsning i henholdsvis selvforsørgelses- og beskæftigelsestestimationerne, 2000-2003

Anm.: 13.734 personer indgår i såvel selvforsørgelses- som beskæftigelsesdatasættet. Herudover indgår 1.921 personer alene i selvforsørgelsesdatasættet (primært personer indvandret i 2003). 7.834 personer indgår alene i beskæftigelsesdatasættet.

Gruppen af ikke-offentligt forsørgede adskiller sig på en række punkter markant fra de 13.734 personer, der findes i begge datasæt, og som bliver forsørget af indkomstoverførsler efter opnåelse af opholdstilladelse. De ikke-offentligt forsørgede består for hovedparten af kvinder (70%), de er overvejende familiesammenført med ikke-flygtninge (94%), næsten halvdelen er gift med en dansker (48%), kun 44% deltager i danskuddannelse og meget få aktiveres (7%), jf. tabel 6.5.

Tabel 6.5 Karakteristika for gruppen af ikke-offentlig forsørgede og de offentlig forsørgede, 2000-2002, procent

	Ikke-offentlig forsørget	offentlig forsørget
Aktiveres	7	45
Kvinder	70	48
Danskuddannelse	56	76
Familiesammenførte	94	22
Gift med dansker	48	10
Har børn	26	42

At familiesammenførte ikke bliver offentlig forsørget, skyldes, at den herboende normalt skal kunne forsørge den familiesammenførte. Derfor modtager disse ægtefællesammenførte ikke introduktionsydelse, hvorfor de ikke skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet og ikke har pligt til at deltage i arbejdsmarkedsrettede tilbud som led i introduktionsprogrammet, ligesom de heller ikke skal deltage i danskuddannelse. Kommunen har siden 2004 give et beskæftigelsesfremmende tilbud til familiesammenførte med henblik på at øge deres beskæftigelsesmuligheder.

Alt i alt må de familiesammenførte som gruppe forventes at være betydelig stærkere end de offentlig forsørgede ikke mindst som følge af, at de kommer til et etableret socialt netværk, og af, at næsten halvdelen af gruppen er gift med en dansker. Endvidere er det her relevant at pointere, at der er tale om alle familiesammenførte omfattet af introduktionsprogrammet og ikke kun personer fra tredje verdenslande.

Estimationsresultater for overgangen til beskæftigelse baseret på alle personer omfattet af introduktionsprogrammet er vanskelige indholdsmæssigt at sammenligne med selvforsørgelsesestimationerne pga. den markante forskel i den population, der danner udgangspunkt for estimationerne. Derfor er der også her valgt at gennemføre estimationer af overgangen til be-

skæftigelse med udgangspunkt i de personer, der indgår i såvel forsørgelses- som beskæftigelsesdatasættet. Førstnævnte betegnes i det følgende for f-estimationer og sidstnævnte for b-estimationer.

6.3.2 **Estimationsresultater**

I de to beskæftigelsesestimationer har koefficientestimerne for danskuddannelse og -kundskaber de samme fortegn som i selvforsørgelsesestimationerne, jf. tabel 6.6 og 6.1. Fastholdelseeffekten af danskuddannelsen (DANSK) er dog væsentligt mindre i beskæftigelsesestimationerne, og koefficienten til udviklingen i danskkundskaberne (DEVNE) er højere.

Det betyder, at danskuddannelsen stort set ikke påvirker ventetiden indtil beskæftigelse, jf. tabel 6.7. Tabellen viser den samlede effekt af danskuddannelsen, når der tages hensyn til dels fastholdelseeffekten og dels de forbedrede danskkundskaber i løbet af undervisningen. Uanset om der tages udgangspunkt i datasættet for alle personer omfattet af introduktionsprogrammet (alle-datasættet) eller forsørgelsesdatasættet, fås en lille forlængelse af ventetiden på ca. én uge. Ingen af effekterne er dog signifikante.

Det skal i forbindelse med tolkningen tages i betragtning, at effekterne beregnes for en tidshorisont på fire år. For en så kort periode vil fastholdelseeffekten have forholdsvis stor betydning, medens de gunstige effekter af undervisningen (programeffekten) kun har kort tid at udspille sig i. Hvis der anvendes en tidshorisont på 10 år for beregningerne, forbedres effekten af danskuddannelsen markant, jf. tabel 6.8. Ventetiden til beskæftigelse bliver således afkortet med mere end 10 uger. Det kan dog diskuteres, hvorvidt en forbedring af danskkundskaberne er varig specielt for de indvandrergupper, der ikke har tilknytning til arbejdsmarkedet, jf. diskussionen heraf i afsnit 6.1. (det kan ikke forventes, at aktivering har en langsigtet effekt, hvorfor en tilsvarende beregning ikke er gennemført herfor).

Tabel 6.6 Estimationsresultater for betydningen af aktivering samt sprogunder-
visning og -kundskaber for sandsynligheden for at komme i beskæfti-
gelse med udgangspunkt i henholdsvis alle omfattet af introduktions-
programmet (b-modellerne) og personer, der har modtaget offentlig
forsørgelse (c-modellerne)

	Alle			Offentligt forsørgede		
	Model 1b	Model 2b	Model 5b	Model 1c	Model 2c	Model 5c
Danskuddannelse og -kundskaber:						
DANSK (deltagelse i danskun- derv.)	-0,76	-0,75	-0,63	-0,99	-0,98	-0,77
P01 (dansk kundskaber ved påbe- gyndelsen af undervisningen)	0,32	0,30	0,43	0,45	0,45	0,50
DEVNE (forbedring af dansk kund- skaber)	0,32	0,33	0,36	0,39	0,38	0,39
IKKE (har ikke deltaget i danskud- dannelse)	-0,17	-0,16		-0,23	-0,24	
SPOR 1 (danskuddannelse på Spor 1)			-0,31*			-0,58*
SPOR 2 (danskuddannelse på Spor 2)			(0,05)			(0,13)
SPOR 3 (danskuddannelse på Spor 3)			(0,08)			0,20
Aktivering:						
U (fastholdelseseffekt)	-0,85			-0,48		
E (programeffekt)	-0,16			(0,14)		
<u>Fastholdelseseffekter:</u>						
- privat jobtræning		(0,15)	(0,28)		(0,44)	0,57
- offentlig jobtræning		-0,53	(-0,18)		-0,73	(-0,30)
- uddannelse		(-0,14)	(-0,13)		-0,36	(-0,13)
- særlig aktiverende forløb		-0,80	-0,44		-0,27	(0,06)
- anden aktivering (vejledning mv.)		-1,23	-1,14		-0,56	(-0,34)
- privat individuel jobtræning		-0,36	(-0,16)		-0,68	-0,55
<u>Programeffekter:</u>						
- privat jobtræning		0,88	0,80		1,37	1,35
- offentlig jobtræning		(0,28)	(0,16)		(-0,04)	(-0,02)
- uddannelse		(0,24)	(-0,12)		(-0,08)	(-0,05)
- særlig aktiverende forløb		(-0,09)	(-0,21)		(0,26)	(0,24)
- anden aktivering		-0,33	-0,45		(0,29)	(0,27)
- privat individuel jobtræning		0,61	0,60		(0,20)	(0,23)

	Alle			Offentligt forsørgede		
	Model 1b	Model 2b	Model 5b	Model 1c	Model 2c	Model 5c
<u>Aktivering kombineret med dansk</u>						
- privat jobtræning*dansk			(-1,27)			(-0,91)
- offentlig jobtræning*dansk			-1,10			-1,01
- uddannelse*dansk			-0,71			-0,46
- særlig aktiverende forløb*dansk			-1,11			-0,93
- anden aktivering (vejledning mv)*dansk			-0,58			-0,81
- privat individuel jobtræning*dansk			(-0,42)			(-0,23)

Anm.: Tabel 6.6 er et uddrag af bilagstabel B4.2.

Koefficienterne til de enkelte variabler angiver den isolerede påvirkning af sandsynlighed for at komme i beskæftigelse. Eksempelvis øger et positivt tal sandsynlighed for at komme i beskæftigelse.

* koefficienten til SPOR1 afhænger af skaleringen af P01, hvilket der er taget højde for ved at fratrække 2*koefficienten til P01, jf. figur 3.1.

() Koefficienten er ikke signifikant på 5% niveau.

Effekten af danskuddannelsen er størst for dem, der er placeret på spor 3, jf. tabel 6.7 (sammenligningen sker med personer, som aldrig modtager danskuddannelse og dermed muligvis ikke har behov). Her afkortes ventetiden til beskæftigelse således med ca. fire uger (effekten er dog ikke i alle tilfælde signifikant). Omvendt er ventetiden til beskæftigelse noget længere på spor 1. Det skal givetvis ses på baggrund af, at undervisningen på spor 1 tilrettelægges for kursister, der ikke har lært at læse eller skrive på deres modersmål, eller som ikke har lært at skrive eller læse det latinske alfabet, jf. afsnit 3.2. Undervisningen på dette spor har således ikke et direkte erhvervsmæssigt sigte, idet målet i den henseende er at give kursisterne læse- og skrivefærdigheder, der gør det muligt for dem at deltage i undervisningen på spor 2. Omvendt er målgruppen for spor 3 kursister, der har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet.

Herved kan sporplaceringen anvendes som indikator for de skole- og uddannelsesmæssige kvalifikationer, som udlændingen har med fra hjemlandet, og herudfra er det forventeligt, at personer på spor 3 generelt kommer hurtigere i beskæftigelse end udlændinge på spor 1.

Tabel 6.7 Marginaleffekter af danskuddannelse og aktivering (ændring af varigheden indtil beskæftigelse, uger)

	Alle		Offentligt forsørgede	
	Model 2b	Model 5b	Model 2c	Model 5c
Danskuddannelse og -kundskaber:	(0,8)	(1,4)	(0,6)	(1,0)
Effekt af sporplacering:				
- spor 1	11,3	7,9	9,9	8,6
- spor 2	(0,2)	(2,3)	(-1,0)	(0,6)
- spor 3	-4,1	-2,8	-4,2	-3,8
Aktivering i alt	(1,6)	4,7	(-1,0)	(-0,9)
- privat jobtræning	-15,8	-13,9	-24,3	-23,4
- offentlig jobtræning	(-1,8)	(0,2)	(2,6)	(2,2)
- uddannelse	(-3,8)	(4,5)	(2,1)	(1,6)
- særlig aktiverende forløb	5,9	7,9	(-2,7)	(2,2)
- anden aktivering (vejledning mv)	11,9	14,5	(-2,7)	(2,3)
- privat individuel jobtræning	-8,7	-8,9	(-0,8)	(1,1)

Anm.: I bilag 5 er redegjort for beregningen af marginaleffekterne.

() Marginaleffekten er ikke signifikant på 5% niveau.

Tabel 6.8 Marginaleffekter af danskuddannelse for varigheden (uger) indtil beskæftigelse efter beregningsperiodens længde

Beregningsperiode	Alle		Offentligt forsørgede	
	Model 2b	Model 5b	Model 2c	Model 5c
4 år	(0,8)	(1,4)	(0,6)	(1,0)
5 år	(-1,0)	(-0,3)	(-1,2)	(-0,5)
10 år	-13,7	-11,9	-15,2	-13,3

Anm.: I bilag 5 er redegjort for beregningen af marginaleffekterne.

() Marginaleffekten er ikke signifikant på 5% niveau. Der er ikke beregnet signifikans for beregningerne for en tidsperiode på 5 og 10 år.

For *aktiveringsindsatsen* estimeres der generelt mindre fastholdelseseffekter, end tilfældet var for overgang til selvforsørgelse, jf. tabel 6.6 og tabel 6.1. For privat jobtræning findes således slet ingen fastholdelse, mens den for uddannelse overvejende er insignifikant. For de øvrige aktiveringstyper er der, som forventet, overvejende tale om negative effekter.

Programeffekterne er helt overvejende insignifikante. For anden aktivering er der lidt overraskende tale om signifikant negative programeffekter.

ter på overgangen til beskæftigelse. De øvrige programeffekter er som ventet overvejende positive, men dog insignifikante på 5%-niveau. Undtagelserne hertil er privat jobtræning, hvortil programeffekten er signifikant positiv, og for privat individuel jobtræning, hvor dette dog kun er tilfældet, når alle personer under integrationsloven medtages i estimationerne.

Implikationen af estimationerne for overgangen til beskæftigelse er, at aktivering totalt set øger varigheden til beskæftigelse, når der tages udgangspunkt i alle omfattet af introduktionsprogrammet (b-modellerne), jf. tabel 6.7. Dette uventede resultat, som kun er signifikant for en af de to fortrukne modeller, kan dog alene tilskrives, at særlig aktiverende forløb og anden aktivering har både negative fastholdelseeffekter og negative programeffekter.

Det modsatte resultat findes dog, når der ses på beskæftigelsesestimationerne med udgangspunkt i forsørgelsesdata, hvor den samlede effekt af aktivering er, at ventetiden til beskæftigelse afkortes – om end effekterne er insignifikante. Generelt er effekten af de enkelte aktiveringstyper ligeledes insignifikante, på nær for privat jobtræning, der, som ved analysen af overgangen til selvforsørgelse, signifikant forkorter ventetiden til beskæftigelse.

Alt i alt er resultaterne for aktiveringens effekt på overgangen til beskæftigelse noget mistrøstige. Os bekendt er der hverken i Danmark eller internationalt gennemført tilsvarende undersøgelser, som resultaterne kan sammenholdes med, jf. afsnit 2.2. Undersøgelser af effekten af aktiv arbejdsmarkedspolitik i forhold til arbejdsløse generelt (og ikke kun udlændinge) viser overvejende positive, men små effekter af indsatsen. Calmfors et al. (2002) har lavet en oversigt over studier af effekten af den aktive arbejdsmarkedspolitik i Sverige, der på mange måder minder om den danske. De finder, at beskæftigelseseffekten for det enkelte individ er enten insignifikant eller negativ, hvilke jo minder meget om resultaterne af den foreliggende undersøgelse.

Der gør sig endvidere det specielle gældende, at effektmålingen af såvel danskuddannelsen som de forskellige aktiveringsindsatser gennemføres forholdsvis kort tid efter integrationslovens ikrafttrædelse. Af datamæssige årsager kan overgangen til beskæftigelse således kun analyseres fra 2000-2002. I betragtning af, at aktivering og danskuddannelse indgår i et treårigt

introduktionsprogram, er dette en meget kort tidsperiode. Den korte analyseperiode, især set i forhold til introduktionsprogrammets længde, betyder, at de estimerede programeffekter må forventes at være forbundet med betydelig usikkerhed, idet de har haft forholdsvis kort tid at virke i. Dette problem forstærkes yderligere af, at kommunerne er kommet forholdsvis langsomt i gang med implementeringen af integrationsloven.

Bilag 1

Bilagstabeller og -figurer

Der er her angivet uddybende bilagstabeller og -figurer, som der henvises til i afsnit 4.

Tabel B1.1a Årsager til, at aktiveringsforløbet er ophørt (for kvoteflygtninge og øvrige flygtninge samlet*)

Aktiveringstype	Afslutningsårsag			
	Selvforsørgelse		Offentlig forsørgelse	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Privat jobtræning				
Kommunal jobtræning/kommunal individuel jobtræning	50	5	1015	95
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	32	4	728	96
Særligt aktiverende forløb	48	4	1056	96
Anden aktivering	9	3	324	97
Privat individuel jobtræning	37	6	603	94
Alle	201	5	3837	95

* Kvoteflygtninge kan ikke tabuleres selvstændigt på grund af for få personer.

Tabel B1.1b Årsager til, at aktiveringsforløbet er ophørt (for familiesammenførte med flygtninge)

Aktiveringstype	Afslutningsårsag			
	Selvforsørgelse		Offentlig forsørgelse	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Privat jobtræning				
Kommunal jobtræning/kommunal individuel jobtræning	8	2	342	98
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	11	3	332	97
Særligt aktiverende forløb	29	5	597	95
Anden aktivering	10	3	327	97
Privat individuel jobtræning	3	4	80	96
Alle	62	4	1693	96

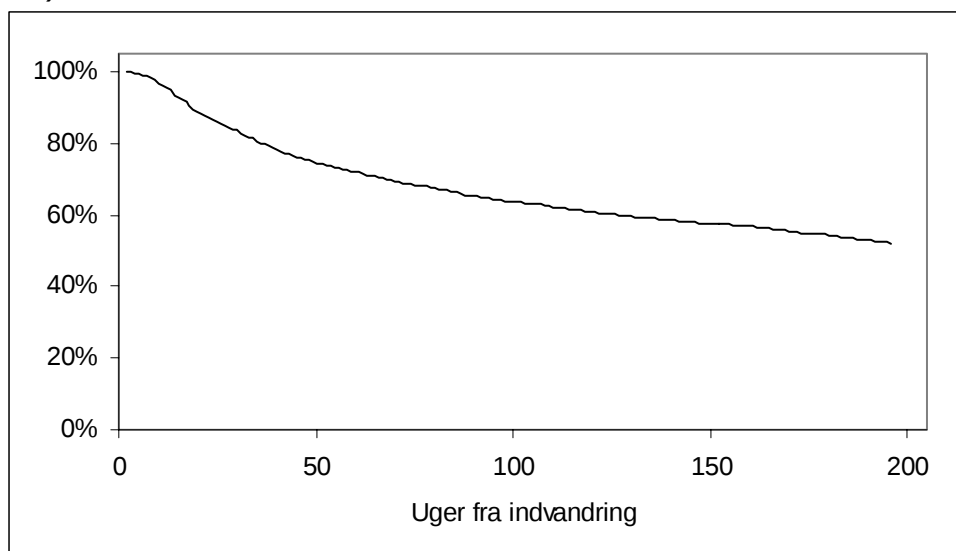
Tabel B1.1c Årsager til, at aktiveringsforløbet er ophørt (for familiesammenførte med andre)

Aktiveringstype	Afslutningsårsag			
	Selvforsørgelse		Offentlig forsørgelse	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Privat jobtræning				
Kommunal jobtræning/kommunal individuel jobtræning	15	9	154	91
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	26	14	161	86
Særligt aktiverende forløb	76	13	523	87
Anden aktivering	62	13	427	87
Privat individuel jobtræning	14	15	78	85
Alle	207	13	1365	87

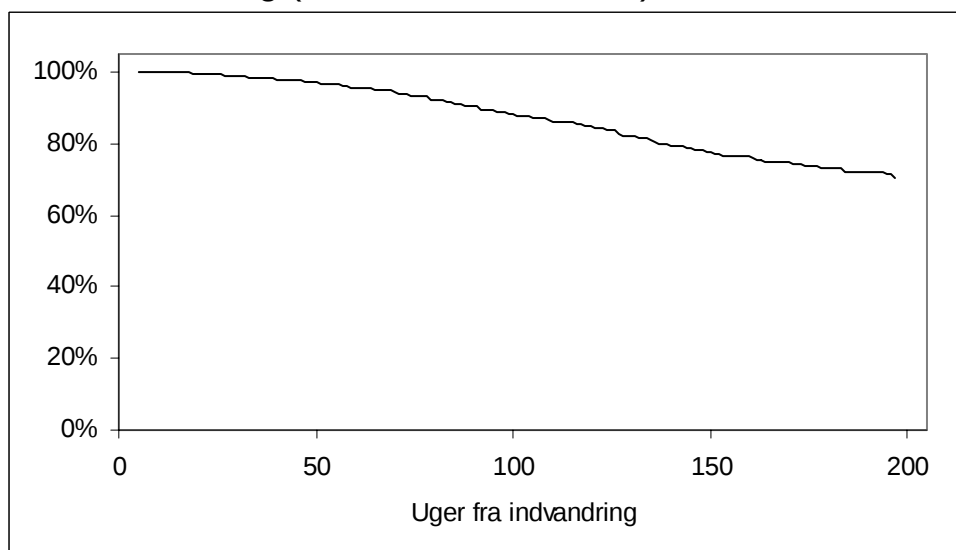
Tabel B1.2 Antal personer, der bor i udsatte boligområder opdelt på køn og år i introduktionsprogrammet

År	Kvinder	Mænd	I alt
1	443	392	835
2	365	317	682
3	217	184	401
Alle	1025	893	1918

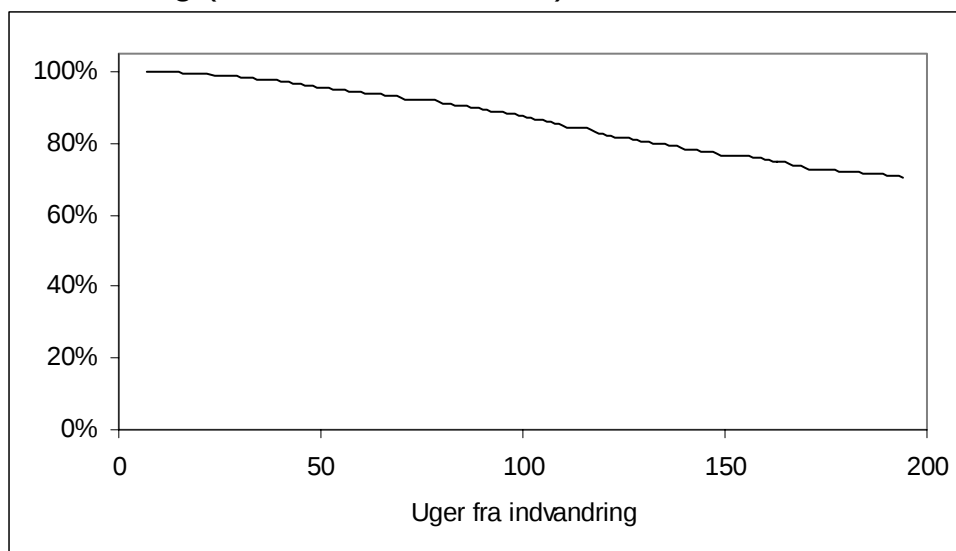
Figur B1.1 Andelen af udlændinge, der ikke har deltaget i aktivering, der er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

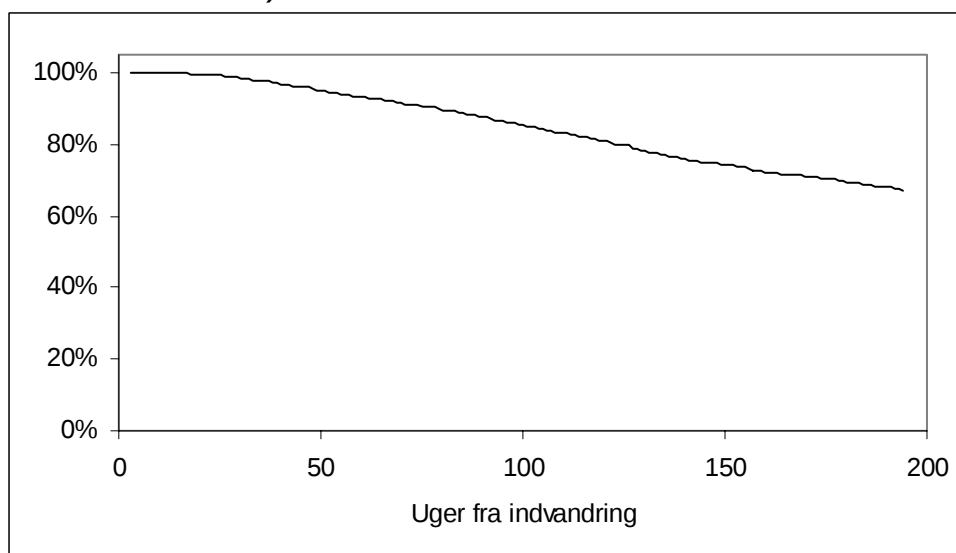
Figur B1.2 Andelen af udlændinge, der har deltaget i offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning, der er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

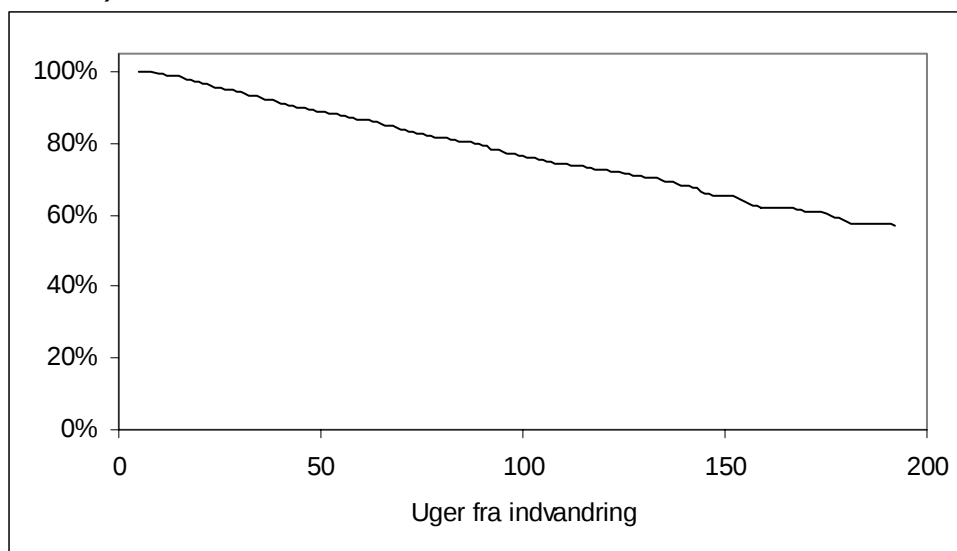
Figur B1.3 Andelen af udlændinge, der har deltaget i ordinær uddannelse/særligt tilrettelagt forløb, der er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

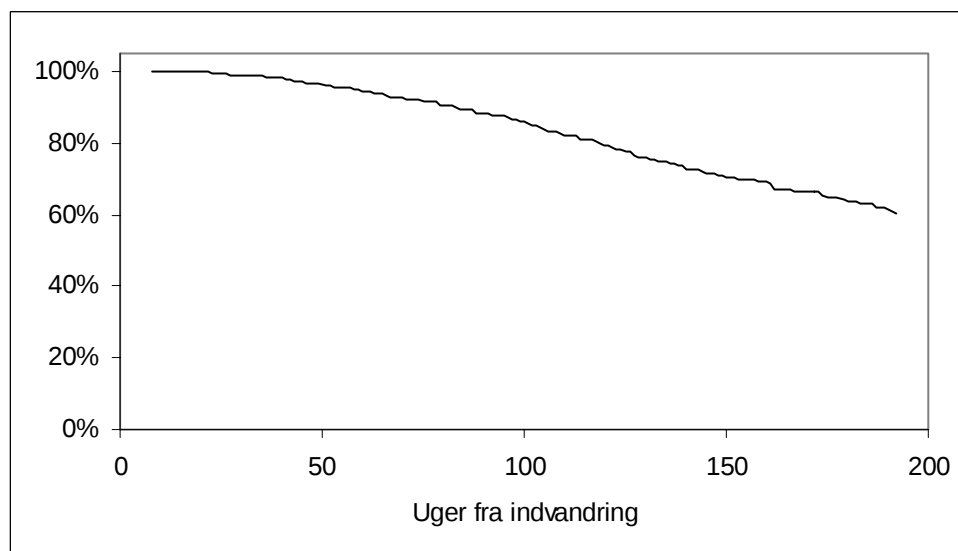
Figur B1.4 Andelen af udlændinge, der har deltaget i særligt aktiverende forløb, der er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

Figur B1.5 Andelen af udlændinge, der har deltaget i anden aktivering, der er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

Figur B1.6 Andelen af udlændinge, der har deltaget i privat individuel jobtræning, der er i offentlig forsørgelse et givet antal uger efter indvandring (overlevelsesfunktion)

Tabel Personer omfattet af integrationsloven (kvoteflygtninge og øvrige
B1.3a flygtninge samlet)

	Antal personer primo året				
	2000	2001	2002	2003	2004
Alle	1529	4014	7199	7274	5995
Indvandringsår					
1999	1529	1521	1507	<10	<10
2000		2493	2473	2348	<10
2001			3219	3186	3108
2002				1736	1711
2003					1169
Køn					
Mænd	1024	2727	4974	4971	4036
Kvinder	505	1287	2225	2303	1959
Oprindelsesland					
Irak	609	1572	2755	2605	1813
Eksjugoslavien	308	678	1070	1087	869
Afghanistan	193	735	1664	1592	1287
Tyrkiet	*	*	14	14	11
Somalia	148	358	631	718	531
Iran	49	140	202	308	307
Øvrige Asien	73	180	283	307	436
Øvrige Afrika	62	162	292	345	366
Andre lande	87	189	288	298	375
Alder					
18-24 år	258	584	907	822	627
25-34 år	676	1714	3022	3035	2441
35-44 år	371	1034	2013	2090	1797
45-54 år	135	410	781	849	736
55-64 år	58	159	286	290	246
65 år eller ældre	31	113	190	188	148
Familietype					
Enlig uden hjemmeboende børn	895	1901	3111	2827	2213
Enlig med hjemmeboende børn	106	225	375	409	372
Samboende uden børn	115	372	646	722	561
Samboende med børn	413	1516	3067	3316	2849
Bopæl i udsat boligområde					
Ikke udsat	1502	3933	7016	7049	5772
Udsat	27	81	183	225	223

* På grund af for få observationer er Tyrkiet sammenlagt med »andre lande«.

Tabel Personer omfattet af integrationsloven (familiesammenførte med
B1.3b flygtninge)

	Antal personer primo året				
	2000	2001	2002	2003	2004
Alle	1129	2568	4061	4058	3243
Indvandringsår					
1999	1129	1109	1070	<10	<10
2000		1459	1438	1391	<10
2001			1553	1506	1459
2002				1154	1094
2003					681
Køn					
Mænd	258	556	814	749	551
Kvinder	871	2012	3247	3309	2692
Oprindelsesland					
Irak	360	885	1402	1475	1263
Eksjgoslavien	86	202	296	257	160
Afghanistan	60	220	591	810	745
Tyrkiet	*	14	19	22	19
Somalia	283	575	802	703	463
Iran	31	83	130	127	95
Øvrige Asien	198	400	546	440	311
Øvrige Afrika	59	94	132	100	92
Andre lande	52	95	143	124	95
Alder					
18-24 år	322	623	826	706	514
25-34 år	541	1175	1843	1850	1405
35-44 år	182	519	920	965	854
45-54 år	37	117	258	322	282
55-64 år	23	67	103	95	95
65 år eller ældre	24	67	111	120	93
Familietype					
Enlig uden hjemmeboende børn	81	248	363	366	261
Enlig med hjemmeboende børn	15	34	90	88	67
Samboende uden børn	582	877	1026	897	584
Samboende med børn	451	1409	2582	2707	2331
Bopæl i udsat boligområde					
Ikke udsat	945	2206	3573	3683	2982
Udsat	184	362	488	375	261

* På grund af få observationer er Tyrkiet sammenlagt med »andre lande«.

Tabel B1.3c Personer omfattet af integrationsloven (familiesammenførte med ikke-flygtninge)

	Antal personer primo året				
	2000	2001	2002	2003	2004
Alle	3795	7491	11016	10331	8006
Indvandringsår					
1999	3795	3685	3572	89	34
2000		3806	3688	3592	62
2001			3756	3654	3524
2002				2996	2928
2003					1458
Køn					
Mænd	1356	2603	3759	3443	2534
Kvinder	2439	4888	7257	6888	5472
Oprindelsesland					
Irak	34	76	125	133	104
Eksjugoslavien	171	326	476	442	358
Afghanistan	*	18	31	32	27
Tyrkiet	702	1282	1849	1612	1169
Somalia	*	12	35	48	36
Iran	95	205	305	327	247
Øvrige Asien	1245	2570	3862	3710	2902
Øvrige Afrika	439	856	1244	1167	897
Andre lande	1109	2146	3089	2860	2266
Alder					
18-24 år	1411	2331	3032	2694	1651
25-34 år	1651	3486	5294	4960	4089
35-44 år	518	1180	1873	1821	1523
45-54 år	137	296	481	458	401
55-64 år	38	92	136	152	127
65 år eller ældre	40	106	200	246	215
Familietype					
Enlig uden hjemmeboende børn	347	632	820	688	578
Enlig med hjemmeboende børn	13	37	71	77	66
Samboende uden børn	2627	4522	6023	5641	3962
Samboende med børn	808	2300	4102	3925	3400
Bopæl i udsat boligområde					
Ikke udsat	3492	6911	10135	9550	7458
Udsat	303	580	881	781	548

* På grund af for få observationer er Afghanistan sammenlagt med »Øvrige Asien« og Somalia med »Øvrige Afrika«.

Bilag 2

Beskæftigelsestabeller til afsnit 4

I afsnit 4 er der fokus på den gruppe af flygtninge og familiesammenførte omfattet af introduktionsprogrammet, der i en periode efter ankomsten til Danmark bliver offentligt forsørget. Der er herudover gennemført analyser med hensyn til, hvor stor en andel der kommer i beskæftigelse/ordinær uddannelse, og hvor lang tid der går. Tabeller herfor findes i dette bilag (med samme tabelnumre som de tilsvarende tabeller for offentlig forsørgelse i afsnit 4).

I analyserne med fokus på beskæftigelse/uddannelse tages der udgangspunkt i personer omfattet af introduktionsprogrammet, uanset om de bliver offentligt forsørget eller ikke. Der er således tale om en noget bredere populationsafgrænsning end ved analyserne med fokus på selvforsørgelse. Et betydeligt antal personer blandt de familiesammenførte bliver ikke offentligt forsørget, enten fordi de hurtigt får et arbejde, eller fordi de bliver forsørget af ægtefællen. Analyseperioden for analyserne med overgang til beskæftigelse/uddannelse er 2000-2002 og dermed et år kortere end analyserne med udgangspunkt i forsørgelse.

I de følgende tabeller står der nogle steder alene »beskæftigelse«, men det er underforstået, at der er tale om såvel beskæftigelse som ordinær uddannelse.

Tabel B2.1 Antal i de forskellige aktiveringstyper (første aktiveringsforløb)

	I alt		Opholdsgrundlag							
			Kvoteflygtninge		Øvrige flygtninge		Familiesammenført med flygtning		Familiesammenført med andre	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen aktivering	13773	64	469	57	3195	47	2244	55	7865	80
Privat jobtræning	167	1	2	0	108	2	12	0	45	0
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	1649	8	97	12	986	15	371	9	195	2
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	1397	6	83	10	685	10	351	9	278	3
Særligt aktiverende forløb	2695	12	114	14	1000	15	724	18	857	9
Anden aktivering	1180	5	31	4	291	4	325	8	533	5
Privat individuel jobtræning	707	3	20	2	527	8	65	2	95	1
I alt	21568	100	816	100	6792	100	4092	100	9868	100

Tabel B2.2 Gennemsnitlig varighed (antal uger) fra ankomst til den pågældende aktivering

	Alle	Opholdsgrundlag			
		Kvoteflygtninge	Øvrige flygtninge	Familiesammenførte med flygtninge	Familiesammenførte med andre
Privat jobtræning	41	41	41	50	39
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	33	30	30	39	38
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. Forløb	23	20	22	24	27
Særligt aktiverende forløb	26	38	26	28	23
Anden aktivering	19	21	23	20	16
Privat individuel jobtræning	40	56	38	51	40
Alle	28	31	28	29	24

Tabel Status efter, at aktiveringsforløbet er ophørt

B2.3

	Status efter afslutning af aktiveringsforløbet			
	Beskæftigelse/Uddannelse		Offentlig forsørgelse	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Privat jobtræning	32	31	70	69
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	75	9	742	91
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	89	10	833	90
Særligt aktiverende forløb	170	11	1378	89
Anden aktivering	77	11	605	89
Privat individuel jobtræning	48	12	349	88
Alle	491	11	3977	89

Tabel Hvorvidt personer, der afslutter et første aktiveringsforløb, på et tidspunkt fortsætter i et nyt aktiveringsforløb, procent

B2.4

	Andet aktiveringsforløb							I alt
	Ingen aktivering	Privat jobtræning	Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	Særligt aktiverende forløb	Anden aktivering	Privat individuel jobtræning	
Privat jobtræning	86	2	4	2	2	1	3	100
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	82	1	9	2	2	0	4	100
Ordinær uddannelse og særligt tilretl. udd. forløb	74	1	6	9	5	2	3	100
Særligt aktiverende forløb	79	1	2	2	13	1	2	100
Anden aktivering	81	1	3	1	6	7	1	100
Privat individuel jobtræning	79	2	4	3	2	1	9	100
Alle	79	1	5	3	7	2	3	100

Tabel Andel beskæftigede fordelt på antal aktiveringsforløb, procent

B2.5

	Procent i alt			Antal i alt
	Beskæftigelse/uddannelse	Højrecensureret	I alt	
Ingen	31	69	100	13753
1	14	86	100	6184
2	10	90	100	1348
Flere end 2	5	95	100	283

Tabel Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter første aktiveringstype

B2.6

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Ingen aktivering (kommer ikke i beskæftigelse)	6464		.	3013	0	.
Ingen aktivering (kommer i beskæftigelse)	2167		33	2129	100	22
Privat jobtræning	21	29	77	146	29	64
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	756	5	82	893	13	73
Ordinær uddannelse og særligt tilrett. udd. forløb	710	9	72	687	19	71
Særligt aktiverende forløb	1251	6	79	1444	17	67
Anden aktivering	619	7	65	561	21	56
Privat individuel jobtræning	133	10	86	574	16	72
I alt	12121	20	38	9447	30	34

Tabel Andel udlændinge, der har modtaget danskuddannelse, fordelt på
B2.7 oprindelsesland, opholdsgrundlag, civilstand og indvandringsår,
2000-2002

	Antal	Procent
Eksjugoslavien	1218	69
Øvrige Asien	3161	73
Øvrige Afrika	1141	72
Øvrige lande	2309	76
Tyrkiet	1099	66
Somalia	1219	75
Afghanistan	2205	86
Irak	3551	83
Iran	601	80
I alt	16504	77
Kvoteflygtning	635	78
Øvrige flygtninge	5720	84
Familiesammenført med flygtning	3193	78
Familiesammenført med andre	6956	70
I alt	16504	77
Gift/samboende med dansker	3747	74
Gift/samboende med udlændinge	7662	78
Gift/samboende med 2.-generations-udlændinge	652	68
Enlig	4443	77
I alt	16504	77
2000	6131	81
2001	6848	81
2002	3525	64
I alt	16504	77

Tabel B2.8 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter sporindplaceringen på danskuddannelsen, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Ingen danskuddannelse	2723	33%	11	2124	58%	10
Manglende oplysning om spor	871	16%	36	664	26%	37
Spor 1	1798	8%	53	905	11%	51
Spor 2	2755	12%	55	2788	20%	53
Spor 3	3974	23%	54	2966	27%	55
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.9 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter danskuddannelse og aktivering, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Ingen aktivering	8631	25%	33	5142	41%	22
Aktivering uden danskuddannelse	997	9%	72	1274	23%	63
Aktivering med danskuddannelse	2493	6%	77	3031	15%	70
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.10 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter omfanget af danskuddannelse, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
< 25% af perioden	4351	25%	19	2953	51%	16
25%-50% af perioden	2545	15%	53	1420	28%	51
50%-75% af perioden	3403	17%	55	2850	22%	55
> 75% af perioden	1822	18%	53	2224	15%	57
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.11 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter højeste indplacering i dansk-uddannelsen, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Ingen danskuddannelse	2723	33%	11	2124	58%	10
Manglende oplysning om spor	871	16%	36	664	26%	37
Spor 1, trin 1	1393	8%	51	623	11%	46
Spor 1, trin 2	329	8%	65	207	10%	58
Spor 1, trin 3	76	5%	58	75	13%	64
Spor 2, trin 1	2197	13%	49	1963	22%	48
Spor 2, trin 2	558	11%	84	825	15%	70
Spor 3, trin 1	2202	23%	41	1531	31%	41
Spor 3, trin 2	1063	20%	65	920	24%	71
Spor 3, trin 3	620	25%	79	491	20%	83
Spor 3, trin 4	89	36%	84	24	38%	78
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.12 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter alder, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
16-24 år	3492	21%	39	2205	48%	31
25-34 år	5228	21%	38	4236	32%	35
35-44 år	2417	19%	35	2066	18%	38
45-64 år	984	11%	37	940	6%	41
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.13 Andel udlændinge, der bliver beskæftiget (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter civilstand, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Gift/samboende med dansker	3590	39%	37	1461	60%	27
Gift/samboende med udlændinge	6377	11%	40	3444	23%	35
Gift/samboende med andengenerationsudlændinge	414	24%	34	545	61%	23
Enlig	1740	10%	33	3997	21%	44
I alt	12121	20%	38	9447	30%	33

Tabel B2.14 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter, om vedkommende har små børn (0-6 år), 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Ingen 0-6 år	8771	24%	36	7538	32%	33
Har 0-6 år	3350	9%	47	1909	23%	41
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.15 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter, hvor mange børn den pågældende har, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Ingen børn	7070	25%	35	6644	33%	33
1 barn	2270	18%	43	1099	31%	34
2 børn	1352	11%	40	847	23%	41
3-4 børn	1106	7%	50	681	15%	44
5 eller flere børn	323	5%	43	176	14%	48
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.16 Andel udlændinge, der bliver beskæftiget (pct.), og varigheden til beskæftigelse (uger) fordelt efter oprindelsesland, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Eksjugoslavien	944	18%	32	821	39%	29
Øvrige Asien	3058	30%	34	1257	39%	29
Øvrige Afrika	841	27%	36	745	47%	27
Øvrige lande	2229	35%	40	820	47%	27
Tyrkiet	676	28%	39	999	62%	26
Somalia	872	1%	47	746	7%	69
Afghanistan	1142	3%	42	1410	18%	51
Irak	1899	3%	52	2356	15%	52
Iran	460	9%	53	293	15%	55
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.17 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter opholdsgrundlag, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Kvoteflygtninge	354	4%	58	462	9%	63
Øvrige flygtninge	2005	6%	47	4787	18%	50
Familiesammenførte med flygtninge	3259	5%	45	833	12%	48
Familiesammenførte med andre	6503	32%	36	3365	56%	25
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.18 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter indvandringsår, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
2000	4225	29%	50	3342	43%	45
2001	4557	19%	29	3903	28%	27
2002	3339	9%	10	2202	16%	8
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.19 Antal udlændinge i forskellige aktiveringstyper fordelt efter indvandringsår, 2000-2002

	Indvandringsår					
	2000		2001		2002	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen aktivering	4199	55	5173	61	4401	79
Privat jobtræning	75	1	76	1	16	0
Offentlig jobtræning/offentlig individuel jobtræning	673	9	715	8	261	5
Ordinær uddannelse og særligt tilrett. udd. forløb	730	10	493	6	174	3
Særligt aktiverende forløb	1155	15	1152	14	388	7
Anden aktivering	430	6	531	6	219	4
Privat individuel jobtræning	305	4	320	4	82	1
I alt	7567	100	8460	100	5541	100

Tabel B2.20 Andel udlændinge, der bliver beskæftiget (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter antal årlige kontakter med privatpraktiserende læge, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæft.	Antal uger til beskæft.	N	Andel beskæft.	Antal uger til beskæft.
0	3892	22%	37	3907	30%	32
1-4	1993	27%	37	2198	39%	32
5-9	2885	20%	36	1953	29%	37
10+	3351	13%	41	1389	19%	40
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.21 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter andelen af udlændinge i bopælskommunen, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Lav	1161	10%	45	1176	14%	51
Mellem	3387	15%	40	3004	20%	49
Høj	7573	24%	36	5267	40%	28
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.22 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter ledighedsprocenten i bopælskommunen, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Lav	2410	18%	37	2215	28%	38
Mellem	6491	22%	36	4842	35%	30
Høj	3220	16%	43	2390	23%	40
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.23 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter andel job i kommunen, der kræver højt kvalifikationsniveau, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Lav	1304	13%	43	1184	17%	55
Mellem	3462	16%	39	3117	21%	44
Høj	7355	23%	36	5146	39%	28
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.24 Andel udlændinge, der kommer i beskæftigelse (pct.), og varigheden indtil beskæftigelse (uger) fordelt efter, om den pågældende bor i et udsat boligområde, 2000-2002

	Kvinder			Mænd		
	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse	N	Andel beskæftiget	Antal uger til beskæftigelse
Bor i et udsat boligområde	443	16%	42	305	38%	25
Bor ikke i et udsat boligområde	11306	20%	37	8908	30%	34
Er flyttet ml. de 2 typer	371	7%	60	234	22%	61
I alt	12121	20%	38	9447	30%	34

Tabel B2.25 Andel, der bor i udsatte boligområder, opdelt på køn og år i introduktionsprogrammet 2000-2002

År i introduktionsprogrammet	Kvinder	Mænd	I alt
1	6%	6%	6%
2	7%	6%	6%
3	8%	7%	8%
I alt	7%	6%	6%

Bilag 3

Data

Analyserne i rapportens del 1 og 2 er foretaget på baggrund af registeroplysninger på individniveau. De data, der benyttes, stammer dels fra akf's udlændingedatabase baseret på registre i Danmarks Statistik og dels Arbejdsmarkedsstyrelsens DREAM-database. Endelig benyttes individoplysninger om deltagelse i undervisning på landets sprogskoler, trukket fra Integrationsministeriets Danskuddannelsesdatabase.

akf's udlændingedatabase består af et 100% udtræk af udlændinge i Danmark og dækker perioden fra 1984 til 2002/2003. Databasen indeholder oplysninger omkring sociale processer og boligforhold blandt udlændinge og er baseret på registre i Danmarks Statistik. Disse registeroplysninger gør det muligt meget detaljeret at følge individuelle arbejdsmarkedsforløb med tilknytning af en række baggrundsvariabler. Derudover er i analyserne benyttet data fra arbejdsmarkedsstyrelsens DREAM-database, som indeholder ugentlige oplysninger om modtagelse af offentlige ydelser. I analyserne benyttes oplysninger fra DREAM frem til og med 2003.

Analyserne tager generelt udgangspunkt i de personer, der er omfattet af integrationsloven:

- har fået meddelt opholdstilladelse i Danmark efter 1.1.1999
- kommer fra lande uden for EU/EØS
- var 18 år, da de fik meddelt opholdstilladelse
- har ikke før 1999 har haft opholdstilladelse i Danmark

Til projektets del 2, hvor der fokuseres på effekten af integrationsloven, er der for årene 1995-1998 udtrukket en population, der så vidt mulig opfylder samme kriterier således, at hvis disse personer havde fået opholdstilladelse efter 1. januar 1999, ville de have været omfattet af integrationsloven. Der er altså foretaget en afgrænsning, der gør det muligt at sammenligne personer, der er omfattet af integrationsloven, med en tilsvarende population, der blot har fået tildelt opholdstilladelse for tidligt til at kunne blive omfattet.

I projektets del 1 benyttes to forskellige integrationsmål. Det første fokuserer på, hvor lang tid der går fra indvandringstidspunktet, og indtil udlændinge bliver selvforsørgende, mens det andet mål fokuserer på, hvor lang tid der går, fra udlændinge kommer til landet, og til de kommer i ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

Dette betyder endvidere, at der er anvendt to forskellige afgrænsninger af populationen. Dette skyldes, at forholdsvis mange familiesammenførte ikke er berettiget til integrationsydelse, idet de forsørges af den person, de er familiesammenført med. Disse personer kan naturligvis ikke indgå i en analyse af, hvor lang tid der går, inden udlændinge bliver selvforsørgende, idet de ikke modtager offentlige ydelser. Den population, der benyttes i analyser af varigheden indtil selvforsørgelse, omfatter derfor kun de udlændinge, der faktisk modtager offentlig forsørgelse. Specifikt kræves, at personerne har modtaget offentlig forsørgelse inden for de første 13 uger af deres ophold i Danmark.

Analyserne vedrørende overgang til selvforsørgelse omfatter data frem til og med 2003, mens analyserne vedrørende overgang til ordinær beskæftigelse kun omfatter data frem til og med 2002, idet der endnu ikke eksisterer beskæftigelsesoplysninger på individniveau for årene efter 2002.

Der opereres i analyserne med nogle specifikke kriterier, der skal være opfyldt for, at en person betragtes som henholdsvis selvforsørgende eller i ordinær beskæftigelse. Personer regnes således for selvforsørgende, hvis personen i en sammenhængende periode på minimum otte uger ikke har modtaget offentlig forsørgelse. Tilsvarende betragtes en person som værende i beskæftigelse, hvis der er registreret beskæftigelse i mere end to måneder, og at denne beskæftigelse ikke er en del af et aktiveringsforløb.

Bilag 4

Estimationsresultater til afsnit 6

Variabelliste

Følgende angives de variabelnavne, der anvendes i estimationstabellerne

MAND	Indikator for »mand« (M). I estimationerne er »kvinde« (K) referencekategori.
BARN02, BARN36	Antal børn i henholdsvis 0-2- og 3-6-års-alderen.
BARN01	Antal børn i alt uanset alder (også over 6 år).
P01	Skolekundskaber og uddannelsesmæssige kvalifikationer ved start på danskuddannelse, jf. afsnit 3.2 for en uddybning.
DANSK	Deltagelse i danskuddannelse.
DEVNE	Indikator for forbedringen i danskundskaber ved deltagelse i danskuddannelse, jf. afsnit 3.2 for en uddybning.
IKKE	Har ikke tidligere deltaget i danskuddannelse.
AGE1624, AGE2534, AGE4564	Indikator for, om alderen er i intervallerne 16-24, 25-34 og 45-64 år. Referencekategorien er 35-44 år.
BIPERS_D, BIPERS_I, BIPERS_2	Om den respektive udlændinge er samboende med en dansker, en 1. – generations-udlænding eller en 2.-generations-udlænding. Referencekategorien er at være enlig.
EXJUGO, AFGHAN, TYRK, SOMALI, IRAN, ASIEN, AFRIKA, ANDRE	Indikator for, om den pågældende udlænding kommer fra Eksjugoslavien, Afghanistan, Tyrkiet, Somalia, Iran, Asien i øvrigt, Afrika i øvrigt, andre lande. Referencelandet er Irak.
I2000, I2002, I2003	Om indvandringsåret er 2000, 2002 eller 2003. Referenceåret er 2001.
KVOTE, FLYGT,FSAM_F	Opholdsgrundlag: Om der er tale om en kvoteflygtning, flygtning i øvrigt eller en familiesammenført med en flygtning. Referencekategorien er at være familiesammenført med en udlænding i øvrigt.
HOJKVAL	Indikator for, hvor mange højt kvalificerede relativt set der er i bopælskommunen.
IND_3LAN	Hvor stor en andel af kommunens indbyggere der kommer fra tredje verdenslande.
LEDPCT_A	Ledighedsprocenten i kommunen.
UDSAT	Indikator for, om den respektive udlændinge bor i et udsat boligområde.
SYG14, SYG59, SYG10	Om den respektive udlændinge i løbet af året har haft kontakt med en privatpraktiserende læge 1-4, 5-9 og over 9 gange. Anvendes som indikator for sundhedstilstanden. Referencekategorien er ingen kontakt.
U	Fastholdelseseffekt for alle aktiveringstyper under ét.
E	Programeffekt for alle aktiveringstyper under ét.
U1.....U6	Fastholdelseseffekt for hver af de seks aktiveringstyper. U1 = privat jobtræning, U2 = offentlig jobtræning og offentlig individuel jobtræning, U3 = ordinær uddannelse og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb, U4 = særligt aktiverende forløb, U5 = anden aktivering og U6 = privat individuel jobtræning.
E1.....E6	Programeffekt for hver af de seks aktiveringstyper. E1 = privat jobtræning, E2 = offentlig jobtræning og offentlig individuel jobtræning, E3 = ordinær uddannelse og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb, E4 = særligt aktiverende forløb, E5 = anden aktivering og E6 = privat individuel jobtræning.

Estimation af forskellige modeller

I dette afsnit vises det samlede resultat af estimationen af seks forskellige modeller, jf. tabel B4.1. Den egentlige fortolkning af resultaterne gennemføres i afsnit 6. Her skal derfor alene angives nogle relativt få kommentarer af mere teknisk karakter.

Programeffekterne E1...E6 i model 5 er ændret betydeligt i forhold til estimerne i de tidligere modeller. Det skal ses i lyset af inddragelsen af interaktionseffekter mellem programeffekterne og ikke at deltage i danskuddannelse (IKKE). Dette betyder, at de »rene« programeffekter nu skal fortolkes som effekten for de udlændinge, der har modtaget danskuddannelse på det første niveau på henholdsvis spor 2 og 3 (eller på det sidste trin på spor 1). Det er i forhold til denne gruppe, at interaktionseffekterne skal ses.

Tabel B4.1 Estimationsresultater for sandsynligheden for at blive selvforsørgende

	Model					
	1	2	3	4	5	6
Danskuddannelse og -kunderskaber:						
DANSK (deltagelse i danskunderv.)	-1,76	-1,75	-1,70	-1,72	-1,70	-1,70
P01 (danskunderskaber ved påbegyndelsen af undervisningen)	0,29	0,28	0,28	0,27	0,26	
DEVNE (forbedring af danskunderskaber)	0,15	0,16	0,16	0,27	0,13	
IKKE (har ikke deltaget i danskuddannelse)	-0,28	-0,26	-0,26	-0,44		
SPOR 1 (danskuddannelse på spor 1)					-0,25*	-0,19
SPOR 2 (danskuddannelse på spor 2)					0,12	0,16
SPOR 3 (danskuddannelse på spor 3)					0,38	0,51
Aktivering:						
U (fastholdelseeffekt)	-0,99					
E (programeffekt)	0,27					
<u>Fastholdelseeffekter:</u>						
- privat jobtræning		(-0,07)	(-0,09)	(-0,08)	(-0,09)	(-0,03)
- offentlig jobtræning		-1,08	-0,89	-0,91	-0,88	-0,87
- uddannelse		-1,20	-1,13	-1,13	-1,13	-1,11
- særligt aktiverende forløb		-1,09	-0,98	-1,00	-0,98	-0,98

	Model					
	1	2	3	4	5	6
- anden aktivering (vejledning mv.)		-1,07	-1,03	-1,01	-1,04	-1,05
- privat individuel jobtræning		-0,78	-0,67	-0,68	-0,67	-0,62
<u>Programeffekter:</u>						
- privat jobtræning		0,92	0,92	1,17	0,92	1,01
- offentlig jobtræning		0,33	0,34	(0,16)	0,33	0,40
- uddannelse		(0,14)	(0,15)	(0,04)	(0,15)	0,20
- særligt aktiverende forløb		0,22	0,23	0,20	0,23	0,30
- anden aktivering		(0,04)	(0,04)	(-0,05)	(0,03)	(0,03)
- privat individuel jobtræning		0,49	0,50	0,60	0,49	0,57
<u>Fastholdelseeffekt:</u>						
- privat jobtræning*dansk		(0,32)	(0,27)	(0,31)	(0,31)	(0,32)
- offentlig jobtræning*dansk		-0,92	-0,93	-0,92	-0,91	-0,92
- uddannelse*dansk		(-0,24)	(-0,29)	(-0,24)	(-0,24)	(-0,24)
- særligt aktiverende forløb*dansk		-0,35	-0,36	-0,35	-0,36	-0,35
- anden aktivering (vejledning mv.)*dansk		(-0,14)	(-0,18)	(-0,14)	(-0,15)	(-0,14)
- privat individuel jobtræning*dansk		(-0,61)	(-0,64)	(-0,62)	(-0,61)	(-0,61)
Yderligere programeffekt ved kombination med danskuddannelse						
- privat jobtræning*P01				(-0,05)		
- offentlig jobtræning*P01				0,16		
- uddannelse*P01				(0,09)		
- særlig aktiverende forløb*P01				(0,01)		
- anden aktivering (vejledning mv.)*P01				(0,08)		
- privat individuel jobtræning*P01				(-0,11)		
- privat jobtræning*DEVNE				-1,55		
- offentlig jobtræning*DEVNE				(-0,13)		
- uddannelse*DEVNE				-0,22		
- særligt aktiverende forløb*DEVNE				-0,24		
- anden aktivering (vejledning mv.)*DEVNE				-0,32		
- Privat individuel jobtræning*DEVNE				-0,67		
- privat jobtræning*IKKE				(-0,10)		
- offentlig jobtræning*IKKE				0,82		
- uddannelse*IKKE				0,73		
- særligt aktiverende forløb*IKKE				0,52		
- anden aktivering (vejledning mv.)*IKKE				0,81		
- privat individuel jobtræning*IKKE				0,79		

	Model					
	1	2	3	4	5	6
Baggrundsvariabler:						
MAND uden børn (reference er KVINDE uden børn)	0,38	0,37	0,37	0,36	0,37	0,38
K*(0-2-årige børn)	-0,47	-0,49	-0,48	-0,46	-0,47	-0,49
K*(3-6 årige børn)	-0,27	-0,27	-0,27	-0,26	-0,26	-0,26
K*(antal børn uanset alder)	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18
M*(0-2-årige børn)	-0,36	-0,35	-0,35	-0,35	-0,36	-0,36
M*(3-6-årige børn)	(-0,14)	(-0,14)	(-0,13)	(-0,13)	(-0,13)	(-0,13)
M*(antal børn uanset alder)	(-0,06)	(-0,07)	(-0,07)	-0,07	(-0,06)	(-0,05)
16-24 år	0,63	0,63	0,63	0,63	0,62	0,64
25-34 år	0,41	0,41	0,40	0,40	0,40	0,41
45-64 år	-0,65	-0,65	-0,65	-0,63	-0,64	-0,65
gift med en dansker	0,61	0,59	0,59	0,57	0,57	0,58
gift med en udlænding	-0,32	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,34
gift med en 2. gen. udlændinge	(-0,03)	(-0,03)	(-0,03)	(-0,02)	(-0,04)	(-0,04)
fra Eksjugoslavien	0,47	0,47	0,47	0,47	0,47	0,50
fra Afghanistan	(0,09)	(0,10)	(0,10)	(0,09)	(0,09)	(0,11)
fra Tyrkiet	0,43	0,42	0,42	0,42	0,45	0,47
fra Somalia	0,19	0,21	0,21	0,20	0,24	0,24
fra Iran	(0,12)	(0,13)	(0,13)	(0,13)	(0,12)	(0,15)
fra øvrige Asien	0,25	0,25	0,25	0,25	0,26	0,26
fra øvrige Afrika	0,38	0,38	0,38	0,38	0,36	0,37
andre lande	0,44	0,46	0,46	0,45	0,43	0,48
indvandret i år 2000	(-0,05)	(-0,04)	(-0,04)	(-0,03)	(-0,04)	(-0,03)
indvandret i år 2002	0,38	0,38	0,38	0,37	0,38	0,39
indvandret i år 2003	0,43	0,44	0,43	0,43	0,43	0,45
flygtninge (ikke kvote-)	-1,09	-1,11	-1,10	-1,10	-1,09	-1,10
kvoteflygtninge	-1,64	-1,65	-1,64	-1,64	-1,63	-1,66
familiesammenført m. en flygtning	-0,83	-0,82	-0,81	-0,81	-0,81	-0,83
andel højt kvalificerede job i komm.	-0,13	-0,14	-0,14	-0,13	-0,15	-0,15
andel indiv. fra tredje verdenslande i komm.	0,27	0,33	0,33	0,32	0,34	0,33
ledighedsprocent i kommunen	-0,32	-0,29	-0,29	-0,31	-0,32	-0,32
bor i udsat boligområde	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,34	-0,33
1-4 årlige kontakter med læge	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,14	-0,14
5-9 årlige kontakter med læge	-0,46	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45	-0,46
over 9 årlige kontakter med læge	-0,79	-0,79	-0,78	-0,78	-0,78	-0,81

* Koefficienten til SPOR1 afhænger af skaleringen af P01, hvilket der er taget højde for ved at fratrække 2*koefficienten til P01, jf. figur 3.1.

() Koefficienten er ikke signifikant på 5%-niveau.

Tabel B4.2 Estimationsresultater for sandsynligheden for at komme i beskæftigelse

	Alle			Forsørgelsesdata		
	Model 1b	Model 2b	Model 5b	Model 1c	Model 2c	Model 5c
Danskuddannelse og -kunderskaber:						
DANSK (deltagelse i danskunderv.)	-0,76	-0,75	-0,63	-0,99	-0,98	-0,77
P01 (danskunderskaber ved påbegyndelsen af undervisningen)	0,32	0,30	0,43	0,45	0,45	0,50
DEVNE (forbedring af danskunderskaber)	0,32	0,33	0,36	0,39	0,38	0,39
IKKE (har ikke deltaget i danskuddannelse)	-0,17	-0,16		-0,23	-0,24	
SPOR 1 (danskuddannelse på spor 1)			-0,31*			-0,58*
SPOR 2 (danskuddannelse på spor 2)			(0,05)			(0,13)
SPOR 3 (danskuddannelse på spor 3)			(0,08)			0,20
Aktivering:						
U (fastholdelseeffekt)	-0,85			-0,48		
E (programeffekt)	-0,16			(0,14)		
<u>Fastholdelseeffekter:</u>						
- privat jobtræning		(0,15)	(0,28)		(0,44)	0,57
- offentlig jobtræning		-0,53	(-0,18)		-0,73	(-0,30)
- uddannelse		(-0,14)	(-0,13)		-0,36	(-0,13)
- særligt aktiverende forløb		-0,80	-0,44		-0,27	(0,06)
- anden aktivering (vejledning mv.)		-1,23	-1,14		-0,56	(-0,34)
- privat individuel jobtræning		-0,36	(-0,16)		-0,68	-0,55
<u>Programeffekter:</u>						
- privat jobtræning		0,88	0,80		1,37	1,35
- offentlig jobtræning		(0,28)	(0,16)		(-0,04)	(-0,02)
- uddannelse		(0,24)	(-0,12)		(-0,08)	(-0,05)
- særligt aktiverende forløb		(-0,09)	(-0,21)		(0,26)	(0,24)
- anden aktivering		-0,33	-0,45		(0,29)	(0,27)
- privat individuel jobtræning		0,61	0,60		(0,20)	(0,23)
<u>Fastholdelseeffekt:</u>						
- privat jobtræning*dansk			(-1,27)			(-0,91)
- offentlig jobtræning*dansk			-1,10			-1,01
- uddannelse*dansk			-0,71			-0,46
- særligt aktiverende forløb*dansk			-1,11			-0,93
- anden aktivering (vejl. mv.)*dansk			-0,58			-0,81
- privat individuel jobtræning*dansk			(-0,42)			(-0,23)

	Alle			Forsørgelsesdata		
	Model 1b	Model 2b	Model 5b	Model 1c	Model 2c	Model 5c
Baggrundsvariabler:						
MAND uden børn	1,17	1,16	1,14	1,05	1,08	1,06
K*(0-2-årige børn)	-1,15	-1,13	-1,10	-1,00	-1,04	-1,00
K*(3-6-årige børn)	-0,86	-0,84	-0,84	-0,62	-0,63	-0,62
K*(antal børn uanset alder)	0,15	0,15	0,15	(0,02)	(0,02)	(0,02)
M*(0-2-årige børn)	-0,26	-0,26	-0,27	-0,25	-0,23	-0,24
M*(3-6-årige børn)	-0,34	-0,33	-0,33	(0,02)	(0,00)	(0,01)
M*(antal børn uanset alder)	(0,06)	(0,05)	(0,06)	(-0,08)	(-0,08)	(-0,08)
16-24 år	0,43	0,42	0,41	0,92	0,92	0,90
25-34 år	0,31	0,31	0,31	0,53	0,55	0,54
45-64 år	-0,94	-0,93	-0,92	-1,02	-1,07	-1,04
gift med en dansker	0,16	0,17	0,15	0,64	0,62	0,61
gift med en udlænding	-0,50	-0,50	-0,49	-0,29	-0,32	-0,30
gift med en 2. gen. udlændinge	-0,32	-0,32	-0,32	(-0,14)	(-0,14)	(-0,12)
fra Eksjugoslavien	1,47	1,48	1,46	0,80	0,82	0,80
fra Afghanistan	0,28	0,26	0,27	(0,06)	(0,04)	(0,04)
fra Tyrkiet	0,92	0,93	0,93	0,81	0,83	0,84
fra Somalia	-0,97	-0,95	-0,94	-0,85	-0,89	-0,87
fra Iran	(-0,07)	(-0,06)	(-0,05)	(0,23)	(0,25)	(0,25)
fra øvrige Asien	0,76	0,77	0,76	0,50	0,51	0,51
fra øvrige Afrika	0,89	0,90	0,91	0,70	0,71	0,71
andre lande	0,81	0,83	0,82	0,62	0,68	0,66
indvandret i år 2000	(0,05)	(0,04)	(0,05)	(0,01)	(0,01)	(0,01)
indvandret i år 2002	-0,24	-0,24	-0,24	-0,33	-0,34	-0,33
flygtninge (ikke kvote-)	-1,44	-1,52	-1,48	-0,40	-0,42	-0,41
kvoteflygtninge	-1,97	-2,02	-1,98	-1,39	-1,45	-1,43
familiesammenført m. en flygtning	-1,38	-1,40	-1,37	-0,94	-0,95	-0,93
andel højt kvalificerede job i komm.	(-0,04)	(-0,04)	(-0,04)	-0,10	(-0,04)	(-0,05)
andel indiv. fra tredje verdens lande i komm.	0,43	0,46	0,46	0,42	0,30	0,32
ledighedsprocent i kommunen	-1,10	-1,07	-1,06	-0,82	-0,79	-0,80
bor i udsat boligområde	-0,32	-0,34	-0,33	-0,48	-0,47	-0,47
1-4 årlige kontakter med læge	0,11	0,11	0,11	(-0,02)	(-0,01)	(-0,01)
5-9 årlige kontakter med læge	(-0,09)	-0,10	-0,10	-0,39	-0,39	-0,39
over 9 årlige kontakter med læge	-0,38	-0,38	-0,37	-0,53	-0,53	-0,52

* Koefficienten til SPOR1 afhænger af skaleringen af P01, hvilket der er taget højde for ved at fratrække 2*koefficienten til P01, jf. figur 3.1.

() Koefficienten er ikke signifikant på 5%-niveau.

Bilag 5

Økonometrisk model

De observerede forløb i hhv. offentlig forsørgelse og ledighed analyseres i en såkaldt varighedsmodel, hvor det er varigheden fra indvandringstidspunkt indtil hhv. selvforsørgelse og beskæftigelse, der modelleres. Denne modeltype vælges, fordi den på en naturlig måde tillader at medtage den fulde information fra alle forløb, hvad enten de afsluttes med selvforsørgelse/beskæftigelse eller deres afslutning ikke observeres pga. højrecensurering. Den basale varighedsmodel med proportional, stykkevis konstant afgangsrate er udvidet med tidsvarierende forklarende variabler og til så vidt muligt at tage hensyn til uobserveret heterogenitet.

Afgangsraten ud af offentlig forsørgelse modelleres i timing of events-modellen samlet med transitionsraten ind i aktiveringsprogrammer. Modellen korrigerer så vidt muligt for ikke-stokastisk selektion ind i aktiveringsprogrammer, både for observerede og uobserverede variabler. Abbring og van den Berg (2003) viser, at under antagelse af blandede proportionale afgangsrater og af, at varigheden indtil deltagelse i aktiveringsprogrammer givet de observerede variabler er ikke-deterministisk, så er de centrale parametre (effekten af deltagelse i aktiveringsprogrammer) ikke-parametrisk identificeret. Det betyder, at det ikke er nødvendigt med eksklusionsrestriktioner, så alle variabler, der bruges til modellering af varigheden til aktivering, kan anvendes som forklarende variabler for varigheden til selvforsørgelse. Intuitionen er, at variationen i varigheden til aktive-

ring udskiller programeffekten af aktiveringsprogrammet fra den uobserverede heterogenitet, som antages at være konstant over tid.

Dette gør det muligt at estimere både fastholdelses- og programeffekt af aktivering, mens der samtidig tages hensyn til, at deltagelse i aktiveringsprogrammer er en endogen proces. Dette gør det muligt at tage højde for, at det ikke er tilfældigt, hvilke grupper af udlændinge der deltager i hvilke aktiveringsforanstaltninger.

Modelspecifikation

Modellens centrale variabler er T_u , som angiver længden af en periode med offentlig forsørgelse, og T_p , som angiver længden af perioden med offentlig forsørgelse indtil første aktiveringsperiode. Begge variabler er positive, stokastiske, og pr. konstruktion gælder det, at $T_p \leq T_u$ idet aktiverede personer er under offentlig forsørgelse. Hvis $T_p < T_u$ er personen således aktiveret i en del af perioden under offentlig forsørgelse. Hvis $T_p = T_u$ har personen ikke været aktiveret inden T_u , så varigheden indtil aktivering, T_p , er højrecensureret.

Lad $x(t)$ være en vektor af observerede eksogene tidsvarierende forklarende variabler, og lad v_u og $v_p = (v_{p1}, \dots, v_{pJ})$ angive uobserverede variabler, som muligvis påvirker afgangsraten ud af offentlig forsørgelse og transitionsraterne for selvforsørgelse ind i de J aktiveringstyper. Transitionsraten til aktivering antages for alle aktiveringstyper at være af blandet proportional form. Transitionsraten til aktivering af type j er

$$\theta_{pj}(t_p | x(t_p), v_{pj}) = \lambda_{pj}(t_p, \gamma_{pj}) \exp(x(t_p) \beta_{pj} + v_{pj})$$

hvor β_{pj} og γ_{pj} er vektorer af ukendte parametre, som skal estimeres, og $\lambda(t_p, \gamma_{pj})$ er den stykkevist konstante del af transitionsraten,

$$\lambda_{pj}(t_p, \gamma_{pj}) = \sum_{m=1}^M \tau_{pjm} 1\{h_{m-1} \leq t_p < h_m\}, \quad h_0 = 0, h_M = \infty, \quad h_0 < \dots < h_M.$$

hvor intervallerne her svarer til kvartaler efter opholdstilladelse, så $h_m = 13m$, idet tidsenheden er uger, og der er 13 uger på et kvartal. Den

samlede transitionsrate til aktivering er summen af transitionsraterne til de J enkelte aktiveringstyper

$$\theta_p(t_p | x(t_p), v_p) = \sum_{j=1}^J \theta_{pj}(t_p | x(t_p), v_{pj}).$$

Deltagelse i de forskellige aktiveringstyper angives i to tidsvarierende $1 \times J$ -dimensionale vektorer af indikatorvariabler, $d_1(t)$ og $d_2(t)$. Det j 'te element i $d_1(t)$ antager værdien 1, hvis personen på tidspunkt t er i aktivering af type j og 0 ellers, således at højst ét element i $d_1(t)$ kan antage værdien 1, på et givent tidspunkt. På lignende vis antager det j 'te element i $d_2(t)$ værdien 1, hvis personen på et tidligere tidspunkt har været i aktivering af type j , men ikke er det længere og 0 ellers.

Afgangsraten fra offentlig forsørgelse antages ligesom transitionsraterne til aktiveringstyperne at være af blandet proportional form, så den kan skrives som

$$\theta_u(t_u | x(t_u), d_1(t_u), d_2(t_u), v_u) = \lambda_u(t_u) \exp(x(t_u)\beta_u + d_1(t_u)\delta_1 + d_2(t_u)\delta_2 + v_u)$$

hvor β , δ_1 , δ_2 er vektorer af ukendte parametre, som skal estimeres. Koefficientvektoren β angiver effekten af de forklarende variabler på afgangsraten. Fastlåsningseffekten δ_1 angiver effekten af at deltage i hver af de J aktiveringstyper, mens programeffekten δ_2 angiver effekten af tidligere at have deltaget i hver af de J aktiveringstyper. Timing of events-modellen tager hensyn til mulig endogenitet af $d_1(t)$ og $d_2(t)$ ved at tillade korrelation mellem de uobserverede komponenter v_u og v_p . Det betyder, at modellen tillader selektionen ind i aktivering at afhænge af såvel uobserverede som observerede variabler, og at den estimerede effekt af aktivering så vidt muligt er rensat for betydningen af selektion ind i de forskellige aktiveringstyper.

Hvis variablen c defineres som en indikatorvariabel, der tager værdien 1 for forløb, som afsluttes med selvforsørgelse og 0 for højrecensurerede forløb, er en enkelt persons bidrag til likelihoodfunktionen, givet de observerede og uobserverede variabler,

$$L(v_u, v_p) = \theta_{pj}(t_p | x_j(t_p), v_{pj})^{1\{t_p < t_u\}} \theta_u(t_u | x(t_u), d_1(t_u), d_2(t_u), v_u)^c \\ \times \exp \left[- \int_0^{t_p} \theta_p(s | x(s), v_p) ds - \int_0^{t_u} \theta_u(s | x(s), d_1(s), d_2(s), v_u) ds \right]$$

hvor j angiver, hvilken type aktivering personen deltager i¹³. Det samlede udtryk for likelihoodfunktionen bliver så

$$L = \iint L(v_u, v_p) dF(v_u, v_p)$$

hvor F er en tæthedsfunktion for (v_u, v_p) . Her antages (v_u, v_p) at følge en diskret 2×2-punkts fordeling med tilhørende punktsandsynligheder.

Margineffekter

Margineffekterne er målt i uger og angiver den forventede effekt af en variabel eller foranstaltning. Margineffekten af en diskret variabel eller foranstaltning, som de der anvendes her, beregnes som differencen mellem den forventede varighed, når de relevante forklarende variabler antager værdier svarende til situationen med og uden foranstaltningen

$$M = E[t_u | x^1] - E[t_u | x^0]$$

hvor x^1 og x^0 er de forklarende variabler hhv. med og uden foranstaltningen. I det simple tilfælde, hvor margineffekten beregnes for en enkelt diskret variabel i, vil dette svare til, at $x_i^1 = 1$ og $x_i^0 = 0$ for alle personer.

Den forventede varighed $E[t_u | x]$, som indgår i udtrykket for margineffekten, beregnes som det forventede areal under overlevelseskurven,

$$E[t_u | x] = E \left[\int_0^{T_{\max}} S(r) dr \right]$$

hvor $T_{\max}$ er tidshorisonten for margineffekten, og overlevelsesfunktionen beregnes ud fra afgangsraten

$$S(t) = \exp \left(- \int_0^t \theta_u(s) ds \right).$$

Af praktiske årsager er den forventede varighed $E[t_u | x]$ og dermed marginaleffekterne ikke beregnet for populationen, men for en repræsentativ standardperson. Dette påvirker størrelsen af marginaleffekterne, men ikke deres retning (fortegn) eller signifikansniveau.

Standardpersonen tilhører referencegruppen for alle variabelkategorier. Det vil sige, at det er en rask, enlig, barnløs 35-44-årig irakisk kvinde, som bor i et ikke-udsat boligområde efter i 2001 at være blevet familiesammenført med en ikke-flygtning. Hun bor i en gennemsnitlig kommune med 26,1% højtuddannede job, 5,9% udlændinge fra tredjelande og 5,4% ledige. Det kan umiddelbart virke selvmodsigende, at den 35-44-årige standardperson er familiesammenført og enlig, men det har ingen betydning for beregningerne.

Herudover udstyres standardpersonen med en antal syntetiske aktiverings- og danskuddannelsesforløb, og den forventede varighed beregnes som det vægtede gennemsnit af den beregnede varighed for disse. De anvendte forløb og vægte er så vidt muligt modelleret efter populationen, men der er af praktiske årsager gjort følgende simplificerede antagelser:

- Forløbene kan have tre forskellige starttidspunkter/varigheder svarende til 1., 2. eller 3. kvartil i populationen. De tre starttidspunkter og varigheder er lige sandsynlige inden for aktiveringstypen hhv. sporet.
- Danskkursisterne skifter ikke spor undervejs.
- Danskuddannelsesforløbene foregår uden afbrydelse.
- Danskkursisterne har konstant indlæringsrate (uger pr. niveau) svarende til enten 1., 2. eller 3. kvartil af kursisterne på hvert spor. De tre mulige indlæringsrater er lige sandsynlige.
- Aktiveringstype og danskuddannelsesspor er uafhængige af hinanden og af standardpersonens baggrundsvariabler.

Givet disse antagelser dannes forskellige sæt af syntetiske aktiverings- og danskuddannelsesforløb for hvert af de analyserede datasæt, så de beregnede marginaleffekter så vidt muligt reflekterer de faktiske forhold. Hvert sæt af aktiveringsforløb består af 55 mulige aktiveringsforløb, mens sætterne af danskuddannelsesforløb består af 82 mulige forløb. De dannede sæt af aktiveringsforløb er beskrevet i tabel B5.1, mens danskuddannelsesforløbene er beskrevet i tabel B5.2. Ved beregning af marginaleffek-

terne kombineres aktiverings- og danskuddannelsesforløb således, at standardpersonen i alt har 4510 forløb, og der kan tages hensyn til evt. effekt af kombination af danskuddannelse og aktivering.

De syntetiske aktiveringsforløb karakteriseres overordnet ved, om personen aktiveres og typen af aktivering. Ved beregningen af marginaleffekterne indgår hhv. ingen aktivering og de seks typer med deres respektive vægte, som svarer til deres observerede frekvens i det relevante datasæt. For aktivering samlet og for hver af de seks aktiveringstyper dannes aktiveringsforløb med tre forskellige starttidspunkter og varigheder af aktiveringsperioden. Starttidspunkterne og varighederne antages at være lige sandsynlige og uafhængigt fordelt, så der er $\frac{1}{3} \cdot \frac{1}{3} = \frac{1}{9}$ sandsynlighed for hver kombination inden for aktiveringstypen. Som beskrevet ovenfor anvendes kvartilerne fra den relevante population; fx ses det i tabel B5.1, at aktiveringen i selvforsørgelsesdatasættet er påbegyndt efter syv uger i 25% af forløbene, 50% efter 19 uger og 75% efter 49 uger. Tilsvarende er kvartilerne for varigheden af alle aktiveringsforløb hhv. 14, 31 og 59 uger.

Tabel B5.1 Beskrivelse af de syntetiske aktiveringsforløb

	Vægt	Starttidspunkt			Varighed		
		Tidlig	Middel	Sent	Kort	Middel	Lang
Model 1/2/5: Varighed indtil selvforsørgelse							
Aktiveres ikke	38,7%	-	-	-	-	-	-
Aktiverede samlet	61,3%	7	19	49	14	31	59
Type 1	1,5%	18	44	76	14	25	35
Type 2	13,4%	9	26	56	17	34	62
Type 3	10,6%	5	13	42	15	34	62
Type 4	20,3%	7	17	43	17	34	66
Type 5	8,8%	7	10	23	10	26	53
Type 6	6,7%	16	39	74	13	23	43
Model 35b/36b/42b: Varighed indtil beskæftigelse, alle							
Aktiveres ikke	63,8%	-	-	-	-	-	-
Aktiverede samlet	36,2%	6	17	40	16	30	52
Type 1	0,8%	16	35	61	14	26	35
Type 2	7,7%	9	24	49	17	30	52
Type 3	6,5%	5	13	32	15	26	48
Type 4	12,5%	7	16	36	18	31	52
Type 5	5,5%	4	8	22	13	31	52
Type 6	3,3%	13	35	57	13	25	43

	Vægt	Starttidspunkt			Varighed		
		Tidlig	Middel	Sent	Kort	Middel	Lang
Model 35f/36f/42f: Varighed indtil beskæftigelse, offentligt forsørgede							
Aktiveres ikke	47,5%	-	-	-	-	-	-
Aktiverede samlet	52,5%	6	16	39	17	30	52
Type 1	1,1%	15	34	61	14	26	35
Type 2	11,6%	9	22	48	17	30	52
Type 3	9,3%	4	12	30	17	26	48
Type 4	18,1%	6	15	35	18	31	52
Type 5	7,4%	4	8	18	13	34	52
Type 6	5,0%	13	34	56	13	25	44

Note: Aktiveringsforløbenes starttidspunkter og varigheder er 1., 2. og 3. kvartil for det relevante datasæt. Til model 35 bruges alle aktiverede samlet, mens modellerne 36 og 42 bruger de enkelte aktiveringstyper.

De syntetiske danskuddannelsesforløb dannes helt tilsvarende aktiveringsforløbene, på nær at danskuddannelsesforløb overordnet opdeles på de tre undervisningsspor, og der også dannes tre mulige indlæringshastigheder for hvert spor. Fx ses det i tabel B5.2, at ud af personerne i selvforsørgelsesdatasættet som starter med danskuddannelse på spor 3, bruger de 25% hurtigste 12 uger eller mindre pr. niveau, mens de 50% hurtigste højst bruger 20 uger, og de 75% hurtigste højst bruger 32 uger.

Tabel B5.2 Beskrivelse af de syntetiske danskuddannelsesforløb

	Ingen undervisning		Danskuddannelse på	
		Spor 1	Spor 2	Spor 3
Model 35s/36s/42s: Varighed til selvforsørgelse				
Vægt	18,6%	20,3%	33,2%	28,0%
Starttidspunkt (uge)				
Tidlig	-	6	5	5
Middel	-	10	8	8
Sent	-	18	14	12
Varighed (uger)				
Kort	-	50	45	39
Middel	-	93	87	75
Lang	-	140	134	120
Indlæringshastighed (uger pr. niveau)				
Hurtig	-	14	22	13
Middel	-	26	32	20
Langsom	-	49	52	32

	Ingen	Danskuddannelse på		
	undervisning	Spor 1	Spor 2	Spor 3
Model 35b/35b/42b: Varighed til beskæftigelse, alle				
Vægt	31,2%	14,6%	25,6%	28,5%
Starttidspunkt (uge)				
Tidlig	-	6	5	5
Middel	-	11	9	8
Sent	-	19	14	13
Varighed (uger)				
Kort	-	32	30	26
Middel	-	59	57	51
Lang	-	93	90	83
Indlæringshastighed (uger pr. niveau)				
Hurtig	-	11	21	11
Middel	-	21	29	17
Langsom	-	35	43	26
Model 35f/36f/42f: Varighed til beskæftigelse, offentligt forsørgede				
Vægt	23,7%	18,9%	30,5%	26,9%
Starttidspunkt (uge)				
Tidlig	-	6	5	5
Middel	-	10	8	8
Sent	-	18	13	12
Varighed (uger)				
Kort	-	35	36	35
Middel	-	62	63	60
Lang	-	96	96	92
Indlæringshastighed (uger pr. niveau)				
Hurtig	-	12	22	13
Middel	-	22	31	20
Langsom	-	37	45	31

Note: Danskuddannelsesforløbenes starttidspunkter, varigheder og indlæringshastigheder er 1., 2. og 3. kvartil for det relevante datasæt.

Litteratur

Abbring, J. og G. van den Berg (2003): The non-Parametric Identification of Treatment Effects in Duration Models, *Econometrica*, 71.

Bolvig, I.; P. Jensen og M. Rosholm (2003): Employment Effects of Active Social Policies, *IZA Discussion Paper* 738.

Calmfors, Lars; Anders Forslund og Maria Hemström (2002): *Does Active Labour Market Policy Work? Lessons from the Swedish Experiences*. IFAU Working Paper 2002:4.

Clausen, Jens og Leif Husted (2005): *Progressionen i undervisningen på sprogcentre*, akf forlaget (under færdiggørelse).

Hedetoft, Ulf; Hans Hummelgaard, Garbi Schmidt, Ruth Emerek, Kirsten Just Jeppesen og Søren Winther (2002): *Integrationsforskningen i Danmark 1980-*, København: Ministeriet for Indvandrere, Flygtninge og Integration (2002).

Hummelgaard, H.; B.K. Graversen, D. Lemmich og J.B. Nielsen (1997): *Udsatte boligområder i Danmark*, akf forlaget, København.

Heckman, J. & B. Singer (1984): A method for minimizing the impact of distributional assumptions in econometric models for duration data, *Econometrica*, 52, 2, pp. 271-320.

Heckman, J.; R. Lalonde og J. Smith (1999): The Economics and Econometrics of ALMP, *Handbook of Labor Economics*, Vol. 3, North-Holland, Amsterdam.

Jensen, Anne Møller & Mette Verner (1996): Dagpengenes betydning for omfanget af arbejdsløshed i Danmark, *Nationaløkonomisk tidsskrift* 134, pp. 238-256.

Jensen, Anne Møller og Martin Bøg (1998): *The consequences of unemployment for health conditions – A longitudinal study based on count data for Denmark*, akf forlaget.

Justesen, Michael (2004): *Active Labour Market Measures in Denmark – a Duration Data Analysis with Immigrants in Focus*, Speciale afleveret ved Institut for Økonomi, Aarhus Universitet.

Kiefer, Nicholas M. (1988): Economic Duration Data and Hazard Functions, *Journal of Economic Literature*, vol XXVI pp. 646-679.

Kluve, J. og C. Schmidt (2002): Active Policy Evaluation: Problems, Methods, and Results, *Economic Policy*, October.

Madsen, Peter Kongshøj (2000): Etniske minoriteter på arbejdsmarkedet – En sammenligning af position og integrationsindsats i fem europæiske lande. *Tidsskrift for ARBEJDSLIV*: 85-106.

Ministeriet for Indvandrere, Flygtninge og Integration (2004): *Introduktionsprogrammet mv. efter integrationsloven – vejledning*.

Munch, J. og L. Skipper (2003): *The Consequences of ALMP Participation In Denmark*, Draft, University of Aarhus.

Nielsen, H.S. og M. Rosholm (1997): The Incidence of Unemployment: Identifying Quits and Layoffs, *CLS Working Paper* 1997:15.

Nielsen, H.S. (2002): Uddannelsesvalg og den sociale arvs betydning – med særlig focus på efterkommere, *AMID Working Paper Series* no. 11, Aalborg Universitet: AMID.

Rosholm, M. (1998): *Transitions in The Labour Market*, PhD Thesis 1998-3, Aarhus Universitet, Institut for Økonomi.

Rosholm, M. og L. Skipper (2003): Is Labour Market Training a Curse for the Unemployed? Evidence from a Social Experiment, *IZA Discussion Paper* 716.

Rosholm, M. og M. Svarer (2004): Estimating the Threat Effect of Labour Market Programmes, *IZA Discussion Papers* No. 1300.

Stanley, M.; L. Katz og A. Krueger (1999): *Impacts of Employment and Training Programmes: The American Experience*, Draft, Harvard University.

Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark, 2004, *Udlændinge- og integrationspolitikken i Danmark og udvalgte lande*, Ministeriet for Indvandrere, Flygtninge og Integration.

Undervisningsministeriet (1999): *Spor 1. Undervisningsvejledning*, Uddannelsesstyrelsens håndbogsserie nr. 26 – 1999.

Del 2

Effekten af integrationsloven

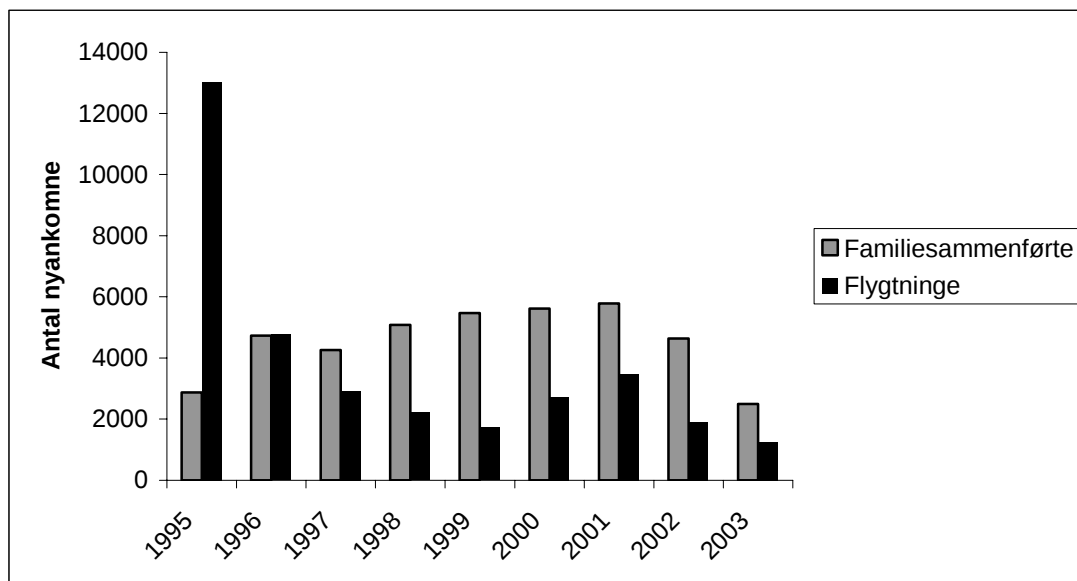
7 Formål og baggrund

Et af de primære formål med integrationsloven, som blev implementeret 1.1.1999, var at animere nyankomne udlændinge til at blive selvforsørgende hurtigere, end det hidtil havde været tilfældet. Dette skulle via integrationsloven sikres med en indsats på en række områder, som blev anset som centrale i forhold vellykket integration, herunder en styrkelse af arbejdsmarkedsintegrationen ved en hurtigere og mere effektiv aktiveringsindsats af de nyankomne udlændinge.

Med rette kan man spørge, hvorvidt det man sigtede mod med integrationsloven også var det, der blev resultatet nu her seks år efter, at integrationsloven blev indført. Kort sagt, bliver nyankomne udlændinge hurtigere selvforsørgende efter implementeringen af integrationsloven, end det var tilfældet tidligere? Dette spørgsmål er det centrale tema i indeværende kapitel.

Specifikt er vi interesseret i at se på udlændinge, som er kommet til Danmark i perioden fra 1995 og frem til og med 2002. I princippet er vi også interesseret i at se på dem, som er kommet til landet i 2004, men af datamæssige årsager er det ikke muligt at foretage analysen længere frem end til og med 2002, jf. afsnit 8. Tilgangen af udlændinge i perioden 1995-2003 er beskrevet i figur 7.1.

Figur 7.1 Antal nyankomne udlændinge i perioden 1995-2003. Fordelt på op-
holdsgrundlag

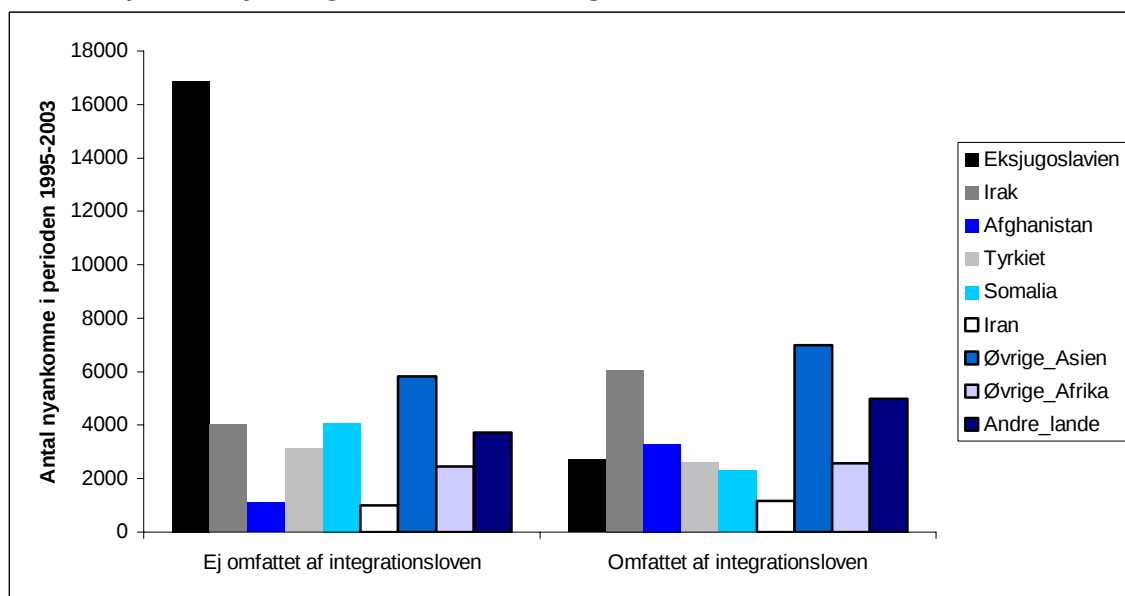
Note: Egne beregninger. Se beskrivelse af data i afsnit 3.

Som det fremgår af figur 7.1, udgør familiesammenførte udlændinge de fleste år den største andel af tilstrømningen af nye udlændinge, undtagen i 1995, hvor flygtningegruppen på grund af flygtningetilstrømningen fra Eksjugoslavien¹⁴ er næsten fem gange så stor som gruppen af familiesammenførte. Fra 1996 og frem til og med 2001 stiger antallet af nye familiesammenføringer, hvorefter det aftager markant. Tilstrømningen af nye flygtninge falder fra 1996 og frem til 1999, hvorefter det igen stiger frem til 2001. Fra 2001 og frem til 2003 falder antallet af nyankomne flygtninge til det laveste niveau over hele tidsperioden 1995-2003. Dette hænger antageligvis sammen med de stramninger af integrationsloven, der har fundet sted (som beskrevet i de forrige kapitler) herunder indførelsen af starthjælpen mv.

De ændringer i tilstrømningen af udlændinge, som blev tydeliggjort i figur 7.1, afspejles også i, hvilke oprindelseslande de nyankomne udlændinge er kommet fra henholdsvis før og efter implementeringen af integrationsloven. Når man betragter de væsentligste udlændingegrupper i perioden 1995-2003, med hensyn til antallet af nyankomne udlændinge, kan man se, at der er sket ændringer i kompositionen af udlændingegruppen. Dette er beskrevet i figur 7.2, hvor det fremgår, at der især for udlændinge

fra Eksjugoslavien er stor forskel på antallet af dem, som ikke er omfattet af integrationsloven, i forhold til dem, som er omfattet af integrationsloven.

Figur Oprindelseslande for nyankomne udlændinge i perioden 1995-2003.
7.2 Fordelt på tilknytningsforhold til integrationsloven

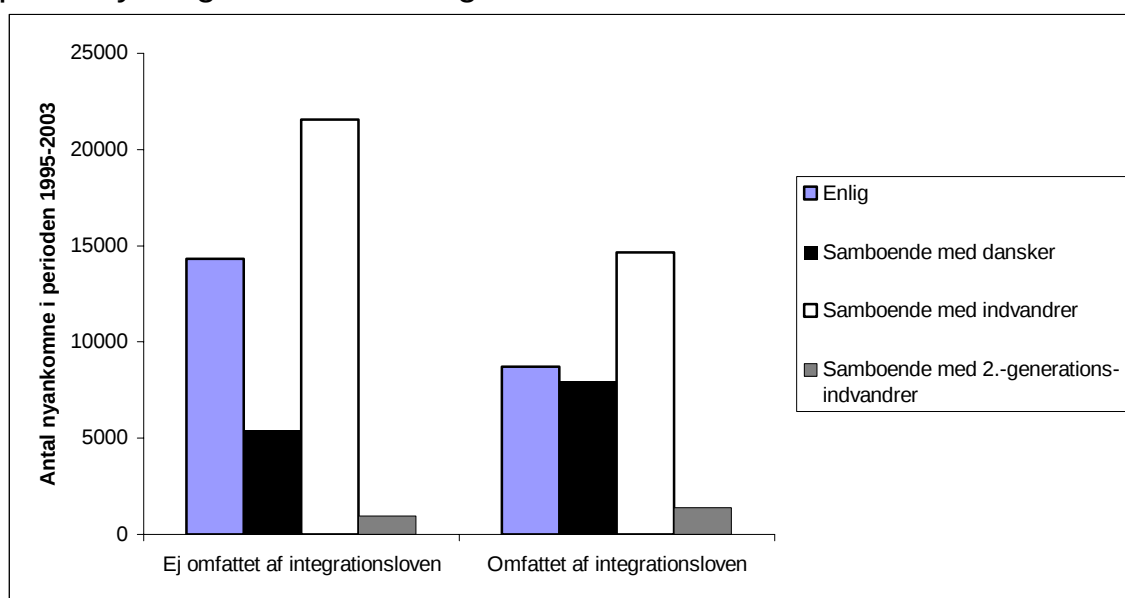
Note: Egne beregninger. Se beskrivelse af data i afsnit 3.

Modsat er der for udlændinge fra henholdsvis Irak, Afghanistan, Øvrige Asien samt andre lande flere, som er omfattet af integrationsloven end det modsatte. Over hele perioden udgør nyankomne udlændinge fra Eksjugoslavien langt den største gruppe, mens nyankomne udlændinge fra Irak, øvrige Asien samt Somalia udgør nogle væsentlige mellemgrupper.

Når nye udlændinge ankommer til Danmark, er integration en af forudsætningerne for, at de på sigt kan opnå beskæftigelse og blive selvforførgende. På den baggrund var et af formålene med integrationsloven at få en større geografisk spredning af de nyankomne udlændinge, således at de havde bedre muligheder for at blive integreret i det danske samfund. Dette kommer dog ofte i konflikt med det, at mange udlændinge ønsker at bo/være sammen med ligesindede eller folk af egen etnisk oprindelse. Dette ønske tydeliggøres, når man kigger på den civile status af de nyankomne udlændinge og deres valg af eventuel partner. Langt hovedparten af de nyankomne udlændinge bor sammen en anden udlænding. Dette fremgår af figur 7.3, der beskriver civil status for de nyankomne udlændinge i perio-

den 1995-2003, og hvorvidt en eventuel sambo er henholdsvis udlænding, andengenerationsudlænding eller dansker. Figur 7.3 er yderligere opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven.

Figur 7.3 Civil status for nyankomne udlændinge i perioden 1995-2003. Fordelt på tilknytningsforhold til integrationsloven

Note: Egne beregninger. Se beskrivelsen af data i afsnit 3.

Som det fremgår af figur 7.3, er det stadig den største andel af de nyankomne udlændinge, der er samboende med en udlænding også efter implementeringen af integrationsloven, om end antallet er faldet siden da. Samtidig er antallet af nyankomne udlændinge, der er samboende med en dansker, steget lidt, hvilket også gør sig gældende for nyankomne udlændinge, der er samboende med en andengenerationsudlænding. En af grunde til faldet i antallet af nyankomne, der er samboende med en anden udlænding, kan være de stramninger, der har været foretaget bl.a. med hensyn til tilknytningskravet.

Ud over disse aspekter vil der være en række andre aspekter, som har betydning for udlændinges chancer for at opnå beskæftigelse og blive selvforsørgende. En række af disse aspekter vil der blive taget højde for i analysen, hvor det primære fokus, som tidligere beskrevet, vil være på udlændinges mulighed for at opnå beskæftigelse/uddannelse. Resten af kapitlet er opbygget som følger. I afsnit 8 gives en grundig beskrivelse af det anvend-

te datamateriale, mens afsnit 9 beskriver den empiriske model. Afsnit 10 giver en beskrivende analyse, med udgangspunkt i det anvendte datamateriale, mens afsnit 11 giver en grundig økonometrisk analyse af problematikkerne.

8 Datagrundlaget

Grundlaget for analysen er akf's udlændingedatabase, som består af et 100% udtræk af udlændinge i den danske befolkning. Databasen indeholder oplysninger omkring sociale processer og boligforhold blandt udlændinge og er baseret på registre i Danmarks Statistik. Databasen betegnes i det efterfølgende blot *akf's udlændingedatabase*. akf's udlændingedatabase er grundlæggende baseret på oplysninger trukket fra forskellige offentlige registre administreret af Danmarks Statistik. Disse registeroplysninger gør det muligt meget detaljeret at følge individuelle arbejdsmarkedsforløb med tilknytning af en række baggrundsvariabler.¹⁵

Som beskrevet ovenfor fokuserer analysen i dette kapitel på, hvorvidt udlændinge omfattet af integrationsloven hurtigere opnår beskæftigelse/uddannelse end dem, der ikke er omfattet af integrationsloven. Af den grund er varigheden indtil stabil beskæftigelse/uddannelse den centrale variabel i analysen. Med stabil beskæftigelse/uddannelse menes, at den varer i mindst to måneder. Denne betingelse skal ses på baggrund af, at det er mere kompliceret, end man umiddelbart skulle tro, at bestemme, hvorvidt en person er beskæftiget eller ej. At bestemme en persons beskæftigelsesstatus involverer mange forskellige variabler, der er relaterede til arbejdsmarkedet, hovedsageligt fra IDA-registret (integreret database for arbejdsmarkedsforskning). Denne database baseres på indberetninger fra arbejdsgiverne, og opdateres af den grund med et til to års forsinkelse. Det vil sige, at IDA i skrivende stund kun er opdateret frem til og med 2002. Dette er også baggrunden for, analysen i indeværende kapitel kun gennemføres frem til og med 2002. Da integrationsloven først blev indført 1.1.1999, giver dette et relativt begrænset datamateriale at arbejde med, idet det i prak-

sis betyder, at kun udlændinge, der er ankommet til Danmark i løbet af 1999, har haft mulighed for at gennemføre det treårige integrationsforløb inden udgangen af 2002. I et lille afsnit af den beskrivende analyse fokuseres endvidere på varigheden af eventuel efterfølgende beskæftigelse/uddannelse.

I analysen af varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse inddrages en række faktorer, som formodes at influere på sandsynligheden for at opnå beskæftigelse/uddannelse, både før og efter implementeringen af integrationsloven. Først og fremmest inddrages en række individspecifikke faktorer, som beskriver visse sociale karakteristika ved det enkelte individ. Disse sociale karakteristika omfatter bl.a. alder, antallet af børn, samt hvorvidt eventuelle børn er i alderen 0-2 år eller 3-6 år. Yderligere inddrages, hvorvidt den enkelte flygtning eller udlændinge er bosat i et udsat boligområde. Udgangspunktet for definitionen af udsatte boligområder er de boligområder, der blev tildelt økonomiske midler med udgangspunkt i den række af forslag, som Regeringens Byudvalg fremkom med i midten af 1990'erne. Hvorvidt et boligområde er socialt udsat og graden af udsathed, bestemmes efterfølgende ud fra andelen af udlændinge, kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister, enlige samt den gennemsnitlige ledighedsgrad og disponible indkomst blandt beboerne i disse boligområder. På den baggrund udvælges de 20% mest socialt udsatte boligområder og dette defineres som »udsatte boligområder«.

Derudover inddrages individuelle faktorer, som alene knytter sig til det faktum, at der i analysen fokuseres på udlændinge. Det drejer sig om variabler, der beskriver henholdsvis oprindelsesland, opholdsgrundlag, civil status samt en eventuel samlevers udlændingestatus. Med hensyn til oprindelsesland har vi inddelt de nyankomne udlændinge i følgende landegrupper: Irak (referencegruppen), Eksjugoslavien, Afghanistan, Tyrkiet, Somalia, Iran, Øvrige Asien, Øvrige Afrika samt en opsamlingskategori af andre lande¹⁶. Yderligere inddrages udlændinges opholdsgrundlag, specifikt om de er flygtninge, familiesammenførte til flygtninge eller familiesammenførte til andre (referencegruppen). Hvorvidt den enkelte flygtning/udlænding er enlig (referencegruppen) eller har en samlever, inddrages også i analysen, og der fokuseres specifikt på, om en eventuel samlever er henholdsvis etnisk dansker, udlænding eller 2.-generations-udlændinge.

Sidst men ikke mindst inddrages faktorer, som beskriver den kommune, de pågældende udlændinge er bosiddende i. Først og fremmest inddrages andelen af udlændinge fra tredjelande i kommunen som en forklarende faktor i analysen. Baggrunden for at inddrage denne faktor er, at man kan forvente, at netop andelen af udlændinge fra tredjelande kan være med til at beskrive jobmulighederne i den pågældende kommune. Dette skal dog ses i sammenhæng med den generelle ledighedsprocent i kommunen samt andelen af job, som det vil være oplagt at søge for relativt nyankomne udlændinge. Sidstnævnte aspekt forsøger vi at beskrive ved andelen af job i kommunen, som kræver et højt kvalifikationsniveau. Hvis denne andel er høj, antages det, at beskæftigelsesmulighederne for udlændinge er ringere. Baggrunden for dette er en antagelse om, at indgangen til det danske arbejdsmarked ofte går igennem job, der forudsætter et lavere kvalifikationsniveau, hvorefter man kan arbejde sig opad i stillingshierarkiet, i takt med at de relevante kvalifikationer erhverves. Dette gælder for så vidt ikke kun udlændinge, men for den sags skyld også danskere.

Samlet set forventes det, at disse forklarende faktorer i stor udstrækning vil kunne bidrage til en grundig analyse af varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse. Det bør dog bemærkes, at uddannelsesniveauek ikke indgår i analysen. Dette skyldes, at oplysninger omkring uddannelse erhvervet i hjemlandet endnu ikke er tilgængelige for udlændinge indvandret efter 1999 i en form, så de kan inddrages i analysen. Den model, der anvendes i den økonometriske analyse i afsnit 11, tager i videst muligt omfang højde for dette, samt øvrige faktorer, der ikke direkte kunne inddrages i analysen.

De forklarende faktorer er yderligere beskrevet i bilag 6. I afsnit 10 gives en mere uddybende beskrivende analyse af datamaterialet, inden den økonometriske analyse gennemføres i afsnit 11.

9 Empirisk model

Som empirisk analysemetode anvendes estimation af varighedsmodeller¹⁷. Disse modeller benyttes til at bestemme sandsynligheden for at skifte fra en tilstand til en anden, eksempelvis fra ledighed til beskæftigelse. Denne sandsynlighed betegnes også *transitionssandsynligheden* og antages at afhænge af *varigheden* i den aktuelle tilstand. Man kan på den baggrund definere *hazardraten* (eller hazardfunktionen) som den betingede transitionssandsynlighed for at lave en transition i tiden t , betinget på at personen har været i den initiale tilstand indtil tidspunkt t . Hvis hazardraten falder, i takt med at varigheden i den aktuelle tilstand øges, betegnes dette som *negativ varighedsafhængighed* og modsat som *positiv varighedsafhængighed*, hvis hazardraten stiger. På baggrund af hazardraten kan man også udlede *overlevelseshfunktionen* og den *integrerede hazardrate*¹⁸. Især hazardraten og overlevelseshfunktionen er centrale, når varighedsmodeller skal estimeres.

Hazardraten og overlevelseshfunktionen kan bestemmes rent empirisk, hvor der ikke involveres andre forklarende faktorer end oplysninger omkring varigheden, og hvorvidt varigheden er afsluttet inden for den analyserede periode (i vores tilfælde 1995-2003). Det medfører, at individuelle karakteristika ikke inddrages i bestemmelsen af den empiriske hazardrate og den empiriske overlevelseshfunktion, (jf. Kiefer 1988). Den empiriske overlevelseshfunktion anvendes i den beskrivende analyse af datamaterialet, som foretages nedenfor i afsnit 10.

Hazardraten og overlevelseshfunktionen kan også bestemmes på baggrund af mere sofistikerede parametriske modeller, hvor der gøres grundlæggende antagelser omkring en specifik funktionel form for hazardratens

varighedsprofil, og hvor forklarende faktorer i form af individuelle karakteristika og arbejdsmarkedskarakteristika inddrages i analysen. Den mest almindelige parametriske specifikation af en varighedsmodel er en såkaldt proportional hazardmodel. Modellen bygger på en antagelse om, at hazardratens grundlæggende varighedsprofil er identisk for alle individer. Dette betegnes som den grundlæggende hazardfunktion. Individuelle forskelle fås ved at proportionalforskyde hazardfunktionen med en faktor, der afhænger af personens karakteristika. Hazardfunktionen bestemmes på den baggrund i modellen som:

Ligning 9.1

$$h(t, x, \beta) = \lambda_0(t) \cdot \exp(x' \beta)$$

hvor $\lambda_0(t)$ er den grundlæggende hazard, som beskriver varighedsafhængigheden i de betingede transitionssandsynligheder, $\exp(x' \beta)$ angiver proportionalitetsfaktoren, hvormed den grundlæggende hazard forskydes, hvor x er en vektor af personlige karakteristika, og β er den estimerede parametervektor.

Den grundlæggende hazard, $\lambda_0(t)$, kan specificeres på forskellige måde, som alle er mere eller mindre restriktive (Kiefer, 1988) for forskellige specifikationer af $\lambda_0(t)$. I denne rapport er anvendt en meget fleksibel stykvis konstant specifikation af $\lambda_0(t)$, hvor tidsprofilen følger en stepfunktion. Ideen er at opdele varigheden i tidsintervaller og antage, at de betingede transitionssandsynligheder er konstante inden for hvert af disse intervaller (Jensen og Verner 1996). Hermed er varighedsafhængigheden ikke bundet til en bestemt profil over hele varighedsforløbet. På den baggrund får hazardfunktionen følgende udseende:

Ligning 9.2

$$h(t, x, \beta) = \exp(\alpha_l + x' \beta)$$

hvor α_l er en konstant, som angiver niveauet for den grundlæggende hazard i den l 'te periode af varighedens forløb.

I mange tilfælde forekommer varigheder, hvor kun t kendes, mens den faktiske afslutningsårsag eller det konkrete afslutningstidspunkt er ukendt. Dette betegnes som højrecensurerede varigheder. Højrecensurerede forløb svarer til uafsluttede forløb, hvor den eneste information, man har om dis-

se, er, at varigheden i det mindste er større end t . Denne begrænsede information kan dog udnyttes i estimationen af varighedsmodeller. På baggrund af dette kan man opstille likelihoodfunktionen til en stykvis konstant varighedsmodel, som følger:

Ligning 9.3

$$\ln L(\beta) = \sum_{i=1}^N d_i \ln h(t_i | x_i, \beta) - \int_0^{t_i} h(u | x_i, \beta) du$$

hvor $i = 1, \dots, N$ svarer til antallet af observationer. Indikatorvariablen d_i er lig 1, hvis individ i afslutter varigheden, og 0, hvis den er højrecensureret.

Uobserveret heterogenitet

Når man inddrager forklarende variabler i varighedsmodeller, bygger dette på en implicit antagelse om, at variationen i den afhængige variabel (her varigheder) kan forklares alene ved hjælp af de udvalgte forklarende variabler. Dette vil i langt de fleste tilfælde ikke være en korrekt antagelse, idet mange forhold ikke er beskrevet i et givet datamateriale, og der vil derfor være *uobserveret heterogenitet* i modellen. Denne uobserverede heterogenitet kan eksempelvis bero på forskelle i motivation, evner mv. Generelt kan det vises, at såfremt der ikke korrigeres for uobserveret heterogenitet, vil de estimerede parametre i β være biased imod 0.

I de fleste typer af modeller er det muligt at korrigere for uobserveret heterogenitet, og dette gælder også varighedsmodeller. Man kan i den forbindelse anvende forskellige korrektionsmetoder, som indgår multiplikativt i hazardfunktionen. I denne analyse anvendes en metode, hvor den uobserverede heterogenitet approksimeres ved et diskret antal støttepunkter, over hvilke der yderligere estimeres en sandsynlighedsfordeling (Heckman & Singer, 1984). Fordelen ved denne specifikation er, at datamaterialet bestemmer, hvorledes den uobserverede heterogenitet er fordelt uden nogen konkret fordelingsmæssig antagelse. Specifikationen er derfor meget fleksibel¹⁹. På den baggrund får likelihoodfunktionen følgende udseende:

Ligning 9.4

$$L(\beta) = \ln \left[\sum_{s=1}^S p_s \cdot \exp(ll_s) \right]$$

hvor

$$ll_s = \sum_{k=1}^K \sum_{i=1}^I d_i \cdot \ln h(t_i | x_i, \beta_i, M^k) - \int_0^{t_i} h(t_i | x_i, \beta_i, M^k)$$

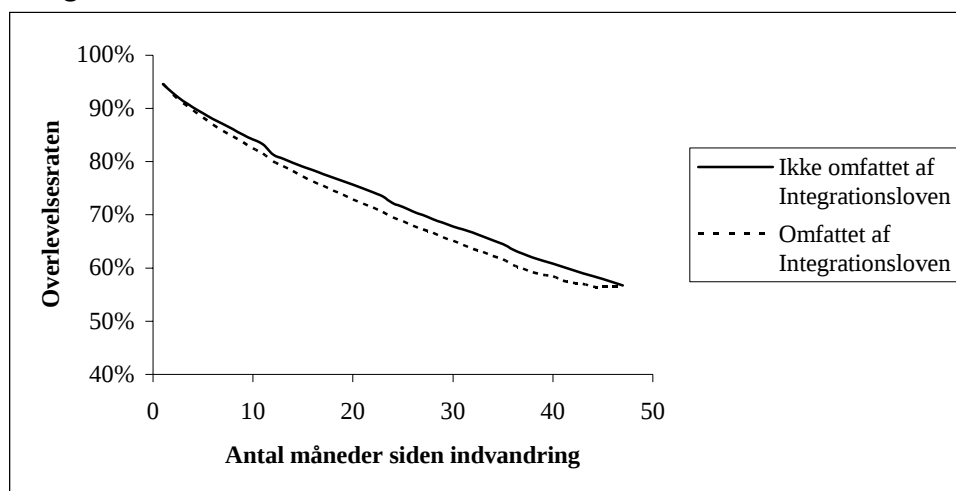
hvor k angiver antallet af støttepunkter, s angiver antallet af typer (dvs. kombinationer af støttepunkter).

10 **Beskrivende analyse**

Som beskrevet i de forrige afsnit er varigheden, indtil den enkelte udlændinge opnår beskæftigelse eller påbegynder en uddannelse, det centrale effektmål i analyserne. På den baggrund er det interessant at tage et lidt nærmere kig på de enkelte varigheder, hvordan de afsluttes og hvorledes de fordeler sig på baggrund af de centrale faktorer, vi inkluderer i analysen.

Som angivet i afsnit 9 beskriver overlevelsesfunktionen, hvor stor en andel af en given population, der er tilbage. Hvis afgangsraten fra en tilstand er høj, vil mange fra den oprindelige population forlade tilstanden meget hurtigt, og overlevelsesfunktionen vil være meget stejl. Figur 10.1 beskriver den empiriske overlevelsesfunktion for udlændinge/flygtninge, mænd og kvinder under ét, men opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven.

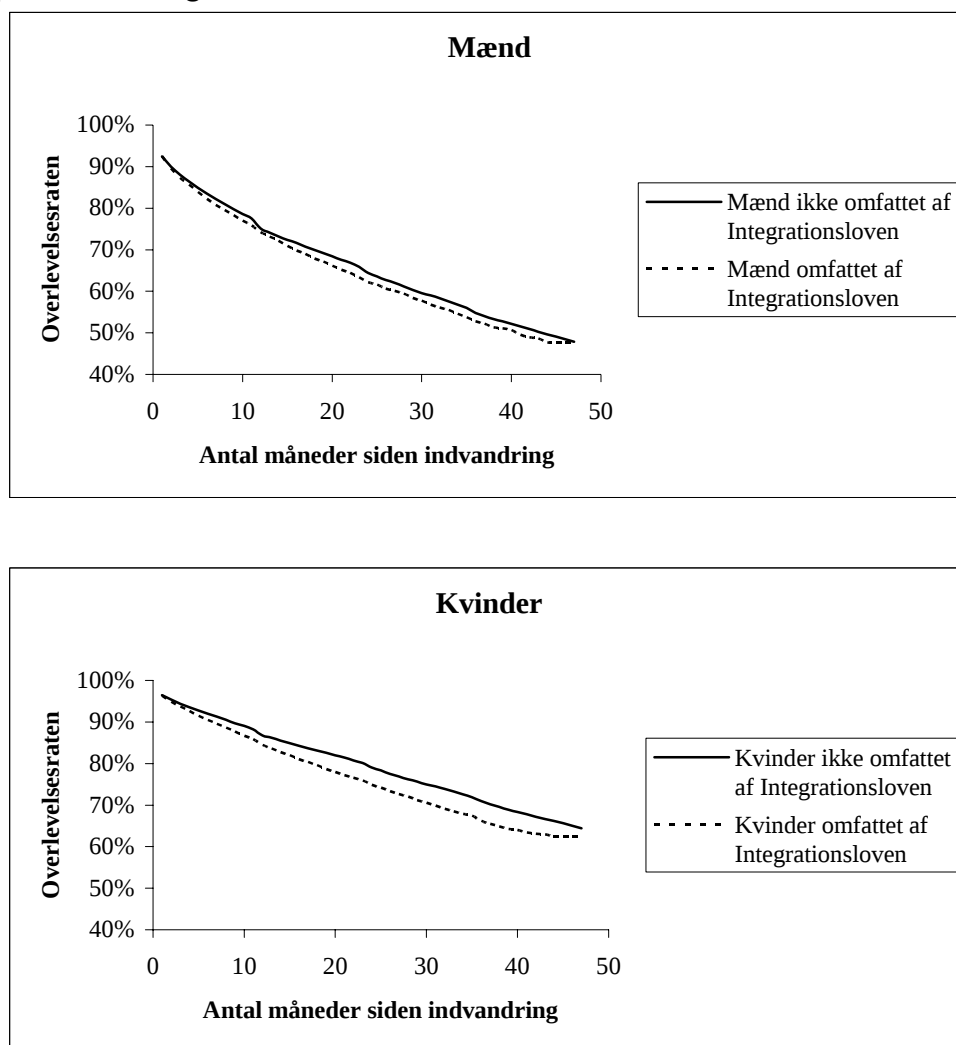
Figur 10.1 Empiriske overlevelseskurver for varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven. Mænd og kvinder samlet

Som det fremgår af figuren, er afgangsraten til beskæftigelse/uddannelse ikke voldsomt stor. Efter en varighed på 12 måneder (1 år) er der stadig ca. 80% af den oprindelige population tilbage – dvs. kun ca. 20% er kommet i beskæftigelse/uddannelse. Som det dermed fremgår af figur 10.1, er der kun ringe forskel på de empiriske overlevelsesfunktioner for henholdsvis udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, og for dem, der ikke er omfattet. Efter en varighed på 36 måneder (3 år) er der ca. 36% af de udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven, der er kommet i beskæftigelse/uddannelse, mens det er ca. 40% af de udlændinge, der er omfattet af integrationsloven. Dette antyder, at der ikke umiddelbart er nogen voldsom effekt fra implementeringen af integrationsloven, når der fokuseres på de empiriske overlevelsesfunktioner, dvs. hvor der ikke kontrolleres for nogen individuelle karakteristika.

Når man på det rent beskrivende plan begynder at kontrollere for forskellige faktorer, bliver det dog tydeligt, at forskellige underliggende faktorer påvirker varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse. Figur 10.2 beskriver de empiriske overlevelsesfunktioner for henholdsvis mænd og kvinder opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven.

Figur 10.2 Empiriske overlevelseskurver for varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven. Opdelt på mænd og kvinder

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Hvis man betragter figur 10.2, ser man først og fremmest, at når man alene betragter de empiriske overlevelsesfunktioner, har implementeringen af integrationsloven haft en større effekt for kvinder, mens den er mindre udtalt for mænd (men dog positiv). Det skal dog understreges, at effekten ikke kan siges at være voldsom. Derudover ser man, hvis man sammenholder de to grafer i figur 10.2, at mandlige udlændinge kommer noget hurtigere i beskæftigelse end kvindelige udlændinge, idet overlevelsesfunktionen for kvinder ligger på et væsentligt højere niveau end overlevelsesfunktionen for mænd. Efter en opholdstid på 36 måneder har 46%

af de mandlige udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven, opnået beskæftigelse/uddannelse (48% for de mandlige udlændinge, som er omfattet af integrationsloven), mens det kun er 29% for de kvindelige udlændinge, som ikke er omfattet af integrationsloven (34% for de kvindelige udlændinge, som er omfattet af integrationsloven).

Som beskrevet i afsnit 7 kan opholdsgrundlaget (dvs. om en flygtning/udlænding er flygtning eller familiesammenført) også have betydning for integrationsprocessen. Tabel 10.1 beskriver den gennemsnitlige varighed indtil beskæftigelse/uddannelse for nyankomne udlændinge.

Tabel 10.1 Varigheder indtil beskæftigelse/uddannelse opdelt på opholdsgrundlag og tilknytningsforhold til integrationsloven. Antal, gennemsnitlig varighed og andel højrecensurerede

	Kvinder Gennemsnitlig varighed				Mænd Gennemsnitlig varighed			
	N	Afsluttede	Højrecens.	% Højrecens.	N	Afsluttede	Højrecens.	% Højrecens.
Alle udlændinge								
Familiesammenførte	24125	19	33	64 %	11743	10	26	38 %
Flygtninge	12574	37	54	70 %	18275	29	45	61 %
Udlændinge ikke omfattet af integrationsloven								
Familiesammenføring	10378	24	58	51 %	5494	13	46	24 %
Flygtninge	9597	38	70	62 %	11958	31	67	49 %
Udlændinge omfattet af integrationsloven								
Familiesammenføring	13747	12	20	74 %	6249	8	18	50 %
Flygtninge	2977	20	21	95 %	6317	15	20	83 %

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Som det fremgår af tabel 10.1, oplever flygtninge generelt en længere varighed, indtil de opnår beskæftigelse/uddannelse, end familiesammenførte. For mandlige flygtninge er varigheden i gennemsnit 19 måneder længere end for familiesammenførte mænd, mens forskellen for kvinder er på 18 måneder. Når der yderligere opdeles på tilknytningsforhold til integrationsloven, fremgår det, at varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse er væsentlig længere for dem, som ikke er omfattet af integrationsloven, end for dem, som er omfattet af integrationsloven. En stor del af denne forskel kan tilskrives, at vi i sagens natur kan følge udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven gennem længere tid, idet de er indvandret til

landet i perioden 1995-1998 (men følges indtil 2002), mens de, som er omfattet af integrationsloven, er indvandret i perioden 1999-2002 (og ligeledes følges indtil 2002). Dvs. at de har haft en væsentlig længere periode til at afslutte deres varighed til beskæftigelse/uddannelse. Dette fremgår også af tabel 10.1, hvor det ses, at andelen af højrecensurerede observationer (dvs. de observationer, hvor afslutningsårsagen ikke kendes, idet varigheden ikke er afsluttet inden udgangen af 2002, hvortil vores data-materiale strækker sig), er lang større for de udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, end for dem, som ikke er omfattet af loven. Men for de varigheder, der er afsluttet inden udgangen af 2002, tyder det på, at varigheden i gennemsnit er kortere for udlændinge omfattet af integrationsloven. Det skal dog understreges, at det er baseret på et relativt lille antal, idet kun ca. 17% af varighederne blandt flygtninge og 50% af varighederne for de familiesammenførte, der er omfattet af integrationsloven, er afsluttede. De tilsvarende tal for dem, som ikke er omfattet af integrationsloven, er henholdsvis 51% og 76%. De samme faktorer gør sig også gældende for kvindelige udlændinge i tabel 10.1 og vil også gøre sig gældende i de efterfølgende tabeller (tabel 10.2 og tabel 10.3). I det resterende af indeværende afsnit vil der ikke blive yderligere kommenteret på uafsluttede (højrecensurerede) varigheder. Derudover fremgår det af tabel 10.1, at for mænd er gruppen af flygtninge mere end dobbelt så stor som gruppen af familiesammenførte blandt de som ikke er omfattet af integrationsloven, mens de to grupper er omtrent lige store blandt de, som er omfattet af integrationsloven. For kvinder er det ca. omvendt, idet de to grupper er omtrent lige store blandt de, som ikke er omfattet af integrationsloven, mens gruppen af familiesammenførte er mere end fire gange så stor som gruppen af flygtninge, blandt de som er omfattet af integrationsloven. Tabel 10.1 bekræfter dermed figur 10.2 og indikerer ydermere, at opholdsgrundlag i sammenhæng med køn har betydning for varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse.

Også den enkelte udlændings civile status, samt hvorvidt han eller hun er samboende med en dansker eller en udlænding, kan have betydning for mulighederne for at opnå beskæftigelse. Baggrunden er, at hvis en udlænding er samboende med en dansker, vil den pågældende udlænding som udgangspunkt have lettere adgang til et dansk socialt netværk, som besid-

der information omkring arbejdsmarkedsforhold, jobåbninger osv. Tabel 10.2 viser den gennemsnitlige varighed opdelt på civil status og tilknytningsforhold til integrationsloven.

Tabel 10.2 Varigheder indtil beskæftigelse/uddannelse opdelt på civil status og tilknytningsforhold til integrationsloven. Antal, gennemsnitlig varighed og andel højrecensurerede

	Kvinder Gennemsnitlig varighed				Mænd Gennemsnitlig varighed			
	N	Afslutte- de	Højre- cens.	% Højre- cens.	N	Afslutte- de	Højre- cens.	% Højre- cens.
Alle udlændinge								
Samboende med dansker	7983	16	24	44 %	4282	10	22	25 %
Samboende med udlændinge	20868	30	44	71 %	13186	23	46	56 %
Samboende med 2.gen.indv.	914	17	28	60 %	1337	8	18	24 %
Enlig	6934	29	44	76 %	11213	24	37	60 %
Udlændinge ikke omfattet af integrationsloven								
Samboende med dansker	3031	20	45	26 %	2122	11	35	15 %
Samboende med udlændinge	12260	34	67	60 %	8573	27	67	47 %
Samboende med 2.gen.indv.	345	21	55	40 %	557	9	39	7 %
Enlig	4339	32	63	68 %	6200	28	61	45%
Udlændinge omfattet af integrationsloven								
Samboende med dansker	4952	11	18	56 %	2160	8	16	36 %
Samboende med udlændinge	8608	12	22	86 %	4613	10	20	74 %
Samboende med 2.gen.indv.	569	11	20	72 %	780	6	15	35 %
Enlig	2595	13	20	90 %	5013	13	19	78 %

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Som det fremgår af tabel 10.2, er der relativt stor forskel på den gennemsnitlige varighed indtil beskæftigelse/uddannelse for både mandlige og kvindelige udlændinge, når man sonderer imellem civil status og mellem om man er samboende med en udlænding eller dansker. Ikke overraskende oplever udlændinge, som er samboende med en dansker, typisk den laveste gennemsnitlige varighed, men også udlændinge, der er samboende

med 2.-generations-udlændinge oplever en lav gennemsnitlig varighed. Det skal dog bemærkes, at denne gruppe er relativt lille (ca. 4% af mandlige og ca. 2% af kvindelige udlændinge). Derudover kan det tilføjes, at enlige udlændinge oplever omtrent den samme gennemsnitlige varighed som udlændinge, der er samboende med en anden udlænding. Disse tendenser gør sig gældende for både udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, og for dem, der ikke er omfattet af integrationsloven.

For så vidt angår det sociale netværk, hænger dette som beskrevet ovenfor også sammen med, hvor man er bosiddende. Et af de primære formål med integrationsloven var også at øge den geografiske spredning af de nyankomne udlændinge (Blume og Husted 2003). Det vil sige, at man fra centralt hold havde en målsætning om at boligplacere et langt større antal nyankomne udlændinge uden for det, der kan betegnes som de »udsatte boligområder«, jf. afsnit 8. Tabel 10.3 beskriver den gennemsnitlige varighed for nyankomne udlændinge opdelt på bopæl i udsat boligområde og tilknytningsforhold til integrationsloven.

Tabel 10.3 Varigheder indtil beskæftigelse/uddannelse opdelt på bosætning i udsat boligområde og tilknytningsforhold til integrationsloven. Antal, gennemsnitlig varighed og andel højrecensurerede

	Kvinder				Mænd			
	Gennemsnitlig varighed				Gennemsnitlig varighed			
	N	Afsluttede	Højrecens.	% Højrecens.	N	Afsluttede	Højrecens.	% Højrecens.
Alle udlændinge								
Bor ikke i et udsat boligområde	33896	24	40	65 %	28002	19	39	52 %
Bor i et udsat boligområde	2803	29	46	73 %	2016	20	42	49 %
Udlændinge ikke omfattet af integrationsloven								
Bor ikke i et udsat boligområde	18301	30	64	55 %	16206	24	63	41 %
Bor i et udsat boligområde	1674	33	64	66 %	1246	24	62	40 %
Udlændinge omfattet af integrationsloven								
Bor ikke i et udsat boligområde	15595	12	20	77 %	11796	10	19	67 %
Bor i et udsat boligområde	1129	14	24	85 %	770	8	21	63 %

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Som det kan ses af tabel 10.3, varierer den gennemsnitlige varighed efter, hvorvidt den enkelte udlændinge er bosat i et udsat boligområde eller ej, kun ganske lidt. Der er dog en svag tendens til, at de udlændinge, der er bosat i et udsat boligområde, oplever lidt længere varigheder end dem, som ikke er bosat i et udsat boligområde. Dette gælder dog ikke for mandlige udlændinge, som ikke er omfattet af integrationsloven, idet det at bo i et udsat boligområde reducerer varigheden for denne gruppe, alt andet lige. Det skal dog understreges, at dette er en ganske partiel betragtning, idet der i tabel 10.3 alene opdeles/kontrolleres for boligområdets status, mens andre relevante faktorer ikke indgår. Samtidig er gruppen af mandlige udlændinge omfattet af integrationsloven, og som er bosat i et udsat boligområde, ganske lille, idet den kun udgør ca. 6%. Denne lave andel gør sig også gældende blandt kvinder i tabel 10.3. Den lave andel afspejler, at en ønsket ændring i bosætningsmønstret væk fra de udsatte boligområder var et af hovedelementerne i integrationsloven.

Ud over kendskab til arbejdsmarkedet, og et socialt netværk, der bringer information omkring jobåbninger med videre, kræver det jo selvfølgelig, at der rent faktisk er et antal jobåbninger til stede. Det vil med andre ord sige, at vi nu går fra karakteristika, der kendetegner den enkelte nyankomne flygtning/udlænding og dennes arbejdsudbud, til karakteristika, der beskriver det (lokale) arbejdsmarked, som enhver nyankommen udlænding skal forsøge at trænge ind på. Ligeledes er det også centralt for den enkelte udlændings integration, hvor godt bopælskommunen håndterer integrationsindsatsen. Tabel 10.4 beskriver nogle få karakteristika ved bopælskommunen og det arbejdsmarked, som den enkelte flygtning/udlænding skal forsøge at trænge ind på.

Tabel 10.4 Varigheder indtil beskæftigelse/uddannelse opdelt på udvalgte kommunekarakteristika. Antal, gennemsnitlig varighed og andel højre-censurerede

	Kvinder				Mænd			
	Gennemsnitlig varighed				Gennemsnitlig varighed			
	<i>N</i>	Afsluttede	Højre-cens.	% Højre-cens.	<i>N</i>	Afsluttede	Højre-cens.	% Højre-cens.
Ledighedsprocent i bopælskommunen								
Lav	6170	24	36	64 %	5402	19	34	54 %
Mellem	15714	26	41	66 %	12950	21	40	53 %
Høj	14815	23	43	67 %	11666	18	42	49 %
Andel udlændinge fra tredjelande i bopælskommunen								
Lav	2560	28	35	75 %	2561	26	34	70 %
Mellem	8981	27	39	68 %	8196	24	39	61 %
Høj	25158	23	42	64 %	19261	18	41	46 %
Andel job, der kræver højt kvalifikationsniveau i bopælskommunen								
Lav	3344	28	40	70 %	3147	26	39	62 %
Mellem	9500	27	40	68 %	8481	23	39	61 %
Høj	23855	23	42	64 %	18390	18	40	46 %

Note: Egnee beregninger baseret på akf's udlændingeregister. Kategorien »lav« indikerer, at den enkelte udlænding bor i en kommune, hvor den aktuelle faktor befinder sig i den nedre kvartil, når kommunerne er rangordnet efter deres gennemsnit af den pågældende faktor i perioden 1995-2002. Kategorien »høj« indikerer, at den enkelte udlænding bor i en kommune, hvor den aktuelle faktor befinder sig i den øvre kvartil.

Som det fremgår af tabel 10.4, har ledighedsprocenten i bopælskommunen ikke den store betydning for den gennemsnitlige varighed, idet forskellige ledighedsgrader kun giver anledning til svag variation i den gennemsnitlige varighed, alt andet lige. Derimod tyder det på, at andelen af udlændinge fra tredjelande i kommunen har en betydning. Jo højere andelen er, jo lavere er den gennemsnitlige varighed, og dette gælder for både nyankomne mandlige og kvindelige udlændinge. Dette kan skyldes, at kommuner med en høj andel af nyankomne udlændinge bliver bedre og mere professionelle i håndteringen af integrationsprocessen. Endvidere giver en større andel af udlændinge i kommunen mulighed for at systematiserer integrationsarbejdet, hvilket i sidste ende vil kunne munde ud i en mere målrettet integrationsindsats. Det skal dog nævnes, at nogle kommuner også vil kunne opleve det stik modsatte, nemlig at omfanget af integrationsarbejdet virker hæmmende for integrationsindsatsen i kommu-

nen. Mange udlændinge i en kommune kan også medføre bedre socialt netværk, hvorved informationerne om ledige job hurtigere breder sig.

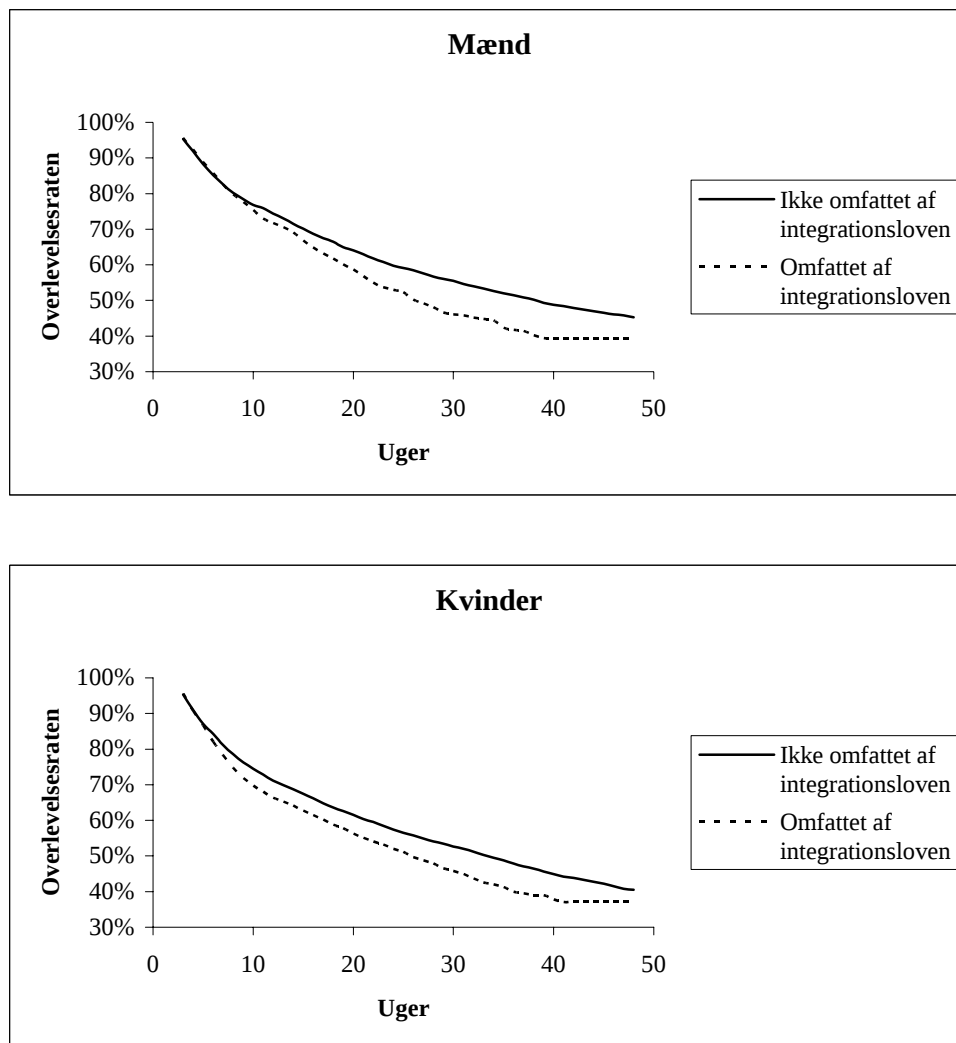
Sidst, men ikke mindst, er der en næsten entydig sammenhæng imellem andelen af job, der forudsætter et højt kvalifikationsniveau, og den gennemsnitlige varighed indtil beskæftigelse/uddannelse for nyankomne udlændinge. Lidt overraskende tyder det på, at en høj andel er forbundet med en kortere gennemsnitlig varighed. Dette understøtter dermed ikke den forventning, som blev beskrevet i afsnit 7. En væsentlig forklaring på dette kan igen være, at tabel 10.4 afspejler en strengt partiel analyse, hvor der kun kontrolleres for en faktor ad gangen.

Den efterfølgende beskæftigelse

Indtil nu har der alene været fokuseret på varigheden fra indvandringstidspunktet og indtil beskæftigelse/uddannelse. Hvis man nu for et kort øjeblik vender blikket mod varigheden af den eventuelle efterfølgende beskæftigelse/uddannelse, kan man på tilsvarende vis tegne overlevelsesfunktioner for disse varigheder. På baggrund af disse overlevelsesfunktioner er det muligt at få en lille fornemmelse af, hvor stabil den eventuelle efterfølgende beskæftigelse/uddannelse er – dvs. om de hurtigt afslutter den eventuelle beskæftigelse/uddannelse og på ny bliver ledige, eller om beskæftigelsen varer ved. Dette er i princippet en meget interessant del af analysen, men grunden til, at der i analysen kun fokuseres ganske lidt på disse varigheder, er, at vældigt mange af disse varigheder, især for udlændinge omfattet af integrationsloven, ikke er afsluttet ved udgangen af 2002, hvortil datamaterialet strækker sig. Dertil kommer, at det må formodes at være et ikke-repræsentativt udsnit af udlændingepopulationen, der kommer i beskæftigelse. De konstruerede overlevelsesfunktioner skal derfor tages med et vist forbehold. Bilag 9 angiver antal varigheder, samt hvor stor en andel af varighederne der er højrecensurerede²⁰.

På baggrund af varighederne af eventuel efterfølgende beskæftigelse konstrueres overlevelsesfunktioner, som er gengivet i figur 10.3.

Figur 10.3 Empiriske overlevelseskurver for eventuel efterfølgende beskæftigelse/uddannelse opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven. Opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven. Opdelt på mænd og kvinder

Hvis man betragter figur 10.3, ser man, at der er en tendens til, at de udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, og som kommer i beskæftigelse, forlader denne beskæftigelse hurtigere end udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven. Dette gælder for så vidt både mænd og kvinder. Efter en varighed på 26 uger er det for mandlige udlændinge omfattet af integrationsloven kun 50%, der stadig er i beskæftigelse, mens det for mandlige udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven, er 58%. For kvindelige udlændinge er de samme tal henholdsvis 49% og 55%. Det vil med andre ord sige, at på baggrund af en beskrivende analy-

se tyder det på, at nyankomne udlændinge omfattet af integrationsloven kommer lidt hurtigere i beskæftigelse, men deres beskæftigelse synes mindre stabil. Dette kan der på baggrund af analysen ikke umiddelbart gives nogen forklaring på.

Sammenfattende tyder det på, at integrationsloven har reduceret varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse for nyankomne udlændinge lidt, om end effekten ikke er voldsom, når den beskrives på baggrund af rent empiriske overlevelseshfunktioner. De empiriske overlevelseshfunktioner afslørede endvidere markante forskelle mellem mænd og kvinder, og at kvindelige udlændinge tilsyneladende har haft lidt større glæde af implementeringen af integrationsloven end mandlige udlændinge. Forskellene mellem nyankomne mandlige og kvindelige udlændinge fremgik også tydeligt i de rent partielle beskrivende tabeller, som illustrerede, at flygtninge har en gennemsnitlig længere varighed indtil beskæftigelse/uddannelse end familiesammenførte. Dette gjorde sig også gældende for udlændinge, som var samboende med andre udlændinge, mens udlændinge, der var samboende med en dansker, oplevede en markant kortere varighed indtil beskæftigelse/uddannelse. Derimod tyder det ikke på, at det at være bosat i et udsat boligområde har den store betydning, hvilket heller ikke gør sig gældende for ledighedsprocenten i den kommune, man er bosiddende i. Det skal dog understreges, at dette er beskrivende resultater opnået på baggrund af en strengt partiel analyse, hvor sammenhængen mellem varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse og hver enkelt faktor analyseres for sig. Hvorledes de enkelte faktorer samlet påvirker varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse, vil blive klarere i afsnit 10 nedenfor, hvor der simultant kontrolleres for alle de beskrevne faktorer. En kortfattet analyse af overlevelseshfunktionerne for varigheden af eventuel efterfølgende beskæftigelse afslørede dog, at den efterfølgende beskæftigelse synes mindre stabil. Sidstnævnte resultat skal dog tages med et vist forbehold.

11 Økonometrisk analyse

I dette afsnit præsenteres estimationer foretaget på baggrund af datamaterialet beskrevet i afsnit 8 og 10, samt den empiriske model beskrevet i afsnit 9. Middelværdier og forklaringer til de faktorer, der er inkluderet i analysen, er beskrevet i bilag 6. Idet formålet med analysen er at belyse, hvorvidt implementeringen af Integrationsloven har indvirket på nyankomne udlændinges chancer for at komme i beskæftigelse, estimerer vi to overordnede typer af modeller:

- Model A, hvor der estimeres en *samlet* model for udlændinge, der er henholdsvis omfattet og ikke omfattet af integrationsloven med indikatorer for tilknytningsforholdet til integrationsloven.
- Model B, hvor der estimeres *separate* modeller for udlændinge, der er henholdsvis omfattet og ikke omfattet af integrationsloven.

Med hensyn til modeltype A anvendes denne modeltype til at beskrive niveauet for beskæftigelseschancerne og til beregning af den forventede varighed indtil beskæftigelse/uddannelse. Niveauet for beskæftigelseschancerne betegnes også *hazardratens niveau*, hvor hazardraten angiver den månedlige beskæftigelseschance. Især fokuseres på, hvorvidt niveauet er højere for udlændinge omfattet af integrationsloven end for dem, der ikke er omfattet af Integrationsloven. Model A er estimeret i to versioner. Den første er en version uden interaktionsled, og denne estimation er placeret i bilag 8. Den anden version er beskrevet i tabel 11.1 og indeholder forskellige interaktionsled med indikatoren for tilknytningsforholdet til integrationsloven og udvalgte centrale faktorer. Denne model er derfor mere detaljeret, og det er muligt at sige noget mere konkret på baggrund

af denne model. For så vidt angår modeltype B, anvendes denne modeltype til at belyse, hvorledes beskæftigelseschancerne ændres i takt med, at opholdstiden i Danmark bliver længere. Dette betegnes også *hazardratens tidsprofil* (eller varighedsafhængighed jf. afsnit 10). Der fokuseres specifikt på, om tidsprofilen har ændret sig for udlændinge indvandret til Danmark efter implementeringen af integrationsloven.

På baggrund af de estimerede modeller kan den gennemsnitlige forventede varighed beregnes. Den gennemsnitlige forventede varighed er givet ved arealet under overlevelseshfunktionen og er beregnet som:

$$E(T | x) = \int_0^{\infty} S(t | x) dt$$

hvor

$$S(t | x) = \exp \left[-\exp(x' \gamma) \left(\sum_{j=1}^m (c_j - c_{j-1}) \exp(\lambda_j) + (t - c_m) \exp(\lambda_{m+1}) \right) \right]$$

og

$$c_m < t \leq c_{m+1}, m = 0, 1, 2, \dots, M-1.$$

Til de estimerede parametre beregnes endvidere marginaleffekter. De beregnede marginaleffekter angiver i måneder, hvor meget den gennemsnitlige forventede varighed øges eller mindskes, når en given faktor ændres marginalt. Med hensyn til marginale ændringer er de i beregningerne defineret som en ændring på 10% i kontinuerte variabler, mens det for indikatorvariabler er defineret som en ændring fra 0 til 1. For indikatorvariabler skal marginaleffekten ses i forhold til referencegruppen (jf. bilag 6 for indikatorvariabler og referencegrupper). Denne marginale ændring giver anledning til en ændring i den gennemsnitlige forventede varighed, og dette betegnes marginaleffekten²¹. I det efterfølgende argumenteres hovedsageligt ud fra de beregnede marginaleffekter.

I alle estimationer kontrolleres for uobserveret heterogenitet. Der vil i det efterfølgende ikke blive kommenteret nævneværdigt på korrektionen for uobserveret heterogenitet. Ligeledes er der i alle modeller estimeret koefficienter til hazardratens tidsprofil, men disse koefficienter er ikke rapporteret, men i stedet er tidsprofilen gengivet grafisk de steder, hvor den er i fokus.

Effekten af integrationsloven for varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse

Overordnet set kan der på baggrund af den økonometriske analyse ikke siges noget entydigt omkring effekten fra implementeringen af integrationsloven. Dette resultat fremkommer efter estimation af den simple version af model A, som er præsenteret i bilag 8. Her fremgår det, at koefficienten til indikatoren for tilknytningsforholdet til integrationsloven er insignifikant for både mænd og kvinder. Det betyder dermed, at det på baggrund af denne overordnede model (hvor der ikke specifikt fokuseres på integrationslovens betydning for de enkelte landegrupper) ikke er muligt at konkludere nogen entydig effekt fra implementeringen af integrationsloven. Dette understøtter delvist de beskrivende resultater fra afsnit 10, hvor der ikke kunne påvises nogen voldsom effekt fra implementeringen af integrationsloven. Når der i den økonometriske analyse kontrolleres for yderligere faktorer, kan der ikke påvises nogen effekt fra implementeringen af integrationsloven. Det tyder på, at den lille effekt fra implementeringen af integrationsloven, som blev beskrevet i den beskrivende analyse i afsnit 10, kan tilskrives forskelle i individuelle karakteristika, som den økonometriske analyse kontrollerer for.

Hvis man derimod betragter tabel 11.1, hvor indikatoren for tilknytningsforholdet til integrationsloven er interageret med udvalgte centrale faktorer, blandt andet indikatorer for oprindelsesland, bliver billedet dog mere nuanceret.

Tabel 11.1 Estimation af varighedsmodel for udlændinge i perioden 1995-2002 med indikatorvariabel og interaktionseffekter for tilknytningsforhold til integrationsloven. Opdelt på mænd og kvinder

	Mænd				Kvinder			
	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
Demografiske karakteristika								
<i>Alder 16-24 år (referencegruppen)</i>								
Alder 25-34 år	-0,092	**	0,028	2	0,129	**	0,030	-2
Alder 35-44 år	-0,568	**	0,039	10	-0,174	**	0,039	3
Alder 45-64 år	-2,110	**	0,059	38	-1,700	**	0,060	30
Børn i alderen 0-2 år	-0,192	**	0,041	3	-0,531	**	0,042	9
Børn i alderen 3-6 år	-0,125	**	0,047	2	-0,058		0,047	1
Antal børn < 17 år	0,473	*	0,189	0	0,259		0,186	0
Udlændingekarakteristika								
<i>Irak (referencegruppen)</i>								
Eksjugoslavien	1,417	**	0,054	-23	1,853	**	0,089	-28
Afghanistan	0,277	**	0,104	-5	0,383	*	0,153	-6
Tyrkiet	1,175	**	0,079	-19	1,227	**	0,107	-20
Somalia	0,073		0,066	-1	-0,390	**	0,112	7
Iran	0,235	*	0,117	-4	0,510	**	0,124	-8
Øvrige Asien	0,870	**	0,071	-14	1,213	**	0,092	-21
Øvrige Afrika	1,167	**	0,078	-18	1,591	**	0,102	-25
Øvrige lande	1,223	**	0,078	-19	1,605	**	0,095	-26
<i>Fam. sammenført til andre (referencegruppen)</i>								
Fam. sammenført til flygtning	-1,803	**	0,079	31	-1,118	**	0,063	21
Flygtning	-1,925	**	0,059	31	-1,106	**	0,066	20
Bor i udsat boligområde	-0,080		0,050	1	-0,280	**	0,057	5
<i>Ikke samboende (referencegruppen)</i>								
Samboende med dansker	0,083		0,049	-1	0,683	**	0,052	-12
Samboende med udlænding	-0,271	**	0,035	5	-0,148	**	0,039	3
Samboende med 2.gen.indv.	0,090		0,057	-2	0,028		0,085	0
Kommunekarakteristika								
Andel job med højt kval. niv.	0,169		0,202	0	0,765	**	0,218	0
Antal udlændinge fra 3.-lande	2,157	**	0,303	0	1,164	**	0,328	0
Arbejdsløshedsprocenten	-0,811	**	0,078	1	-0,805	**	0,083	1
Tilknytningsforhold til integrationsloven								
Omfattet af Integrationsloven	0,322	**	0,108	-6	-0,292		0,167	5
Interaktioner for personer omfattet af Integrationsloven								
<i>× Irak (referencegruppen)</i>								
× Eksjugoslavien	-0,152		0,098	3	0,378	*	0,174	-6
× Afghanistan	-0,114		0,137	2	-0,799	*	0,313	14
× Tyrkiet	-0,477	**	0,123	8	0,569	**	0,191	-9
× Somalia	-0,530	**	0,154	10	-0,452		0,324	8

	Mænd				Kvinder			
	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
× Iran	-0,816	**	0,211	15	-0,021		0,239	0
× Øvrige Asien	-0,561	**	0,115	10	0,417	*	0,169	-7
× Øvrige Afrika	-0,351	**	0,122	6	0,227		0,183	-4
× Øvrige lande	-0,510	**	0,123	9	0,119		0,173	-2
× Fam. sammenført til andre (<i>referencegruppen</i>)								
× Fam. sammenført til flygtning	0,062		0,132	-1	0,210	*	0,102	-4
× Flygtning	0,221	**	0,083	-4	-0,281	*	0,121	5
× Bor i udsat boligområde	-0,269	**	0,099	5	-0,153		0,110	3
Korrektion for uobserveret heterogenitet								
Estimeret støttepunkt (M^1)	-2,407	**	0,048		-2,125	**	0,061	
Estimeret sandsynlighed (P_1)	-0,701	**	0,049		0,011		0,083	
Beregnet sandsynlighed 1	0,332	**	0,011		0,503	**	0,021	
Beregnet sandsynlighed 2	0,668	**	0,011		0,497	**	0,021	
Modelkarakteristika								
Antal observationer			30018				36699	
Log Likelihood			-66576,9				-65482,0	
Forventet varighed								
Forventet varighed E(T)			37 måneder				47 måneder	

Note: Model A. De estimerede koefficienter til varighedsprofilen er ikke rapporteret.

** indikerer signifikans på 1% niveau og * på 5%-niveau.

Af tabel 11.1 fremgår det (efter lidt beregninger), at integrationsloven har en positiv effekt for udlændinge fra nogle landegrupper, mens den er negativ for andre. Dette ses, hvis man lægger forskellige af de beregnede marginaleffekter sammen. Eksempelvis estimeres en koefficient for at være mandlig flygtning/udlænding fra Eksjugoslavien. Marginaleffekten af at være udlænding fra Eksjugoslavien reducerer den forventede varighed med 23 måneder, i forhold til det at være udlændinge fra Irak (som er *referencegruppen*). Samtidig er indikatoren for at tilhøre gruppen af udlændinge fra Eksjugoslavien interageret med indikatoren for at tilhøre gruppen, der er omfattet af integrationsloven. Denne interaktionseffekt forøger varigheden med tre måneder. Samtidig reducerede den isolerede effekt fra indikatoren for at være omfattet af integrationsloven den forventede varighed med seks måneder. Hvis man umiddelbart lægger marginaleffekterne sammen, finder man, at de udlændinge fra Eksjugoslavien, der ikke er omfattet af integrationsloven, oplever en reduktion i den

forventede varighed på 23 måneder, mens de udlændinge fra Eksjugoslavien, der er omfattet af integrationsloven, oplever en reduktion i den forventede varighed på 26 måneder ($-23 + 3 - 6 = -26$). På den baggrund tyder det på, at implementeringen af integrationsloven har haft en nettoeffekt på varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse på ca. -3 måneder for mandlige udlændinge fra Eksjugoslavien – eller med andre ord, at implementeringen af integrationsloven har været positiv for denne gruppe, når man ser på beskæftigelseschancer og varighed indtil beskæftigelse/uddannelse. Den samme beregning kan foretages for både mænd og kvinder fra de øvrige udlændingegrupper. Resultatet fra disse beregninger er beskrevet i tabel 11.2, som også angiver konfidensintervaller på 5%-niveau for de beregnede nettoeffekter.

Tabel 11.2 Nettoeffekten på varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse ved implementeringen af integrationsloven. Opdelt på landegrupper

	Mænd		Kvinder	
	Nettoeffekt i måneder	Konfidensinterval (5%)	Nettoeffekt i måneder	Konfidensinterval (5%)
Udlændinge fra:				
Irak (<i>referencegruppen</i>)	-6	[-10 ; -2]	5	[0 ; 10]
Eksjugoslavien	-3	[-6 ; 0]	-1	[-5 ; 2]
Afghanistan	-4	[-8 ; 1]	19	[9 ; 30]
Tyrkiet	3	[1 ; 5]	-4	[-8 ; -1]
Somalia	4	[-2 ; 9]	13	[3 ; 23]
Iran	9	[2 ; 16]	5	[-1 ; 12]
Øvrige Asien	4	[2 ; 7]	-2	[-4 ; 0]
Øvrige Afrika	1	[-2 ; 3]	1	[-2 ; 4]
Øvrige lande	3	[0 ; 6]	3	[1 ; 5]

Note: Bestemt på baggrund af de beregnede marginaaleffekter for model A, præsenteret i tabel 11.1.

Som det fremgår af tabel 11.2, er effekten fra implementeringen af integrationsloven langt fra entydig og må siges at være meget forskellige landegrupperne imellem. For mandlige udlændinge fra Irak er nettoeffekten signifikant negativ (dvs. varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse er reduceret efter implementeringen af integrationsloven), mens den er signifikant positiv (dvs. varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse er øget efter implementeringen af integrationsloven) for mandlige udlæn-

dinge fra Tyrkiet, Iran og Øvrige Asien. Især for mandlige udlændinge fra Iran har implementeringen af integrationsloven forøget varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse markant. For mandlige udlændinge fra Eksjugoslavien, Afghanistan, Somalia, Øvrige Afrika og Øvrige Lande er nettoeffekten insignifikant og dermed ikke entydig. For kvindelige udlændinge er mønstret anderledes, idet implementeringen af integrationsloven har reduceret varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse signifikant for udlændinge fra Tyrkiet, mens især kvindelige udlændinge fra Afghanistan, Somalia og Øvrige Lande har oplevet, at varigheden er blevet forøget. For kvindelige udlændinge fra Irak, Eksjugoslavien, Iran, Øvrige Asien og Øvrige Afrika er nettoeffekten insignifikant og dermed ikke entydig.

Den samme beregning, som blev foretaget i tabel 11.2, kan også foretages for de øvrige centrale faktorer, for hvilke der er estimeret interaktionseffekter, nemlig indikatorvariablerne for at være flygtning og familiesammenført til flygtning. Resultatet af disse beregninger er beskrevet i tabel 11.3.

Tabel 11.3 Nettoeffekten på varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse ved implementeringen af integrationsloven. Centrale faktorer

	Mænd		Kvinder	
	Nettoeffekt i måneder	Konfidensinterval (5%)	Nettoeffekt i måneder	Konfidensinterval (5%)
Fam. sammenført til andre (referencegruppen)	-6	[-10 ; -2]	5	[0 ; 10]
Fam. sammenført til flygtning	-7	[-9 ; -4]	1	[-4 ; 7]
Flygtning	-9	[-14 ; -5]	10	[5 ; 15]

Note: Bestemt på baggrund af de beregnede marginaeffekter for model A, præsenteret i tabel 11.1.

Hvis man betragter tabel 11.3, ser man, at både mandlige flygtninge og familiesammenførte til flygtninge har oplevet, at implementeringen af integrationsloven har reduceret varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse mere, end det har været tilfældet for dem, som er familiesammenført til andre²². For kvinder forholder det sig lidt anderledes, idet implementeringen af integrationsloven påvirker flygtninge mest negativt, efterfulgt af familiesammenførte til andre.

Hvad påvirker i øvrigt varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse

Hvis man herefter ser bort fra effekterne fra implementeringen af integrationsloven, og i stedet fokuserer på, hvad der i øvrigt påvirker beskæftigelseschancerne og varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse, ser man nederst i tabel 11.1, at der overordnet set er en væsentlig forskel i den forventede gennemsnitlige varighed mellem mænd og kvinder. Den gennemsnitlige forventede varighed indtil beskæftigelse/uddannelse er henholdsvis 38 måneder for nyankomne mandlige udlændinge, mens den er 48 måneder for kvindelige. Det kan på den baggrund konkluderes, at kvindelige udlændinge oplever langt dårligere beskæftigelseschancer, og dermed længere varighed indtil beskæftigelse/uddannelse end mandlige udlændinge. Dette bekræfter i øvrigt de beskrivende resultater fra afsnit 10. Dette kan tilskrives det faktum, at mange kvinder blandt forskellige udlændingegrupper traditionelt set ikke deltager på arbejdsmarkedet i samme omfang som mænd.

Med hensyn til de forskellige udlændingekarakteristika fremgår det af tabel 11.1, at nyankomne udlændinge fra Eksjugoslavien, Tyrkiet, øvrige Asien, øvrige Afrika og Øvrige lande oplever en markant kortere forventet varighed end udlændinge fra Irak (referencegruppen), Afghanistan, Somalia og Iran. Dette gælder for både mandlige og kvindelige udlændinge. Derudover ser man, både flygtninge og familiesammenførte til flygtninge oplever en markant længere forventet varighed på ca. 31 måneder end gruppen som er familiesammenførte til andre end flygtninge (referencegruppen). Dette understøtter resultaterne fra den beskrivende analyse (tabel 10.1 i afsnit 10). Derimod har det at være bosat i et udsat boligområde kun ringe betydning for den forventede varighed for mandlige udlændinge, mens det forøger den forventede varighed med ca. fem måneder for kvindelige udlændinge. Dette understøtter igen resultaterne fra den beskrivende analyse, som også påviste en kun svag sammenhæng (tabel 10.3 i afsnit 5). Resultatet for mandlige udlændinge bekræfter tidligere analyser, som kun finder ringe og langt fra entydige sammenhænge mellem det at bo i et udsat boligområde (ghetto) og graden af integration. Med hensyn til civil status og etnisk oprindelse af eventuel sambo forøger det den forventede varighed at være samboende med en anden udlænding. For kvindelige udlændinge reducerer det den forventede

lændinge reducerer det den forventede varighed markant at være samboende med en dansker, mens dette kun har en ringe effekt for mandlige udlændinge. En af forklaringerne på dette kan som tidligere nævnt være, at det at være samboende med en dansker implicit giver adgang til sociale netværk, som bringer mere information omkring arbejdsmarkedet, herunder ledige job, uddannelseskrav osv.

Det fremgår endvidere fra tabel 11.1, at den forventede varighed til beskæftigelse/uddannelse forøges markant for de ældre aldersgrupper, og dette gælder både mandlige og kvindelige udlændinge. Også det at have små børn forøger varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse, mens det samlede antal børn under 18 år reducerer varigheden.

Hvis man vender blikket mod de faktorer, der beskriver det (lokale) arbejdsmarked, som enhver nyankommen udlænding skal forsøge at trænge ind på, fremgår det af tabel 11.1, at disse faktorer kun har en ringe betydning for den forventede varighed, idet de beregnede marginaleffekter er ganske små. Resultaterne underbygger dermed resultaterne fra den beskrivende analyse (tabel 10.4 i afsnit 10). Mest markant er arbejdsløshedsprocenten i kommunen, hvor det ses, at en stigning i arbejdsløsheden på 10% (eksempelvis fra 7% til 7,7%) forøger den forventede varighed indtil beskæftigelse/uddannelse med én måned.

Som det fremgår af tabel 11.1, var det i begge estimationer muligt at identificere elementer af uobserveret heterogenitet. Blandt nyankomne mandlige udlændinge er der en gruppe med markant lavere beskæftigelseschancer, og denne gruppe udgør ca. 33%. Tilsvarende er der blandt nyankomne kvindelige udlændinge en gruppe med markant lavere beskæftigelseschancer, og her udgør denne gruppe tæt på 50%. Gruppeandelene skal dog tages med et stort forbehold, da de ofte vil være upræcist estimeret (Blume 2001).

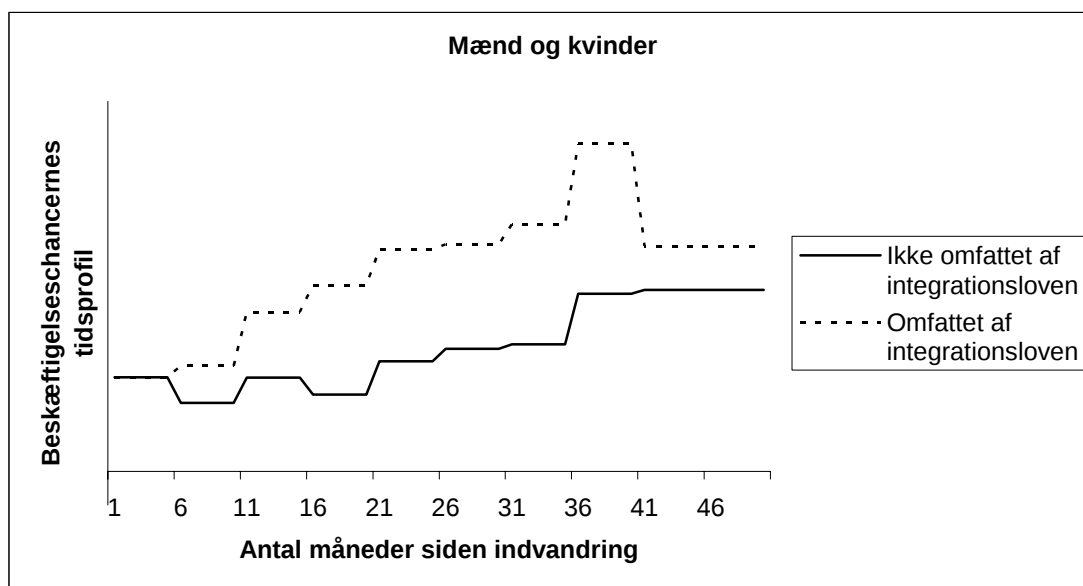
Hvor i integrationsforløbet har effekten af integrationsloven været størst?

Som beskrevet ovenfor var et af hovedformålene med integrationsloven at medvirke til, at nyankomne udlændinge skulle komme hurtigere i beskæftigelse/uddannelse end tidligere. På den baggrund er det interessant at undersøge, hvorvidt beskæftigelseschancerne sammenhæng med opholdsti-

den har ændret sig henholdsvis før og efter implementeringen af integrationsloven. Det vil sige, at her fokuseres alene på beskæftigelseschancerne tidsprofil uden at skele til deres niveau. For at belyse dette har vi estimeret separate modeller for udlændinge, der er indvandret henholdsvis før og efter implementeringen af integrationsloven (benævnt model B ovenfor). På baggrund af estimationsresultaterne fra disse modeller kan det ved at fokusere på beskæftigelseschancerne tidsprofil illustreres, hvorledes beskæftigelseschancerne ændres, i takt med at de nyankomne udlændinge opholder sig længere tid i landet.

Beskæftigelseschancerne tidsprofil for mandlige og kvindelige udlændinge samlet, henholdsvis omfattet og ikke omfattet af integrationsloven er gengivet i figur 11.1. De estimationer, der ligger til grund for figur 11.1, er placeret i bilag 7.

Figur 11.1 Beskæftigelseschancerne tidsprofil for mænd og kvinder samlet. Estimeret separat med udgangspunkt i tilknytningsforhold til integrationsloven

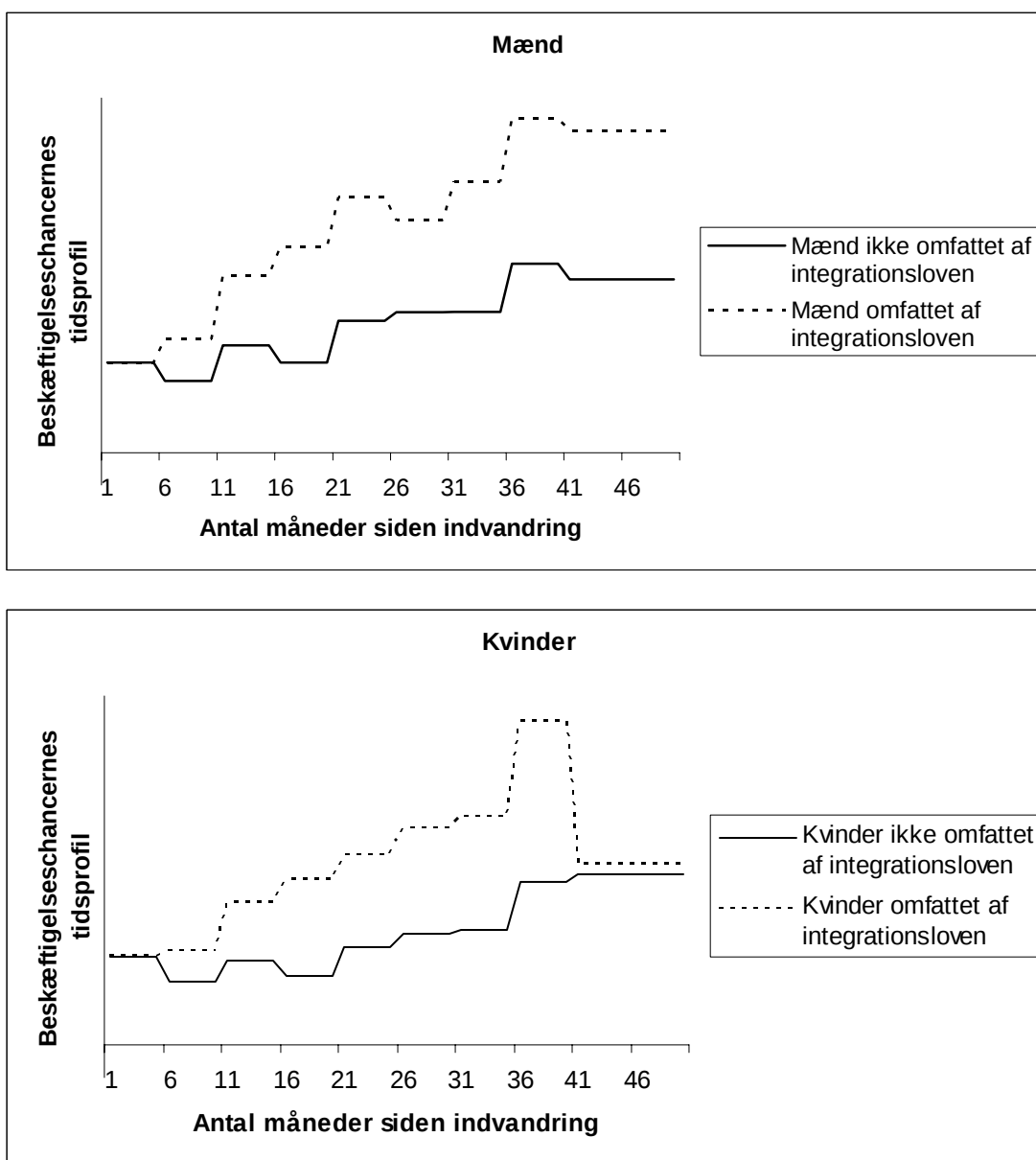

Beskæftigelseschancerne tidsprofil for udlændinge henholdsvis omfattet og ikke omfattet af integrationsloven er i figur 11.1 konstrueret, så de starter i det samme punkt uden at tage højde for, at de niveaumæssigt har forskelligt udgangspunkt – dvs. her fokuseres som nævnt alene på tidsprofilen, og ikke på niveauet²³.

Hvis man betragter beskæftigelseschancerne tidsprofil i figur 11.1, ser man, at både udlændinge omfattet af integrationsloven og dem, der ikke er omfattet af integrationsloven, oplever en positiv varighedsafhængighed i tidsprofilerne, hvilket betyder, at beskæftigelseschancerne øges, i takt med at de nyankomne udlændinge opholder sig længere tid i landet. Derudover fremgår det, at tidsprofilen for udlændinge omfattet af integrationsloven udviser en større grad af positiv varighedsafhængighed end tidsprofilen for udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven²⁴. For de udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven, er beskæftigelseschancerne stort set konstante i de første 24 måneder efter indvandring, mens beskæftigelseschancerne er mere end fordoblet i forhold til udgangspunktet for udlændinge omfattet af integrationsloven i løbet af den periode. Det skal igen understreges, at her fokuseres alene på tidsprofilen og ikke på niveauet for beskæftigelseschancerne.

Disse konklusioner er robuste, når en tilsvarende analyse udføres, hvor der yderligere opdeles på køn. De estimerede tidsprofiler for beskæftigelseschancerne fra disse estimationer er gengivet i figur 11.2. Tidsprofilerne præsenteret i figur 11.2 er konstrueret på samme måde som i figur 11.1. De estimationer, der ligger til grund for figur 11.2, er placeret i bilag 7.

Figur 11.2 Beskæftigelseschancernes tidsprofil for mænd og kvinder. Estimeret separat med udgangspunkt i tilknytningsforhold til integrationsloven

Hvis man betragter figur 11.2, ser man, at især tidsprofilen for mænd omfattet af integrationsloven udviser en stærk positiv varighedsafhængighed, idet beskæftigelseschancerne næsten tredobles efter en opholdstid på 24 måneder (2 år). For de øvrige minder tidsprofilerne meget om de tidsprofiler, der er afbilledet i figur 11.1.

Sammenfatning

Det kan på baggrund af den økonometriske analyse ikke konkluderes, at implementeringen af integrationsloven har haft nogen væsentlig, hverken positiv eller negativ, betydning for de nyankomne udlændinge som helhed. Derimod kan det konkluderes, at implementeringen af integrationsloven har haft en positiv betydning for nogle udlændingegrupper, mens det for andre udlændingegrupper ikke er tilfældet. Konklusionen bygger på, at den forventede varighed indtil beskæftigelse/uddannelse er steget for nogle udlændingegrupper efter implementeringen af integrationsloven, mens den er faldet for andre. Dette gør sig gældende for både mandlige og kvindelige nyankomne udlændinge. For mænd gælder, at nyankomne udlændinge fra Irak oplever en kortere varighed efter implementeringen af integrationsloven, mens det modsatte gør sig gældende for nyankomne mandlige udlændinge fra Tyrkiet, Iran samt Øvrige Asien. For nyankomne mandlige udlændinge fra Eksjugoslavien, Afghanistan, Somalia, Øvrige Afrika og Øvrige Lande er effekten ikke entydig. For kvindelige udlændinge er mønstret anderledes, idet implementeringen af integrationsloven har reduceret varigheden indtil beskæftigelse/uddannelse signifikant for udlændinge fra Tyrkiet, mens især kvindelige udlændinge fra Afghanistan, Somalia og Øvrige Lande har oplevet, at varigheden er blevet forøget. For kvindelige udlændinge fra Irak, Eksjugoslavien, Iran, Øvrige Asien og Øvrige Afrika er nettoeffekten insignifikant og dermed ikke entydig. Generelt oplever kvindelige nyankomne udlændinge en længere forventet varighed end mandlige.

Det tyder dog samtidig på, at implementeringen af integrationsloven har en mere positiv (eller mindre negativ) betydning for mandlige flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, i forhold til familiesammenførte til andre. For kvinder forholder det sig lidt anderledes, idet implementeringen af integrationsloven påvirker flygtninge mest negativt, efterfulgt af familiesammenførte til andre. Flygtninge og familiesammenførte til flygtninge er i øvrigt blandt de udlændinge, der oplever en meget lang forventet varighed indtil beskæftigelse/uddannelse, sammenlignet med dem, som er familiesammenførte til andre end flygtninge. Derimod har det kun ringe betydning at være bosat i et udsat boligområde, og det samme gælder karakteristika ved det lokale arbejdsmarked. Her det kun arbejdsløshedspro-

centen i kommunen, der har en vis betydning. Analyserne viser endvidere, at udlændinge omfattet af integrationsloven hurtigere oplever en stigning i beskæftigelseschancerne, i forhold til udgangspunktet, end udlændinge, der ikke er omfattet af integrationsloven.

Bilag 6

Variabeloversigt og statistik

Faktorer, der inddrages i analysen:

Variabelnavn	Beskrivelse
Demografiske karakteristika	
Alder 25-34 år	Indikator=1, hvis
Alder 35-44 år	Indikator=1, hvis
Alder 45-64 år	Indikator=1, hvis
Børn i alderen 0-2 år	Indikator=1, hvis børn i alderen 0-2 år
Børn i alderen 3-6 år	Indikator=1, hvis børn i alderen 3-6 år
Antal børn < 17 år	Antal børn under 18 år
Udlændingekarakteristika	
Irak	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Irak (<i>Referencekategori</i>)
Eksjugoslavien	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Eksjugoslavien
Afghanistan	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Afghanistan
Tyrkiet	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Tyrkiet
Somalia	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Somalia
Iran	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Iran
Øvrige Asien	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Øvrige Asien
Øvrige Afrika	Indikator=1, hvis oprindelseslandet er Øvrige Afrika
Øvrige lande	Indikator=1, hvis oprindelseslandet ikke er indbefattet i de ovenstående kategorier
Fam. sammenført til andre	Indikator=1, hvis familiesammenført til ikke-flygtninge (<i>Referencekategori</i>)
Fam. sammenført til flygtning	Indikator=1, hvis familiesammenført til flygtning
Flygtning	Indikator=1, hvis Flygtning
Bor i udsat boligområde	Indikator=1, hvis bosat i et udsat boligområde

Variabelnavn	Beskrivelse
Enlig	Indikator=1, hvis enlig (<i>Referencekategori</i>)
Samboende med dansker	Indikator=1, hvis samboende med dansker
Samboende med udlændinge	Indikator=1, hvis samboende med udlændinge
Samboende med 2.gen.indv.	Indikator=1, hvis samboende med 2.gen.indv.
Kommunekarakteristika	
Andel job med højt kval. niv.	Andelen af job i kommunen, som forudsætter højt kvalifikationsniveau. Beregnet som et gennemsnit i kommunen over perioden 1995-2002
Antal udlændinge fra 3.-lande	Antal udlændinge fra 3.-lande i kommunen. Beregnet som et gennemsnit i kommunen over perioden 1995-2002
Arbejdsløshedsprocenten	Arbejdsløshedsprocenten i kommunen. Beregnet som et gennemsnit i kommunen over perioden 1995-2002
Relation til integrationsloven	
Omfattet af Integrationsloven	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven
Additive effekter for udlændinge omfattet af Integrationsloven	
× Irak	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Irak (<i>Referencekategori</i>)
× Eksjugoslavien	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Eksjugoslavien
× Afghanistan	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Afghanistan
× Tyrkiet	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Tyrkiet
× Somalia	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Somalia
× Iran	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Iran
× Øvrige Asien	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Øvrige Asien
× Øvrige Afrika	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet er Øvrige Afrika
× Øvrige lande	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven, og oprindelseslandet ikke er indbefattet i de ovenstående kategorier
× Fam. sammenført til andre	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven og familiesammenført til ikke-flygtninge (<i>Referencekategori</i>)
× Flygtning	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven og flygtning
× Fam. sammenført til flygtning	Indikator=1, hvis omfattet af integrationsloven og familiesammenført til flygtning
× Bor i udsat boligområde	Indikator=1 hvis omfattet af integrationsloven og bosat i et udsat boligområde

Tabel B6.1 Middelværdi og standardafvigelser for datamaterialet anvendt i estimation af model A. Mænd og kvinder samlet

	Ikke omfattet af integrationsloven		Omfattet af integrationsloven	
	Middelværdi	Standard afvigelse	Middelværdi	Standard afvigelse
Demografiske karakteristika				
<i>Øvrige aldersgrupper (referencegruppen)</i>				
Alder 25-34 år	0,387	0,487	0,438	0,496
Alder 35-44 år	0,197	0,398	0,199	0,399
Alder 45-64 år	0,122	0,327	0,084	0,277
Børn i alderen 0-2 år	0,111	0,314	0,134	0,341
Børn i alderen 3-6 år	0,113	0,317	0,137	0,344
Antal børn < 17 år	0,056	0,104	0,069	0,124
Udlændingekarakteristika				
<i>Irak (referencegruppen)</i>				
Eksjugoslavien	0,415	0,493	0,083	0,276
Afghanistan	0,020	0,141	0,097	0,296
Tyrkiet	0,075	0,263	0,085	0,280
Somalia	0,094	0,292	0,074	0,262
Iran	0,023	0,150	0,034	0,183
Øvrige Asien	0,138	0,345	0,210	0,407
Øvrige Afrika	0,058	0,233	0,076	0,265
Øvrige lande	0,090	0,286	0,150	0,357
<i>Fam. sammenført til andre (referencegruppen)</i>				
Fam. sammenført til flygtning	0,119	0,324	0,188	0,391
Flygtning	0,566	0,496	0,323	0,468
Bor i udsat boligområde	0,079	0,269	0,064	0,244
<i>Ikke samboende (referencegruppen)</i>				
Samboende med dansker	0,137	0,344	0,247	0,431
Samboende med udlændinge	0,552	0,497	0,454	0,498
Samboende med 2.gen.indv.	0,025	0,156	0,046	0,209
Kommunekarakteristika				
Andel job med højt kval. niv.	0,287	0,083	0,283	0,085
Antal udlændinge fra 3.-lande	0,083	0,057	0,075	0,056
Arbejdsløshedsprocenten	0,624	0,157	0,602	0,161
Antal observationer	38311		28406	

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Tabel Middelværdi og standardafvigelser for datamaterialet anvendt i estimation af model A. Mænd

	Ikke omfattet af integrationsloven		Omfattet af integrationsloven	
	Middelværdi	Standard afvigelse	Middelværdi	Standard afvigelse
Demografiske karakteristika				
Øvrige aldersgrupper (<i>referencegruppen</i>)				
Alder 25-34 år	0,402	0,490	0,453	0,498
Alder 35-44 år	0,216	0,411	0,212	0,408
Alder 45-64 år	0,127	0,333	0,096	0,295
Børn i alderen 0-2 år	0,101	0,301	0,114	0,318
Børn i alderen 3-6 år	0,109	0,312	0,119	0,323
Antal børn < 17 år	0,053	0,102	0,058	0,116
Udlændingekarakteristika				
Irak (<i>referencegruppen</i>)				
Eksjugoslavien	0,454	0,498	0,090	0,287
Afghanistan	0,022	0,148	0,121	0,326
Tyrkiet	0,080	0,272	0,121	0,326
Somalia	0,097	0,296	0,077	0,267
Iran	0,018	0,133	0,031	0,173
Øvrige Asien	0,096	0,295	0,141	0,348
Øvrige Afrika	0,060	0,237	0,081	0,272
Øvrige lande	0,067	0,250	0,098	0,297
Fam. sammenført til andre (<i>referencegruppen</i>)				
Fam. sammenført til flygtning	0,063	0,242	0,090	0,287
Flygtning	0,675	0,469	0,512	0,500
Bor i udsat boligområde	0,072	0,258	0,060	0,238
Ikke samboende (<i>referencegruppen</i>)				
Samboende med dansker	0,121	0,326	0,174	0,379
Samboende med udlændinge	0,487	0,500	0,370	0,483
Samboende med 2.gen.indv.	0,033	0,178	0,062	0,241
Kommunekarakteristika				
Andel job med højt kval. niv.	0,284	0,083	0,278	0,086
Antal udlændinge fra 3.-lande	0,082	0,057	0,072	0,056
Arbejdsløshedsprocenten	0,623	0,158	0,595	0,165
Antal observationer	17828		12190	

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Tabel B6.3 Middelværdi og standardafvigelser for datamaterialet anvendt i estimation af model A. Kvinder

	Ikke omfattet af integrationsloven		Omfattet af integrationsloven	
	Middelværdi	Standard afvigelse	Middelværdi	Standard afvigelse
Demografiske karakteristika				
<i>Øvrige aldersgrupper (referencegruppen)</i>				
Alder 25-34 år	0,375	0,484	0,426	0,495
Alder 35-44 år	0,181	0,385	0,189	0,392
Alder 45-64 år	0,118	0,322	0,075	0,263
Børn i alderen 0-2 år	0,120	0,324	0,150	0,357
Børn i alderen 3-6 år	0,117	0,322	0,152	0,359
Antal børn < 17 år	0,059	0,106	0,078	0,129
Udlændingekarakteristika				
<i>Irak (referencegruppen)</i>				
Eksjugoslavien	0,381	0,486	0,078	0,268
Afghanistan	0,018	0,135	0,079	0,269
Tyrkiet	0,070	0,254	0,059	0,235
Somalia	0,092	0,289	0,072	0,258
Iran	0,027	0,163	0,037	0,189
Øvrige Asien	0,174	0,379	0,262	0,440
Øvrige Afrika	0,056	0,230	0,072	0,259
Øvrige lande	0,109	0,312	0,189	0,392
<i>Fam. sammenført til andre (referencegruppen)</i>				
Fam. sammenført til flygtning	0,168	0,374	0,262	0,440
Flygtning	0,471	0,499	0,180	0,385
Bor i udsat boligområde	0,084	0,278	0,066	0,249
<i>Ikke samboende (referencegruppen)</i>				
Samboende med dansker	0,151	0,358	0,301	0,459
Samboende med udlændinge	0,609	0,488	0,518	0,500
Samboende med 2.gen.indv.	0,018	0,133	0,034	0,180
Kommunekarakteristika				
Andel job med højt kval. niv.	0,289	0,082	0,287	0,084
Antal udlændinge fra 3.-lande	0,084	0,057	0,078	0,056
Arbejdsløshedsprocenten	0,625	0,156	0,608	0,158
Antal observationer	20483		16216	

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Tabel B6.4 Middelværdi og standardafvigelser for datamaterialet anvendt i estimation af model B. Opdelt på mænd og kvinder

	Mænd		Kvinder	
	Middelværdi	Standard afvigelse	Middelværdi	Standard afvigelse
Demografiske karakteristika				
Øvrige aldersgrupper (<i>referencegruppen</i>)				
Alder 25-34 år	0,423	0,494	0,397	0,489
Alder 35-44 år	0,214	0,410	0,185	0,388
Alder 45-64 år	0,115	0,318	0,099	0,298
Børn i alderen 0-2 år	0,106	0,308	0,133	0,339
Børn i alderen 3-6 år	0,113	0,317	0,132	0,339
Antal børn < 17 år	0,055	0,108	0,067	0,117
Udlændingekarakteristika				
Irak (<i>referencegruppen</i>)				
Eksjugoslavien	0,306	0,461	0,247	0,431
Afghanistan	0,063	0,242	0,045	0,208
Tyrkiet	0,097	0,296	0,065	0,246
Somalia	0,089	0,285	0,083	0,276
Iran	0,023	0,151	0,032	0,175
Øvrige Asien	0,115	0,319	0,213	0,409
Øvrige Afrika	0,068	0,252	0,063	0,243
Øvrige lande	0,080	0,271	0,145	0,352
Fam. sammenført til andre (<i>referencegruppen</i>)				
Fam. sammenført til flygtning	0,074	0,262	0,209	0,407
Flygtning	0,609	0,488	0,343	0,475
Bor i udsat boligområde	0,067	0,250	0,076	0,266
Ikke samboende (<i>referencegruppen</i>)				
Samboende med dansker	0,143	0,350	0,218	0,413
Samboende med udlændinge	0,439	0,496	0,569	0,495
Samboende med 2.gen.indv.	0,045	0,206	0,025	0,156
Kommunekarakteristika				
Andel job med højt kval. niv.	0,282	0,084	0,288	0,083
Antal udlændinge fra 3.l-ande	0,078	0,057	0,082	0,057
Arbejdsløshedsprocenten	0,612	0,162	0,618	0,157
Relation til integrationsloven				
Omfattet af Integrationsloven	0,406	0,491	0,442	0,497
Interaktioner for personer omfattet af Integrationsloven				
× Eksjugoslavien	0,037	0,188	0,034	0,182
× Afghanistan	0,049	0,216	0,035	0,183
× Tyrkiet	0,049	0,216	0,026	0,159
× Somalia	0,031	0,174	0,032	0,175
× Iran	0,013	0,111	0,016	0,127
× Øvrige Asien	0,057	0,233	0,116	0,320
× Øvrige Afrika	0,033	0,178	0,032	0,176

	Mænd		Kvinder	
	Middelværdi	Standard afvigelse	Middelværdi	Standard afvigelse
× Øvrige lande	0,040	0,195	0,084	0,277
× Fam. sammenført til andre (<i>reference-gruppen</i>)				
× Fam. sammenført til flygtning	0,037	0,188	0,116	0,320
× Flygtning	0,208	0,406	0,080	0,271
× Bor i udsat boligområde	0,024	0,154	0,029	0,169
Antal observationer	30018		36699	

Note: Egne beregninger baseret på akf's udlændingeregister.

Bilag 7

Estimationsresultater

Tabel B7.1 Estimation af varighedsmodel for mænd og kvinder samlet. Opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven

	Ikke omfattet af Integrationsloven				Omfattet af Integrationsloven			
	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
Demografiske karakteristika								
Alder 25-34 år	0,113	**	0,027	-2	0,275	**	0,040	-4
Alder 35-44 år	-0,322	**	0,035	6	-0,010		0,056	0
Alder 45-64 år	-2,094	**	0,049	40	-1,033	**	0,091	15
Børn i alderen 0-2 år	-0,286	**	0,036	5	-0,574	**	0,067	8
Børn i alderen 3-6 år	-0,067		0,039	1	-0,283	**	0,081	4
Antal børn < 17 år	0,393	*	0,159	0	-1,390	**	0,289	0
Udlændingekarakteristika								
Eksjugoslavien	1,520	**	0,047	-26	1,736	**	0,082	-20
Afghanistan	0,230	**	0,087	-4	0,181	*	0,092	-2
Tyrkiet	1,386	**	0,063	-23	1,499	**	0,089	-18
Somalia	-0,174	**	0,057	3	-0,760	**	0,129	11
Iran	0,148		0,085	-3	-0,539	**	0,146	8
Øvrige Asien	0,900	**	0,056	-16	0,828	**	0,083	-11
Øvrige Afrika	1,310	**	0,062	-22	1,243	**	0,089	-15
Øvrige lande	1,189	**	0,059	-20	1,080	**	0,087	-14
Fam. sammenført til flygtning	-1,474	**	0,052	28	-1,704	**	0,084	27
Flygtning	-1,235	**	0,047	22	-1,195	**	0,080	16
Bor i udsat boligområde	-0,156	**	0,039	3	-0,384	**	0,072	5
Samboende med dansker	0,413	**	0,046		0,232	**	0,068	
Samboende med udlændinge	-0,420	**	0,030		-0,434	**	0,062	
Samboende med 2.gen.indv.	0,380	**	0,060	-7	-0,051		0,084	-3
Kommunekarakteristika				-7				1
Andel job med højt kval. niv.	0,824	**	0,188	0	0,046		0,289	0
Antal udlændinge fra 3.-lande	1,156	**	0,279	0	4,747	**	0,442	0
Arbejdsløshedsprocenten	-0,825	**	0,069	1	-1,076	**	0,123	1
Korrektion for uobserveret heterogenitet								
Estimeret støttepunkt (M^1)	-2,443	**	0,040		-2,807	**	0,066	
Estimeret sandsynlighed (P_1)	-0,326	**	0,036		0,753	**	0,061	
Beregnet sandsynlighed 1	0,419	**	0,009		0,680	**	0,013	
Beregnet sandsynlighed 2	0,581	**	0,009		0,320	**	0,013	
Modelkarakteristika								
Antal observationer			38311				28406	
Log Likelihood			-98302,2				-35734,7	
Forventet varighed								
Forventet varighed E(T)			42 måneder				30 måneder	

Note: Model B for mandlige og kvindelige udlændinge samlet. De estimerede koefficienter til varighedsprofilen er ikke rapporteret.

** Indikerer signifikans på 1%-niveau og * på 5%-niveau.

Tabel Estimation af varighedsmodel for mænd alene. Opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven

	Ikke omfattet af Integrationsloven			Omfattet af Integrationsloven		
	Estimat	Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat	Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
Demografiske karakteristika						
Alder 25-34 år	-0,039	0,035	1	-0,120 *	0,054	2
Alder 35-44 år	-0,555 **	0,046	10	-0,581 **	0,078	9
Alder 45-64 år	-2,115 **	0,066	40	-1,723 **	0,132	28
Børn i alderen 0-2 år	-0,146 **	0,048	3	-0,287 **	0,089	4
Børn i alderen 3-6 år	-0,138 **	0,053	3	-0,183	0,111	3
Antal børn < 17 år	1,026 **	0,218	0	-0,645	0,427	0
Udlændingekarakteristika						
Eksjugoslavien	1,379 **	0,053	-24	1,490 **	0,099	-18
Afghanistan	0,299 **	0,102	-5	0,185	0,095	-3
Tyrkiet	1,163 **	0,078	-20	0,871 **	0,110	-11
Somalia	0,072	0,066	-1	-0,465 **	0,147	7
Iran	0,220	0,115	-4	-0,530 **	0,201	8
Øvrige Asien	0,850 **	0,069	-15	0,466 **	0,104	-6
Øvrige Afrika	1,113 **	0,077	-19	0,897 **	0,108	-12
Øvrige lande	1,181 **	0,077	-20	0,967 **	0,108	-12
Fam. sammenført til flygtning	-1,802 **	0,081	32	-1,991 **	0,134	30
Flygtning	-1,939 **	0,063	33	-1,896 **	0,110	24
Bor i udsat boligområde	-0,061	0,049	1	-0,398 **	0,096	6
Samboende med dansker	0,065	0,060	-1	0,039	0,092	-1
Samboende med udlændinge	-0,300 **	0,039	6	-0,367 **	0,081	5
Samboende med 2.gen.indv.	0,106	0,073	-2	-0,149	0,105	2
Kommunekarakteristika						
Andel job med højt kval. niv.	0,523 *	0,241	0	0,027	0,401	0
Antal udlændinge fra 3.-lande	0,910 *	0,356	0	4,954 **	0,635	0
Arbejdsløshedsprocenten	-0,749 **	0,089	1	-1,084 **	0,159	1
Korrektion for uobserveret heterogenitet						
Estimeret støttepunkt (M1)	-2,409 **	0,057		-2,817 **	0,084	
Estimeret sandsynlighed (P1)	-0,933 **	0,057		0,107	0,066	
Beregnet sandsynlighed 1	0,282 **	0,012		0,527 **	0,016	
Beregnet sandsynlighed 2	0,718 **	0,012		0,473 **	0,016	
Modelkarakteristika						
Antal observationer		17828			12190	
Log Likelihood		-49235,6			-17205,0	
Forventet varighed						
Forventet varighed E(T)		40 måneder			29 måneder	

Note: Model B for mandlige udlændinge. De estimerede koefficienter til varighedsprofilen er ikke rapporteret.
 ** Indikerer signifikans på 1%-niveau og * på 5%-niveau.

Tabel Estimation af varighedsmodel for kvinder alene. Opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven

	Ikke omfattet af Integrationsloven			Omfattet af Integrationsloven		
	Estimat	Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat	Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
Demografiske karakteristika						
Alder 25-34 år	0,073 *	0,037	-1	0,321 **	0,060	-4
Alder 35-44 år	-0,293 **	0,048	6	0,169 *	0,077	-2
Alder 45-64 år	-2,071 **	0,074	38	-0,461 **	0,120	5
Børn i alderen 0-2 år	-0,409 **	0,051	8	-0,913 **	0,098	11
Børn i alderen 3-6 år	0,033	0,054	-1	-0,498 **	0,118	6
Antal børn < 17 år	0,447 *	0,218	0	-0,517	0,390	0
Udlændingekarakteristika						
Eksjugoslavien	1,889 **	0,090	-31	2,413 **	0,165	-27
Afghanistan	0,365 *	0,153	-7	-0,273	0,284	3
Tyrkiet	1,269 **	0,107	-22	1,992 **	0,179	-23
Somalia	-0,412 **	0,112	8	-0,842 **	0,313	11
Iran	0,567 **	0,124	-10	0,282	0,227	-3
Øvrige Asien	1,211 **	0,092	-22	1,813 **	0,157	-24
Øvrige Afrika	1,603 **	0,102	-27	2,031 **	0,169	-23
Øvrige lande	1,591 **	0,096	-28	1,983 **	0,162	-25
Fam. sammenført til flygtning	-1,051 **	0,067	21	-1,119 **	0,108	15
Flygtning	-1,053 **	0,071	20	-1,576 **	0,137	22
Bor i udsat boligområde	-0,268 **	0,057	5	-0,518 **	0,112	6
Samboende med dansker	0,767 **	0,066	-14	0,705 **	0,111	-9
Samboende med udlændinge	-0,205 **	0,045	4	0,039	0,106	0
Samboende med 2.gen.indv.	0,238 *	0,116	-4	-0,070	0,157	1
Kommunekarakteristika						
Andel job med højt kval. niv.	1,196 **	0,268	-1	-0,460	0,413	0
Antal udlændinge fra 3.-lande	0,285	0,399	0	3,682 **	0,637	0
Arbejdsløshedsprocenten	-0,776 **	0,099	1	-1,089 **	0,174	1
Korrektion for uobserveret heterogenitet						
Estimeret støttepunkt (M1)	-2,156 **	0,067		-2,611 **	0,113	
Estimeret sandsynlighed (P1)	-0,065	0,083		1,148 **	0,147	
Beregnet sandsynlighed 1	0,484 **	0,021		0,759 **	0,027	
Beregnet sandsynlighed 2	0,516 **	0,021		0,241 **	0,027	
Modelkarakteristika						
Antal observationer		20483			16216	
Log Likelihood		-47561,5			-17729,0	
Forventet varighed						
Forventet varighed E(T)		48 måneder			37 måneder	

Note: Model B for kvindelige udlændinge. De estimerede koefficienter til varighedsprofilen er ikke rapporteret.

** Indikerer signifikans på 1%-niveau og * på 5%-niveau.

Bilag 8

Estimationsresultater uden interaktionseffekter

Tabel B8.1 Estimation af varighedsmodel for udlændinge i perioden 1995-2002 med indikatorvariabel for tilknytningsforhold til integrationsloven – uden interaktionseffekter. Opdelt på mænd og kvinder

	Mænd				Kvinder			
	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
Demografiske karakteristika								
<i>Alder 16-24 år (referencegruppen)</i>								
Alder 25-34 år	-0,095	***	0,028	2	0,130	***	0,030	-2
Alder 35-44 år	-0,580	***	0,039	10	-0,170	***	0,040	3
Alder 45-64 år	-2,133	***	0,059	39	-1,724	***	0,061	31
Børn i alderen 0-2 år	-0,195	***	0,042	3	-0,531	***	0,044	9
Børn i alderen 3-6 år	-0,139	***	0,048	2	-0,058		0,048	1
Antal børn < 17 år	0,520	***	0,191	0	0,169		0,187	0
Udlændingekarakteristika								
<i>Irak (referencegruppen)</i>								
Eksjugoslavien	1,259	***	0,045	-21	1,978	***	0,077	-30
Afghanistan	0,301	***	0,069	-5	0,137		0,131	-2
Tyrkiet	0,948	***	0,062	-15	1,415	***	0,091	-23
Somalia	-0,127	**	0,057	2	-0,397	***	0,102	7
Iran	-0,084		0,099	1	0,486	***	0,107	-8
Øvrige Asien	0,625	***	0,057	-11	1,360	***	0,078	-23
Øvrige Afrika	1,006	***	0,061	-16	1,650	***	0,084	-26
Øvrige lande	1,005	***	0,062	-16	1,607	***	0,081	-27

	Mænd				Kvinder			
	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder	Estimat		Standard afvigelse	Marginal effekt i måneder
Fam. sammenført til andre (<i>referencegruppen</i>)								
Fam. sammenført til flygtning	-1,779	***	0,068	31	-1,094	***	0,055	21
Flygtning	-1,876	***	0,053	31	-1,163	***	0,059	21
Bor i udsat boligområde	-0,160	***	0,044	3	-0,325	***	0,050	6
Ikke samboende (<i>referencegruppen</i>)								
Samboende med dansker	0,068		0,049	-1	0,696	***	0,052	-12
Samboende med udlændinge	-0,283	***	0,035	5	-0,152	***	0,040	3
Samboende med 2.gen.indv.	0,072		0,058	-1	0,055		0,085	-1
Kommunekarakteristika								
Andel job med højt kval. niv.	0,101		0,205	0	0,792	***	0,222	0
Antal udlændinge fra 3.-lande	2,080	***	0,307	0	1,226	***	0,335	0
Arbejdsløshedsprocenten	-0,868	***	0,079	1	-0,806	***	0,084	1
Tilknytningsforhold til integrationsloven								
Omfattet af Integrationsloven	0,040		0,028	-1	-0,027		0,030	0
Korrektion for uobserveret heterogenitet								
Estimeret støttepunkt (M1)	-2,362	***	0,046		-2,178	***	0,058	
Estimeret sandsynlighed (P1)	-0,612	***	0,049		0,080		0,071	
Beregnet sandsynlighed 1	0,352	***	0,011		0,520	***	0,018	
Beregnet sandsynlighed 2	0,648	***	0,011		0,480	***	0,018	
Modelkarakteristika								
Antal observationer			30018				36699	
Log Likelihood			-66640,0				-65518,7	

Note: Model A. De estimerede koefficienter til varighedsprofilen er ikke rapporteret.

** Indikerer signifikans på 1%-niveau og * på 5%-niveau.

Bilag 9

Varighed af efterfølgende forløb

Tabel B9.1 Varigheder af eventuel efterfølgende beskæftigelse/uddannelse opdelt på tilknytningsforhold til integrationsloven. Antal og andel højrecensurerede

	Kvinder		Mænd	
	<i>N</i>	<i>% Højrecens.</i>	<i>N</i>	<i>% Højrecens.</i>
Udlændinge ikke omfattet af integrationsloven				
Varigheder	7378	57 %	9082	59 %
Udlændinge omfattet af integrationsloven				
Varigheder	3502	66 %	4004	68 %

Litteratur

Blume, K. (2001): *Duration models and unobserved heterogeneity – consequences and what can be done?* Unpublished.

Greene, W.H. (1997): *Econometric Analysis*, 3rd edition, Prentice Hall.

Hummelgaard, H.; B.K. Graversen, D. Lemmich og J.B. Nielsen (1997): *Udsatte boligområder i Danmark*, akf forlaget, København.

Heckman, J. & B. Singer (1984): A method for minimizing the impact of distributional assumptions in econometric models for duration data, *Econometrica*, 52, 2, pp.271-320.

Husted, L. og K. Blume (2003): *Flytninger blandt flygtninge under integrationsloven*, akf forlaget, København.

Jensen, A.M. & M. Verner (1996): Dagpengenes betydning for omfanget af arbejdsløshed i Danmark, *Nationaløkonomisk tidsskrift* 134, pp. 238-256.

Kiefer, N.M. (1988): Economic Duration Data and Hazard Functions, *Journal of Economic Literature*, Vol. XXVI pp. 646-679.

Rosholm, M.; I. Bølvig og P. Jensen (2003): The Employment Effects of Active Social Policy, *IZA DP No. 736*.

Summary

The impact of the introduction programme on the labour-market integration

Issued January 2006

*by Jens Clausen, Hans Hummelgaard, Leif Husted,
Kræn Blume Jensen and Michael Rosholm*

One of the objectives of the Danish Integration Act is that newly arrived foreigners should enter permanent employment and self-sufficiency more quickly. The means for this is a three-year introductory programme consisting of both Danish language education and a number of labour-market oriented measures. An assessment is now being made of the impact of the introductory programme up to 2003.

Are some labour-market measures more effective than others?

As a whole, the different labour-market oriented measures do not significantly impact foreigners' chances of becoming self-sufficient. There are, however, considerable differences between the impact of the different types of measures: some further the transition to self-sufficiency while others delay it.

Job training in private enterprises is without doubt the most effective measure for removing foreigners from public support. Normally the chances of becoming self-sufficient are reduced while the individual is tak-

ing part in a workfare programme (locking-in effect). The reasons generally given for this are that there is less time for job-seeking during a workfare programme and that the individual has an interest in completing in particular the workfare measures that upgrade his or her qualifications in one way or another. No locking-in effect can be shown for private job training, which may be because private job training is highly vocationally oriented in its aim (if a job opportunity arises, it must be grasped immediately because this is the whole purpose of this activation). By means of participation in private job training, foreigners' chances of becoming self-sufficient are increased relatively much after the completion of the programme (programme effect).

On the other hand, the overall results show that education, specially activating programmes and other workfare, prolong the waiting time to self-sufficiency, although not significantly for workfare programmes. This is due to very strong locking-in effects during workfare and weak programme effects, of which, however, only the programme effect of specially activating programmes is significantly positive. These are rather short programmes that do not have the same directly vocational aim as private job training. Furthermore, counselling and upgrading, for example, could very well have a long-term effect as the foreigner builds up the necessary qualifications.

The impact of public job training lies somewhere in the middle, as this form of activation results in a small shortening of waiting time until self-sufficiency is achieved, although the effect is not significant.

When foreigners become self-sufficient, only in half the cases this is because the person in question obtains employment. Many go over to being supported by their spouses. In spite of this, there is no great difference in the impact of the activation effort in relation to employment relative to the impact in relation to self-sufficiency.

To the best of our knowledge, no comparable studies have been conducted in Denmark or abroad with which the present results can be compared. The results that exist for the effect of employment efforts in relation to everybody on the labour market (and not only to foreigners who are covered by the introduction programme) show mostly positive, but small effects of the efforts. Studies from Sweden, which is very similar to Den-

mark, show insignificant or negative employment effects of the labour-market oriented effort.

This together with the fact that our analyses of, in particular, the impact of the various activation measures on the chance of obtaining employment at a early point in time after the Integration Act came into force mean that it is probably not so surprising that no certain effects of the activation efforts can be shown at present.

Does Danish language education help?

Danish teaching has a broader aim than contributing to the foreigner getting a job. Keeping this reservation in mind, as in the case of workfare, an argument can be made for Danish language education having both a locking-in and a programme effect. Calculations show that the chances of becoming self-sufficient are greatly reduced while the foreigner attends Danish courses, which may be due to a locking-in effect, i.e. that the individual foreigner has less time to look for a job and he/she must be presumed to be interested in completing the course. But in relation to Danish language education in particular, it is important to note that many foreigners do not have adequate language skills for managing a job at the time they attend the course.

On the other hand, the calculations also show that the improvement of Danish language skills that results from the teaching increases the chances of becoming self-sufficient (programme effect). But this effect is not strong enough to outweigh the above-mentioned negative locking-in effect of participating in Danish language education. The figures behind the calculations show that Danish language education reduces the chances of becoming self-sufficient for the part of self-sufficiency linked to being supported by a spouse. In other words, to a high degree Danish language education prevents the foreigner from staying at home and being supported by a spouse.

If, on the other hand, the part of self-sufficiency that is due to transition to employment is examined, a somewhat different picture emerges. It is true that the calculations seem to show that Danish language education does not improve the chances of getting a job (but neither are they worsened). However, the result is highly dependent on the relatively short pe-

riod (four years) on which the calculations are based combined with the fact that an introductory period lasts for three years. If the period of calculation is extended to ten years, as expected Danish language education has a great, positive effect on the chances of employment. The relevance of this result presupposes, however, that the estimated favourable effect of Danish language education is lengthy. On the one hand, this would seem to be a reasonable assumption, as better Danish skills cannot be expected to be lost over time when one lives in Denmark and needs Danish in one's everyday life. On the other hand, it can, however, also be assumed that language skills are lost over time if they are not used. There would seem to be foreigners who speak very little Danish in their everyday lives – especially those who are outside of the labour market.

Is it effective to combine the use of Danish language education and workfare?

The study cannot in general demonstrate that a combination of Danish language education and vocationally-oriented programmes has a particularly positive effect on the chance of becoming self-sufficient or gaining employment.

In the case of public job training and special workfare programmes, the locking-in effect is strengthened in relation to self-sufficiency when it is combined with Danish language education (the combination effect is insignificant for the other types of workfare). When the workfare programmes are completed, it cannot be convincingly shown that persons with good Danish skills benefit more from workfare than others.

Has the Integration Act worked?

- The impact analysis was conducted relatively soon after the Act came into force. Thus, up to now we have primarily seen the full locking-in effects of the more comprehensive workfare and Danish language education while the programme effects have only had a short period in which to act.
- The implementation of the Act (workfare in particular) started up slowly and the workfare frequency is still low in some municipalities. This enhances the problem mentioned under the point above.

- The lack of data has meant that there are matters that could not be included in the analyses, first and foremost the education and vocational experience the foreigners had on arrival. If newly-arrived foreigners are less well-educated after the Integration Act came into force than before, for example, this could point to underestimating the effect of the Act. Although the statistical analyses make allowances for matters for which there is no information, it is not to be expected that the total significance of the omitted variables has been captured.
- A distribution policy was implemented simultaneously with the intensification of Danish language education and the labour-market oriented effort. This policy means that relatively more foreigners have been placed in municipalities with relatively little experience in the work of integration.

The detailed calculations show that the Integration Act has been of positive significance for some groups of immigrants and of negative significance for others. In the case of men, for example, foreigners from Iraq find employment more quickly than before the Act came into force, while the opposite is true for male foreigners from Turkey, Iran and the rest of Asia.

Who finds it easiest?

The foreigners who generally find employment most quickly have the following characteristics:

- Men without children
- Young
- Married to a Dane
- Come from e.g. ex-Yugoslavia or Turkey
- Family reunification with a non-refugee
- Residence in a municipality with many foreigners and low unemployment
- Living outside of a ghetto
- Good health

In contrast a sick, female quota refugee with many small children, married to another refugee and residing in a municipality with few foreigners and high unemployment, finds it difficult.

Recommendations of the report

Not surprisingly, the directly vocationally-oriented efforts such as private (and partly, public) job training have the greatest impact with respect to lifting foreigners out of public support. In relation to this, the fact that relatively few foreigners enter public job training and even fewer private job training is a great problem. There is a need for measures that are significantly more effective than up to now in securing more places.

The grounds for this are, firstly, that from the point of view of society it is extremely important for many more foreigners to enter employment, among other things because there will be considerably fewer persons of working age in the coming years. Secondly, the benefit to society of foreigners being upgraded and in ordinary employment is greater than the benefit that the individual enterprise on average can anticipate by upgrading foreigners (positive externality). This means that the individual enterprise has no incentive to meet the total costs involved in integrating a foreigner on the labour market. There is a risk of the well-integrated foreigner being offered another job, and therefore while the enterprise's investment may benefit society as a whole, it will not fully benefit the investing enterprise. On this basis it would not be optimal for the enterprise to undertake the full upgrading of foreign labour and regulation would be justified.

At present, this is allowed for by it being possible to offer traineeships and jobs with wage subsidies, and from 2003 the Integration Act opens the possibility of paying for upgrading at a workplace, mentors etc. The relatively few jobs with wage subsidy that exist for foreigners in enterprises seem to indicate, however, that the subsidies are not high enough or that other measures are called for.

Raising the wage subsidies could perhaps be financed by the enterprises collectively and thus in practice by the enterprises that do not offer trainee jobs. The problem here, however, is that in principle the present subsidies are adjusted to the fact that persons in job training may not distort competition relative to those already employed and thus push these people

into unemployment. But with the relatively few job training places on offer today, this seems far from being the situation. There would seem to be grounds for studies of how and by how much the wage subsidy can be increased with a view to obtaining more job training places without this leading to unemployment for those who are already employed.

Another supplementary option is to introduce quotas so that it is guaranteed by law that all enterprises take on their part of the task of offering jobs with wage subsidy. The problem with quotas is, however, that this is not an optimal form of regulation. There is no guarantee that training will be concentrated in the enterprises where it is best and least expensive. To avoid this, the quotas could perhaps be made transferable, i.e. that it should be possible for the enterprises to trade quotas with each other, thus giving rise to a market price of quotas.

Not all foreigners have the right qualifications for entering job training from the start. Before job training it could be relevant/ necessary to offer other measures such as brief counselling and clarification programmes, upgrading, work experience etc. This would be a gradual upgrading for the labour market, which is a general objective. However, on the basis of the statistics it is striking that counselling and introductory programmes as well as special workfare programmes are relatively seldom followed up by private job training. A more detailed study is recommended of whether the idea of gradual upgrading is being implemented to a sufficient extent in practice and of what could be done to improve the situation.

Danish language education should be so organised as to make it possible to follow just over 1 year's (1.2 years) full-time teaching over a period of three years. This would make it possible to combine the teaching with the foreigner's job or workfare offer. Considering the fact that relatively few foreigners obtain employment while participating in Danish language education, the question is if this is the best way of organising the teaching. Analyses indicate that it might be preferable to conduct Danish language education quickly as full-time teaching. This would make it possible to significantly limit the locking in effect of the teaching, and the foreigner would be more quickly able to reap the benefits of better Danish skills in the form of employment or good benefit from e.g. job training. There is thus nothing to indicate that the simultaneous implementation of

Danish language education and workfare produces any particularly good effect – the opposite is rather the case.

Finally, there are good grounds for considering whether the municipalities should not be obliged to make the same offer to people who have been reunited with their families as to refugees, as it is important for the economy that everyone has the best opportunities for entering the labour market.

Noter

1. Her og i det følgende bruges betegnelserne for de enkelte aktive tilbud, som var gældende før 2004, idet analyserne gennemføres med udgangspunkt i data fra 2000-2003. Nedenfor angives korrespondancen mellem de gamle og nye betegnelser:
 - Privat jobtræning (nu privat ansættelse med løntilskud)
 - Offentlig jobtræning (nu offentlig ansættelse med løntilskud) og offentlig individuel jobtræning (nu offentlig virksomhedspraktik)
 - Ordinær uddannelse og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (nu vejledning og opkvalificering)
 - Særligt aktiverende forløb (nu en kombination af tre redskaber: vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og løntilskud)
 - Anden aktivering (nu hovedsageligt vejledning og opkvalificering)
 - Privat individuel jobtræning (nu privat virksomhedspraktik)For danskuddannelse anvendes ligeledes de tidligere betegnelser: spor 1-3 (i dag hedder det danskuddannelse 1-3).
2. Da der ikke findes centralt registrerede talmæssige oplysninger om deltagelse i aktivtilbud for 1999, tager analyserne udgangspunkt i perioden 2000-2003. I princippet er vi også interesseret i at se på dem, som er kommet til landet i 2004, men af datamæssige årsager er det ikke muligt at foretage analysen længere frem end til og med 2003, jf. afsnit 3 for en uddybning.
3. Sygdom, barsel eller lignende kan fritage den enkelte flygtning/udlænding fra deltagelse i aktiveringsforanstaltninger.
4. Selve udlændingedatabasen er opbygget på samme måde som akf's 10%-stikprøve af den danske befolkning. akf's 10%-stikprøve er grundigt dokumenteret i Rasmussen (1997).
5. Ankomsten er i de registerbaserede analyser defineret som det tidspunkt, hvor udlændingen første gang optræder i folkeregistret ude i kommunen.
6. En person regnes for at modtage danskuddannelse, hvis vedkommende deltager i mindst 5 timers undervisning pr. uge. Der er forskel på antallet af personer i de tabeller, der omhandler danskuddannelse generelt hhv. tabellerne vedr. spor. Ikke alle, der har modtaget danskuddannelse, har fået en sporplacering, og det kan også forekomme, at en person har fået en sporplacering uden at have modtaget danskuddannelse i min. 5 timer (der i analyserne i denne rapport er kravet for at være registreret som havende modtaget danskuddannelse).
7. Yderligere analyser (gengives ikke her) viser således fx en vis positiv sammenhæng mellem kommunens ledighedsprocent og andelen af udlændinge i kommunen, som igen har en positiv sammenhæng med overgang til selvforsørgelse, jf. tabel 4.21.

8. Afgangsraterne er ikke helt hypotetiske; de illustrer resultater af en af estimationerne i kapitel 6 (model 3), hvor mænds afgangsrate estimeres til at være ca. $e^{0,37}-1 = 45\%$ større end kvinders.
9. Det, at den underliggende sandsynlighed er af en vis betydning, skyldes, at fastholdelses- og programeffekt indgår multiplikativt i transitionssandsynligheden, så effekten er størst, når den underliggende transitionssandsynlighed er stor.
10. Den eneste forskel ville være, at danskuddannelse på spor 1 ville se relativt bedre ud i forhold til de andre spor, da den negative effekt af en initial indplacering på spor 1 (hvor P01 er negativ for de første trin, jf. figur 3.1) ikke ville indgå.
11. Effekten beregnes som henholdsvis $\exp(-1,76) = 0,17$, $\exp(-1,75) = 0,17$ og $\exp(-1,70) = 0,18$ for model 1, 2 og 5.
12. Denne hypotese forudsætter dog, at det er »jobtræningsvirksomheden«, der ansætter. Det vides ikke, i hvor høj grad dette er tilfældet.
13. Hvis personen ikke aktiveres, er $t_p = t_u$, så det første led udgår uanset j 's værdi.
14. Som følge af et lovindgreb fik mange flygtninge fra det tidligere Jugoslavien permanent opholdstilladelse på en gang, trods det at de var indvandret i årene før.
15. Selve udlændingedatabasen er opbygget på samme måde som akfs 10%-stikprøve af den danske befolkning. akf's 10%-stikprøve er grundigt dokumenteret i Rasmussen (1997).
16. Andre Lande indbefatter bl.a. Nord- og Sydamerika, Øvrige Europa, Australien, New Zealand, Øvrige Oceanien, Statsløse.
17. For en grundlæggende indføring i varighedsmodeller henvises til Kiefer (1988).
18. Overlevelsesfunktionen angiver, hvor stor en andel af den oprindelige population der stadig befinder sig i tilstanden til tiden t , mens den integrerede hazard angiver, hvor stor en andel af den oprindelige population der har forladt tilstanden til tiden t .
19. Alternativt kunne man have valgt at specificere den uobserverede heterogenitet som gammafordelt, men denne specifikation er dog mere restriktiv. Det skal her tilføjes, at Kiefer (1988) argumenterer for, at en eventuel fejlspecificering af den uobserverede heterogenitet ikke er alvorlig, når blot den grundlæggende hazardrate er korrekt specificeret.
20. Bilag D beskriver ikke overraskende, at relativt flere varigheder, der er højrecensurerede blandt udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, i forhold til dem, der ikke er

omfattet af integrationsloven, hvilket ikke er overraskende. Dette gælder for både mænd og kvinder.

21. Standardafvigelserne på marginaleffekterne er beregnet på baggrund af simulationer af de estimerede parametre. I praksis udtrækkes j tilfældige parameter vektorer $\tilde{\beta}_j$ med dimension k , hvor k angiver antallet af estimerede parametre og marginaleffekterne beregnes for hver $\tilde{\beta}_j$. På baggrund af covariansmatricen og variationen i de beregnede marginaleffekter for hver $\tilde{\beta}_j$ beregnes standardafvigelsen på marginaleffekterne (Greene 1997).
22. Bemærk her, at beregningerne er foretaget således, at den udeladte kategori (referencegrupperne) implicit anvendes for de øvrige kategorivariabler. Det vil blandt andet sige, at beregningerne er foretaget for flygtninge/udlændinge fra Irak, som er referencegruppen. Dette medfører, at både flygtninge, familiesammenført til flygtninge og familiesammenført til andre, alle oplever en positiv effekt fra implementeringen af integrationsloven. Var beregningerne foretaget for andre landegrupper, kunne resultaterne være anderledes, men rangordningen mellem flygtninge, familiesammenført til flygtninge og familiesammenført til andre ville bestå.
23. I praksis betyder dette, at tidsprofilerne alene er baseret på $\lambda_0(t)$ i **Ligning 9.1** (jf. afsnit 4), og at bidraget fra $x'\beta$ ikke er medregnet.
24. Det bør dog understreges, at den yderste del af tidsprofilen (eksempelvis mere end 36 måneder siden indvandring) for flygtninge/udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, baserer sig på relativt få observationer, idet hovedparten af de flygtninge/udlændinge, der er omfattet af integrationsloven, har været i landet i mindre end 36 måneder (3 år).